

Izhaja ob 4. jutraj.
Stane mesečno Din 25.—; za in-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
šte. 16/1. — Telefon šte. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafla u. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 492

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Današnja številka «Jutra» ob-
sega 16 strani in velja 3 Din.
Prihodnja številka izide v pe-
ket jutraj.

Ljubljana, 5. januarja.

Mi nismo vajeni vsako vprašanje po-
gledati skozi krajevno še manj pa skozi
plemensko prizmo. Nasprotno, iščemo
selej druge nagibe in skušamo objek-
tivno razluščiti razloge, ki izkazuje spo-
t. Ako v sledečem prihajamo do žalo-
stnih zaključkov glede politike HSS v
vsem, kar zanima Slovenijo, je to rezul-
tat mnogih dejstev, ki se ne dajo dru-
gače tolmачiti, nego s plemensko mrž-
njo HSS proti Slovencem.

Naravno je, da se vsak minister briga
tudi za svojo ožjo domovino, a to ga ne
sme zadrževati, da ne bi bil vsem kra-
jem objektivni. Mi ne zamerimo HSS,
da posveča pozornost interesom svoje-
ga območja, čuditi pa se moramo nai-
nativnosti nekaterih ljubljanskih politikov, ki ni-
sili, da ta ekskluzivna stranka more
imeti razumevanje in za druge. A toliko
samo vseeno pričakovali, da se napre-
dka naših krajev ne bo zaviralo in da se
ne bo sistematično odklanjal vsega, kar
je za te kraje že dozorelo.

Moramo tudi priznati, da smo od
prečanov pričakovali več snilaša za
prečane želje. Dnes pa vidimo, da so
bili v primeri s HSS srbijski politiki
brez razlike strank vsaj prirečnejši in
boli širokogrudni napram našim krajem.
Nad šest mesecev prakse HSS v vladi
nas v tem utruje.

Da začnemo z dr. Nikičem, ministrom
šum in rudnikov. Ako odbijemo eno li-
citacijo v Pokljuki, kjer je domača za-
vist zelo oškodovala naše podjetnike in
delavce le navidezno v prilog erarja, se
v tem resortu ne rešuje od julija 1925
noben akt, ki bi prinesel kako korist na-
šim krajem. Ministru je uspelo biti brez
referenta, ki pozna naše kraje, pa tudi
drugemu ne naroči počitati se. Nič se ne
reši, vse spi in čaka. Škoda, zlasti za
prizadeto kmečko ljudstvo je velikans-
ka.

Prestopimo k gosp. ministru Šuperini,
ministru pošt. Za zgradbo poštne hranil-
nice v Ljubljani je vse pripravljeno, le
malo podpisov bi bilo treba, a gosp. Šu-
perini ta stvar ni simpatična. Zahtevali
smo v času, ko je minister saobračaja
spuščal tarife, naj gosp. Šuperina izme-
nja tarifno politiko za pakete. To zani-
ma naše kraje. Odziva ni.

Pridemo na gosp. Kralja. Veliko be-
sed, a doslej nič zrna. Za naše obrtno-
nadaljevalne šole nič, srednja tehnična
šola iz gole nemarnosti ministrstva v
težavah, sploh nobene aktivnosti v ad-
ministraciji. Nagačati, to pa to. Volitve
v Zbornico za trgovino, obrt in in-
dustrijo bi danes morale biti že izvršene.
Od zbornice same izdelani predlog je v
ministrstvu. Zakonito pooblastilo je v
redu. A gosp. Kralja je neko obesil,
da raje ne. Tako na veliko škodo za-
vlašuje razpis volitev.

Kaj pa naj rečemo o gosp. ministru
prosvete? Začel je «ofenzivo» proti SLS.
Vodi jo pa tako, da bi ga ta stranka
morala imenovati svojim častnim čla-
nom. Administrativno jo na vso moč
podpira. Mora imeti zelo brhne svetov-
valce iz Ljubljane. Pravzaprav ne ve-
mo, koliko več bi bil mogel gosp. Koro-
šec zaohraniti v resoru prosvete, vsaj
kar se Slovenije tiče. Tisti, ki sedaj v
čreva ležejo Radič, bi prav tako ležli
tudi klerikalcem. Premembe režimov so
škodljive, a to dobro stran imajo, da
razkrivajo značaje. Tega balasta opro-
sti nas, o gospod! Gosp. Radič pa je
svoj pravi program pokazal, ko je začel
brbljajočo ofenzivo proti ljubljanski uni-
verziteti. Način, kako je prišel to stvar,
je priča, da jo je vzel kot plemenski te-
snogradnež. Ofenziva se nadaljuje, se-
veda po prvih blamažah sedaj previd-
nejše, a zato bo bolj nevarna. Tudi na-
čin, kako je Radič ustvaril Prosvetni sa-
vet, je žaljivo bagateliziranje ogromne
večine slovenskega učitelstva, kakr-
šnega malo informirani Srbijsanci ne bi
bili zagrešili.

Vsa ta plemenska nižina politike HSS
dokazuje, da ta stranka še ni šla skozi
žadostno politično šolo, da bi mogla s
prijemom upravljati v vsej državi.

V koliko so tu skrivni razni diletanti,
ki se vrivajo kot svetovalci, je težko za-
sledovati. Gosp. Lenčar ni znal uprav-
ljati niti «Slovenske Matice» in tudi si-
ker ni ravno bil na glasu profesorske vi-
šine; naravno, da s sedanjega mesta
tudi ne more nič zdravega dati od sebe.
A kardinalna odgovornost zadene one,
ki so si take svetovalce izbrali.

Turško popuščanje

London, 5. januarja. s. Listi poročajo, da
je Turčija v svojem odgovoru Angliji, ki
je želela v London, izjavila, da je v na-
čelu pripravljena voditi razgovore glede
moruskega vprašanja, toda ne samo glede
gospodarskih vprašanj. Anglija mora uvide-
ti, da ima Turčija vzroke, da je s sedanji-
mi razmerami nezadovoljna.

Nova stroga in dalekosežna draginjska naredba

Ekspozé ministra Simonovića o novem projektu. — Uvedba
principa maksimiranja cen. — Interesantne informacije o nači-
nu, kako si vlada zamišlja borbo proti draginji.

Beograd, 5. januarja. p. Minister za
socialno politiko Simonović je sprejel
danes dopolne novinarje in jim podal
obširen ekspozé o načrtu svojega pred-
loga, zakona o pobijanju draginje.

Minister ugotavlja najprej, da so zad-
nje čase pri nas cene živi živini in pol-
jskim pridelkom znatno padle, cene
mesnim izdelkom kruhu in sploh živilo-
m pa so ostale na isti višini, tako da
konzument ni občutil padca teh cen.
Zadnje čase se je pri nas čisto pripe-
tilo, da so se cene življenskih potreb-
ščinam celo zvišale. Svoj načrt naziva
minister «zakon o pobijanju nedovolje-
ne špekulacije z življenskih potrebšči-
nam». S tem je značaj zakonskega pred-
loga po mnenju ministra dovolj jasno
očrtan. Dosedanji zakon o pobijanju
draginje ni bil izvedljiv in zato tudi ni
imel uspeha. To se je zlasti pokazalo
na Hrvatskem in v Sloveniji. Po dose-
danjem zakonu ne smejo imeti trgovci
z življenskih potrebščinami več za-
luž ka kot 25 odst. Toda ta odstotek ni bi-
lo mogoče ugotoviti. Zato so vršili tr-
govci velike zlorabe.

Minister je potem obširno govoril o
problemu draginje po vojni. Sedaj je
pri nas promet bolj urejen kot pred voj-
no. Produkcija je znatno povečana. In
kljub vsemu temu, draginja noče pone-
hati. Glavni vzrok visokim cenam je
naš državni proračun. Previsoki izdat-
ki nas silijo, da finančno preobreme-
njujemo prebivalstvo, kar ima za po-
sledico podražanje življenja. Vzrok vi-
sokim cenam produkciji je tudi troša-
rina za pojedine predmete življenskih
potrebščin. Od spremembe naše finan-
ne politike, pričakuje minister tudi po-
nehanje draginje življenskih potrebščin.
Minister smatra, da se cene umetno
dvigajo ter pravi, da je čudna anomali-
ja, da so cene poljskim pridelkom in
drugih življenskih potrebščin na debe-
lo znatno padle, blago pa je v trgov-
nah ostalo pri cenah najmanj na isti
višini.

Po mnenju ministra je na vsak način
nujno potrebno, da se store koraki, da
se pomenijo poljski pridelki in drugi
predmeti, kar bi imelo za posledico, da
postanejo cenejši tudi izdelki v mestu.
Z druge strani pa bo cenejša industrijs-
ka produkcija imela za posledico la-
daljno pomenitev poljskih pridelkov. Na
ta način se bo pomejenje produkcije
obeh vrst blagodejno občutilo i v me-
stu in na deželi.

Svrha novega zakona je, da pridejo
zopet do veljave one predvojne odred-
be, ki so onemogočile nesorazmerno
razliko cen med živino in poljskimi pri-
delki in njihovimi izdelki, nadalje mesa,
kruha in sploh živil. Podanjen cen pol-
jskim pridelkom ne sme iti v prid le tr-
govcu, ampak predvsem konzumentu.
Da se more to doseči, predvideva mi-
nister dva sistema: Razdelil sem, je re-
kel g. Simonović, življenske potrebšči-
ne na dve vrsti. V prvo kategorijo pri-
dejo najpotrebnejši predmeti za prehrano,
v drugo pa vsi ostali, ki služijo ljudem
in živini za prehrano ter obleka,
obutev, kurjavnja in razsvetljava. Za živ-
ljenske potrebščine I. kategorije, kakor
tudi za prenočevanje tujcev ima v misli-
h, da vrše občinski odbori obvezno ce-
nitev. V večjih mestih, kjer je težko
spraviti ves občinski svet skupaj, se
bodo izvolili ožji odbori, ki se bodo iz-
ključno posvetili le temu vprašanju. Ce-
ne se morajo pregledati tekom dveh
mesecev potem, ko stoji zakon v velja-
vo, kasneje pa pri vsaki spremembi cen.
Ako občinski odbori ne bodo kulturalni
cen po tržnih cenah, ima minister pravo
kaznovati odbornike do 5000 Din
globe. Ti odbori bodo pod vplivom jav-
nega mnenja. Svoje pritožbe zoper de-
lovanje teh odborov naj sporoči vsakdo
brez pristojbin pristojnemu občinskemu
oblastvu. Za življenske potrebščine II.
kategorije so ravno tako predvidene
določene cene, ki se od slučaja do slu-
čaja spreminjajo. Oblastva bodo pazila,
da se cene umetno ne navijajo, ali pa
ne vzdržujejo na višini. Pod umetnim
zvišanjem cen je razumeti vsako ne-
pričakovano spremembo cene. Vsak do-
govor ali karteliranje, ki ima tenden-
co po zvišanju ali vzdrževanju cen na
dotedanji višini, je prepovedan in se
kaznuje. V ministrstvu se bo osnoval
poseben svet, ki bo na to pazil, da se
pravilno izvajajo zakoni. Vsaka pogodba,
ki gre za podražanje življenskih potreb-
ščin, se razveljavlja in se razen tega
krivce strogo kaznuje. Tudi tajne po-
godbe se bodo strogo kaznovale.

Minister Simonović je nadalje rekel,
da je ministrski svet odobril njegov za-
konski načrt. Vlada pričakuje, da mu
sporoče svoje mnenje zainteresirani in kon-
zument. Minister una, da se bo z novim
zakonom kmalu pokazalo znižanje no-
ložitja glede življenskih potrebščin. Gos-
pod Simonović se mnogo zanaša tudi na
prebivalstvo, ki ne more ostati več
indiferentno sprito sedanjih razmer.
Zlasti računa na občinske odbore. Ne-

naravne cene življenskih potrebščin
morajo v najkrajšem času pasti.

Dotlej pa, da stopi novi zakon v ve-
ljavo, bo vlada delala na tem, da se tr-
žavni proračun kolikor mogoče zniža.
Z zmanjšanjem državnih izdatkov bo
odstranjen tudi glavni vzrok za visoke
cene in s tem se bo mnogo pripomoglo,
da se bo zakon dosledno izvajal.

Beograd, 5. januarja. p. Od osebnosti,
ki so ji dobro znane namere vlade gle-
de pobijanja draginje, je dobil vaš do-
pisnik še sledeče informacije: Napačno
bi bilo smatrati novo naredbo kot na-
perjeno izključno proti trgovcem. Ona
bo ravno tako zadela obrtnika in de-
želi, pa tudi tovarnarja in kmeta. Če-
ravno ta dva ne neposredno. Nared-
ba je bila v vladi soglasno odobrena in
v dejstvu, da so se zanjo izrekli tudi
vsi ministri HSS in je nanjo izrečno pri-
stali tudi minister trgovine g. Kraljač,
lahko vidite njen splošni značaj. Zakon
bo strog in ni dvoma, da bo vzbudil
mnogo odpora in kritike. Toda če je
Francija za časa vojne z uspehom spro-
vedla še strožji zakon, zakaj naj bi ne
bilo to pri naših izrednih prilikah mo-
goče? Dosedanji zakon je bil brez efek-
ta. Določba o 25 odst. maksimu do-
bička se je izgrajevala, sedaj stopi na
mesto nje maksimiranje cen za vse
važne življenske potrebščine. Zadelo
bomo ne le trgovca, ki prodaja kruh
ali moko ali špecerijo, udarili bomo tudi
čevljarja, če bo računal čevlje previ-
soko. Oblasti bodo mogle cene določati
po enotnih načelih in jih tudi regulirati
od slučaja do slučaja. Ako se trdi, da bo
trgovcem in obrtnikom težko, je treba
reči, da bodo najbolje storili, ako ko-
misijam, ki bodo maksimirale cene,
predložili svoje račune in svoje knjige,
kar bo omogočalo kar najbolj pravično
rešitev vprašanja cen. Če opozicija
ugovarja, da problem draginje ni pravi-
lno prijet, se mora reči, da se vlada
in stranka, ki jo podpirajo zavedajo, da
bo z novim zakonom rešen res le del
tega problema. Priznavajo, da bodo po-
sledice za privatno gospodarstvo dale-
kosežne, toda prevzele so odgovornost,
ker je treba napraviti energičnejši po-
skus, nego se je to zgodilo l. 1922.

Božični mir v Beogradu

Beograd, 5. januarja. p. Jutri pričenjajo
pravoslavni božični prazniki. Finančni od-
bor je odgodil svoje seje do ponedeljka, po-
slanci so odpotovali, v ministrstvih je za-
stalo delo. Političnih dogodkov ni. Vesti o
pripravljalni se krizi pa počejo utihniti.
Pašić je še v Beogradu in še vedno se ne ve,
ali potuje v Monte Carlo ali v Cavtat. Ver-
jetneje je prva verzija. Ni pa tudi izklju-
čeno, da Pašić čez praznike sploh nikamor
ne odpotuje.

Na dvoru je bil danes zunanji minister
dr. Ninčić. Zatrjuje se, da se poda kralj
tako po praznikih na lov na Gorenjsko.

Pariške konference g. Stojadinovića

Paris, 5. januarja. n. Razgovor jugosloven-
skega finančnega ministra dr. Stojadinovića
s francoskim ministrom financ Doumerom
je imel le informativen značaj. Dr. Stojadi-
nović ima nalogo, da najprej uredi dolgove
v Ameriki in da se potem po povratku iz
Washingtona nadaljuje pogajanja s fran-
coskimi finančnimi krogi. Predvsem gre za
poravnava obveznic srbskih posojil pred le-
tom 1914. in vojnih dolgov, ki jih je napra-
vila Jugoslavija v Franciji. Javno je, da bo-
do ameriški pogoji za ureditev dolgov znat-
no vplivali na predloge, ki jih bo Jugosla-
vija kasneje stavila Franciji.

Trgovinska pogajanja s Francijo in Anglijo

Beograd, 5. januarja. p. Popoldne je bila
seja med jugoslovensko in francosko dele-
gacijo za sklenitev trgovinske pogodbe med
obema državama. V tej delegaciji zastopata
Francijo beograjski poslanik Grenard in tr-
govinski ataše Duval. Besedila trgovinske
pogodbe ni izdelala ne ena ne druga delega-
cija. Danes so bili le običajni pozdravni na-
govori obojestranskih delegatov Grenarda
in dr. Rybača. Naša delegacija je stavila
Francozom nekaj vprašanj, na katere pa bo-
do mogli odgovoriti šele tedaj, ko dobe na-
vodila od svoje vlade iz Pariza.

Jutri se nadaljujejo pogajanja med jugo-
slovensko in angleško delegacijo. Namesto
dr. Laze Markovića je član jugoslovenske
delegacije za sklenitev trgovinske pogodbe
z Anglijo bivši poslanik v Pragi dr. Vo-
šnjak.

Konferenca o Steinbeissovih podjetjih

Beograd, 5. januarja. r. Danes se je na
Reki pričela konferenca med našo in ita-
liansko delegacijo o Steinbeissovih podjetjih
v zvezi s pristanišcem v Šibeniku. Naši de-
legati so dr. Nikola Subotić, dr. Nikola Pre-
ka in Lujo Novak.

Ceste in mostovi v Sloveniji zapuščeni

Radičevsko-radikalna koalicija je črtala vse kredite za deželne
ceste in mostove in reducirala nebroj cestarjev. — G. Pucelj
krepko glasuje za ta gorostasen čin. — Razprava o ministrstvu
narodnega zdravja.

Beograd, 5. januarja. p. Finančni od-
bor je danes dopolne dovršil debato o
proračunu ministrstva gradjevin ter je
vladina večina odobrila vse od vlade
predložene redukcije, ki gredo zlasti
tudi v veliki meri na škodo Slovenije.
Pri ljubljanski gradbeni direkciji bo re-
duciranih 11 strokovnikov, in sicer 2
višja inženjerja, 4 inženjerji, 1 referent,
edini teh. knjigovodja, 2 oficijala in 1
asistent. Posebno občuno pa je priza-
deta Slovenija z redukcijo kreditov za
gradbo in vzdrževanje cest in mostov.
Predvsem bo odpuščenih veliko šte-
vilo cestarjev. Od kredita 200 milijonov
Din za nove ceste in mostove, odpade
na Slovenijo le stoti del, t. j. 2 milijona.
A naravnost katastrofalno je dejstvo, da
so iz budžeta črtani vsi krediti za vzdr-
ževanje bivših deželnih cest, za katere
pobira doklade država, a vlada ne pusti
niti pare več za njihovo vzdrževanje.
Razne se projektirane cestne gradbe in
mostovi se ne bodo gradili, zlasti je pro-
pada obnovitev mosta pri Krškem. Od
31. marca naprej se ne bo mogla popra-
viti ali nadomestiti niti ena mostnica na
bivših deželnih mostovih. Vsi apeli na
radičevce, da vendarle nekaj storijo za
zboljšanje naših cest na deželi in toraj
za kmečke interese, so bili zaman. Mi-
nister Uzunović se je branil proti kritiki
opozicije in zlasti proti ostrim izva-
njem posl. Popovića (SDS) z izjavo, da
se tudi most med Beogradom in Pan-
čevom (ki ga je Stjepan Radič slovesno
naznanil kot eno od prvih velikih del

«kmečke» RR vlade) ne bo gradil!
Na popoldanski seji je prišla na vrsto raz-
prava o proračunu ministrstva za narodno
zdravstvo, ki znaša 317.384.000 Dm in je za
2 in pol milijona manjši kot sedanji. Mini-
ster dr. Slavko Miletić je podal kratek eks-
pozé o svojem resortu. Naglašal je, da so
zdravstvene razmere v naši državi že pre-
cej povoljne in je obljubil, da se bo stanje
bolnišnic dvignilo, pa tudi ambulatorjev, ko-
polišč in drugih zdravstvenih zavodov. Po-
ročevalec večine Gavrilović je predlagal naj
bi se reduciralo okrog 400 nameščenecv v
tem resortu. Na ta način bi se dosegel pri-
hranek v znesku 1.516.000 Din. Razvila se
je živahna debata, v katero so posegli mnogi
poslanci. Dr. Svetislav Popović je poseb
no obsojal nezadostno brigo za bolnice. Go-
vornik je navedel mnogo slučajev, da so
bolnice zapuščene in da jim manjka trdi
napotrebnejše. Finančni odbor je sprejel
dve poglavji v proračunu ministrstva za
narodno zdravje.

Predsednik dr. Radonjić je hotel potem
staviti na dnevni red pravilnik prosvetnega
ministrstva glede posebnih doklad name-
ščencem beograjskega gledališča. Opozici-
ja se je predlogu odločno uprla. Pri glosa-
vanju je bilo osem poslancev za in osem
proti, nakar je predlog predsednika odpa-
del. Kasneje je prišel na sejo še en radi-
kalni poslanec in je predsednik dr. Radon-
jić hotel odrediti novo glasovanje. Opozici-
ja je izjavila, da pravilnika ni predložil
minister, temveč njegov pomočnik, kar je
nezakonito. Pri glasovanju je to stališče
opozicije sprejela tudi vladna večina.

Nove senzacije o madžarski aferi

General Laskovics izginil. — Preiskave pri poslancih. — Princ
Windischgrätz v ječi. — Nadaljne aretacije in zasliševanja zelo
uglednih osebnosti. — Madžarska vlada v zadregi. — Pričaku-
jejo se še nadaljna presenečenja.

Budimpešta, 5. januarja. s. Aretacija prin-
ca Ludvika Windischgrätza in šefa deželne
policeje Nadossyja je vzbudila v javnosti ve-
likanski vtis. Listi soglasno odobravajo
energično postopanje vlade, ki dokazuje, da
je odločena brez ozira na osebnosti končno
razčistiti verigo zločinov. Kakor poročajo,
je bilo proti vodji budimpeštanskega go-
vratkega instituta generalu Laskovicsu iz-
dano zaporno povelje. General je brez sle-
du izginil iz Budimpešte. Govorice o areta-
ciji barona Sigmunda Terenya in bivšega
poslanca, velikega župana Jurija Szmrca-
snyja niso resnične.

Kakor poročajo listi, je policija zaslišala
tudi 12 poslancev. To zasliševanje se je vr-
šilo v stanovanjih prizadetih, da ne bi vzbu-
dilo preveč pozornosti. Po preiskavi v kar-
tografskem zavodu, je bil aretiran tudi vod-
ja tega zavoda Görö. Kakor se nadalje po-
roča, je policija zaprosila dunajsko policijo,
naj izvede v dunalskem stanovanju princa
Windischgrätza preiskavo, ali se morda tu-
di tam ne nahajajo falsifikati francoskih
frankov.

Princ Windischgrätz je preživel prvi dan
zapora precej nemirno. Ko je stopil v dru-
gemu nadstropju jeknišnice v celico št. 26,
je bil bled kot zid in popolnoma potr. Je-
čar, ki je od časa do časa pogledal skozi
odprtino v celico, je videl princa še eno
uro pozneje sklonjene glave stati sredi ce-
lice. Ob 5. popoldne mu je sluga prinesel
dine. Princ je zavil le malo jedi. Ko so
pospravljali posodo, je zaprosil, da bi se mo-
gel tudi nadalje sam prehranjevati, kar je
preiskovalnim komisijam dovoljeno. Nato pa
je dalje hodil semkaj po celici. Ob 9. zve-
čer, ko morajo vsi jetniki v posteljo, ga je
lečar na to opozoril, kar je princ takoj ubo-
gal. Danes jutraj so mu dovolili eno uro
sprehoda po dvorišču. Z rokami na hrbtu
in sklonjeno glavo se je sprehajal po dvor-
išču jeknišnice.

Po razburljivih dogodkih včerajšnjega dne-
va so se duhovi na policijskem ravnatelj-
stvu deloma pomirili. Zaslišali so številne
osebe, ki so bile v zvezi z intelektualnimi
povzročitelji afere. V zaporih je bil pridržan
tehnik Eugen V. Olchvary. Čigar brat le-
talski poročnik Edmund je bil pri izdajanju
ponarejenih frankovskih novčanic v Ham-
burgu aretiran. Pri zasliševanju so našli
pisma, iz katerih je razvidno, da je bil
Edmund Olchvary stalno v zvezi z Budim-
pešto. Policija je izvedla hišno preiskavo
tudi pri bratu aretiranega Eugena in našla
med korespondenco koncept brzojavke, ki jo
je Eugen odposlal svojemu bratu Edmundu
v Hamburg. V tej brzojavki ga je svaril
pred nadaljnjimi posli. Na podlagi tega do-
kaza je bil Eugen Olchvary aretiran in iz-
ročen državnemu pravdnstvu.

Danes dopoldne je bil zaslišan tudi pri-
vatni uradnik Stefan Winkler. Intimni prija-
telj aretiranega Marovskya. Winkler je uti-
hotapljal na nizozemsko kovčev, v katerem
je polkovnik Jankovics prenašal ponarejene
novčance. Pri hišni preiskavi so našli pri
njem tudi kovčev z dvojnimi tlemi in kom-
promitujoče pismo aretiranega Deziderija
Rabe, tajnika princa Windischgrätza. Na
podlagi tega dokaza je bil Winkler pridržan
v zaporu.

Kakor poročajo listi, so v političnih kro-
gih mnenja, da bo vlada brez ozira na oseb-
nosti, ki so zamotane v to afero, izvršila
svojo dolžnost. Grof Bethlen je dal tozadev
no voditeljem političnih strank svojo be-
sedno. Posebno velik vtis je napravilo, da je
ministrski predsednik pri tej priliki izjavil,
da raje odstopi, kakor da bi ne razkril zlo-
činov do dna. Vlada smatra ponarejanje
francoskih novčanic za skupno kaznivno de-
janje vseh, ki so bili kakorkoli zapleteni v
zadevo in je sklenila, da je treba proti njim
brezobzirno postopati. To je vlada dolžna
narodu in ugledu države. Niti grof Bethlen
niti kdo drugi noče vsled dejanja nekaterih
brezvestnežev prodajati svoje časti. Na kom-
petentnih mestih naglašajo, da so se dose-
dani koraki vlade izvršili popolnoma neod-
visno od nekaterih francoskih detektivov,
ki so prispeli v Budimpešto. V oficijelnih
političnih krogih smatrajo zadnje dogodke
za znake spremembe sistema. V splošnem
zaupajo besedam ministrskega predsednika
in čakajo nadaljnjih korakov vlade. Čim bo
vlada nadaljevala svoje delo razčiščenja
je bodo tudi vsi ti krogi podpirali.

Budimpešta, 5. januarja s. Kakor poroča
«Magyar Orszag», se je zavl danes do-
polne uradnik francoske banke Emery v
sprejemstvu nekoga francoskega policijskega
uradnika pri vrhovnem poglavarju Mario-
vicsu, s katerim je imel daljšo konferenco.
Po informacijah tega lista so sporočili Fran-
cozi Mariovicsu nove podatke, na podlagi
katerih bi bilo mogoče resno sumiti še o
drugih osebah, da so sodelovale pri izde-
lovanju ponarejenih frankov. «Est Kurir» do-
znava, da znaša število kompromitiranih
oseb, ki imajo deloma visoke socialne po-
ložitje štirideset. Poročevalcu omenjenega
lista je izjavil Emery, da je obljubil budim-
peštanski policiji, da v javnosti ne bo daljal
poisnil o poteku preiskav. Trajale bodo še
dalje časa in je pričakovati še velikih prese-
nečenj.

Afera ponarejenih tisočakov

Zagreb, 5. januarja. n. Preiskava v zadevi
ponarejenih bankovcev po tisoč dinarjev je
zadnje dni doglala precej važnega. Tako
je danes gotovo, da so bili bankovci pona-
rejeni v Nemčiji. V Nemčiji se je nasto-
nilo nekaj jugoslovenov iz Brinja in ti so
poslali svojim sorodnikom in znancem v
Jugoslavijo preje falsifikatov. Policija je
prijela Mila Javorja, pri katerem so našli
v Brinju včeraj 105 ponarejenih novčanic.
Ta mož je izjavil, da mu je bankovec po-
sial iz Nemčije sorodnik Peter Javor. Zato
je zagrebška policija obrnila do nemških
oblastev s prošnjo, naj nadaljuje preiskavo
v Nemčiji.

Priprave na redukcije

Beograd, 5. januarja. n. Zadnje dni so se
stavljajo v vseh ministrstvih seznanji onih
državnih nameščenecv, ki se imajo redu-
cirati.

Imenovanje

Beograd, 5. januarja. p. Gradbeni direk-
tor v Ljubljani g. Matija Krajec je poma-
njen v 3. skupino I. kategorije.

Načrt zakona o pobijanju draginje

Beograd, 5. januara.

Zakon o pobijanju draginje, o katerem je včeraj vlada razpravljala in s katerim se izpreminja zakon o pobijanju draginje od 6. januara l. 1922, ima naslednja glavna določila:

Čl. 1. Minister socijalne politike ima naloge, da v melah tega zakona pobija in preprečuje umetno povzdviganje ali umetno zniževanje že obstoječih visokih cen vseh življenjskih potrebščin, kakor tudi nedopuščenega špekulacij o najpotrebnejših življenjskih potrebščinah ter prostori za prenočevanje potnikov.

Čl. 2. Pod najpotrebnejši življenjski potrebščinami se razumevajo v smislu tega zakona najpotrebnejši predmeti za človeško prehrano.

Pod prostori za prenočevanje potnikov se razumevajo sobe v hotelih, gostilnicah in njim silnih zgradbah, ki služijo temu namenu.

Čl. 3. Pod življenjskimi potrebščinami v širšem smislu tega zakona se razumevajo vsi predmeti, ki služijo človeški ali živalski prehrani, za oblake, obutev, kurivo in razsvetljavo.

Čl. 4. Pod umetnim povzdviganjem cen, ki niso v razmerju z izpremembo, ki je nastopila v kupni ceni, režijskih stroških in davkih.

Čl. 5. Pod nedovoljeno špekulacijo se najpotrebnejši življenjski potrebščinami in prostori za prenočevanje potnikov se razumevajo prodaja teh predmetov odnosno oddaja prostorov po cenah, ki presegajo maksimalno ceno, določeno v smislu tega zakona.

Čl. 6. Za dosegajo cilja, določenega v čl. 1. poleg ostalih ukrepov, določenih s tem zakonom, se poslužuje minister socijalne politike po potrebi tudi sledečih ukrepov:

a) nadzira delo vseh sodnih in upravnih, državnih in samoupravnih organov, ki imajo dolžnost uporabljati posamezne predpise tega zakona;

b) posreduje pri pristojnih ministrstvih za olajšanje prometa z življenjskimi potrebščinami, tako v pogledu prevoza kakor v pogledu plačevanja raznih dajav;

c) podpira razvoj in napredek vseh vrst konzumnih zadrug, ki ne delajo za dobiček, kakor tudi prodajalnice samoupravnih teles, ter daje brezobzira posojila iz "Fonda za podpiranje občinskih (mestnih) aprovizacij in konzumnih zadrug", prvenstvo občinskim (mestnim) aprovizacijam, potem pa konzumnim zadrugam po predpisih, ki se podrobneje predpišejo v pravilnikih.

Čl. 7. Vsako dogovarjanje proizvajalcev z namenom umetnega povzdviganja visokih življenjskih potrebščin po čl. 5. tega zakona, ali v svrhu neupravičenega povzdviganja obstojećih cen je prepovedano.

Vse pogodbe, sklenjene bodisi med proizvajalci ali prodajalci v kakem mestu, kraju ali v celotnem državnem področju z namenom določevanja cen proizvodov, na katere se nanaša ta zakon, morajo biti sklenjene v pisni obliki. In izvod istih se mora dostaviti ministrstvu socijalne politike po pristojni policijski oblasti.

Ako se ugotovi, da obstoji med proizvajalci ali prodajalci brezdomno sporazum v pogledu določevanja cen, prepovedanega z odstavkom prvim tega člena, ki ni napisan niti prijavljen oblasti, ter dolžni vrši pro dajo po istem, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do dveh let ter z denarno globo od 30.000 do 150.000 Din.

Čl. 8. Z isto kaznijo se kaznujejo tudi oni, ki ne bi po preteku enega meseca po uveljavljanju tega zakona predložili po pristojni policijski oblasti ministrstvu socijalne politike v razmotrenje že sklenjene pogodbe, spore ali kartelji in temu silčno, na katere se nanaša prejšnji člen.

Čl. 9. Tudi vsako umetno povzdviganje cen vseh življenjskih potrebščin po čl. 3. tega zakona od strani posameznih prodajalcev, ki vrše dolžni posel kot trgovski posel, je prepovedano in se kaznuje z zaporom od enega meseca do šestih mesecev ter z denarno globo od 3000 do 50.000 Din.

Čl. 10. Vsakdo, ki prodaja življenjske potrebšchine, našteje v čl. 3. tega zakona, ki pa niso povzročene takšne stvari in sicer: v trgovini (prodajalnicah), na sejmu (trgu), ali na kakem drugem mestu, mora sumarno ali podrobno označiti cene posameznih predmetov, ki jih v svoji trgovini prodaja, tako da jih vsakdo more jasno videti. Od te obveznosti so izvetni samo proizvajalci - poljedelci, ki so prinesli svoje lastne proizvode na trg radi prodaje.

Kdor ne označi cene življenjskih potrebščin ali jih ne postavi na vidno mesto, se kaznuje z zaporom do treh mesecev ter s globo do 10.000 Din.

Čl. 11. Prodaja potrebščin, ki služijo za človeško prehrano, razen prodaje istih v restavracijah, gostilnah in njim silnih lokalih se ima vršiti po teži in meri.

Prodajalec je dolžen odmeriti vsako količino blaga z zakonito žigosano mero ali tehtnico, razen onih, ki se prodajajo na kose.

Prodajalci kruha so dolžni po uveljavljenju tega zakona najdalje v šestih mesecih prederbeti se s potrebnimi pripravami za merjenje. Kdor se pregreši proti tej odredbi, se kaznuje s kaznijo, določeno v prejšnjem členu.

Čl. 12. Prepovedano je krivo merjenje in zmanjševanje obkrož (porcij) življenjskih potrebščin pri prodaji.

Kdor se pregreši proti tej odredbi, se kaznuje z zaporom do meseca dni ter z globo do 3000 Din, v kolikor v postopku določne osebe ne bi obstajalo kakšno težje kazensko dejanje.

Čl. 13. Kdor vrši prodajo življenjskih potrebščin z nepravilnimi merami, se kaznuje z zaporom do šestih mesecev ter s globo do 50.000 Din.

Čl. 14. Prepovedano je kupovati življenjske potrebšchine na trgih zaradi preprodaje na istem mestu in za čas trajanja istega dne.

Kdor se pregreši proti tej odredbi, se

kaznuje z zaporom do šestih mesecev in s globo do 50.000 Din.

Čl. 15. Najpotrebnejše potrebšchine po čl. 2. tega zakona in sicer: kruh, produkti živalske živine za človeško prehrano, jedi v gostilnah, krčmah, restavracijah in v drugih silnih lokalih, kjer se ista prodaja na obroke (porelje), kakor tudi prostori za prenočevanje potnikov, se bodo prodajala odnosno tedajala v najem po določenih maksimalnih cenah (taksah).

Čl. 16. Oblasti, pooblaščen s tem zakonom za taksiranje (maksimiranje cen), morejo določiti tudi cene mleka, ako prodajo istega ne vrše direktno proizvajalci, kakor tudi vseh ostalih življenjskih potrebščin, namenjenih človeški prehrani: rib, sočivja, sadja, itd., v kolikor se prodaja teh potrebščin vrši po prodajalcih, ki imajo svoje stalne prodajalnice na trgih ali pa se s prodajo teh potrebščin bavijo kot s trgovskim poslom. Katero potrebšchino od teh se bodo taksirale, kakor tudi kdo taksira prodajalce istih je podvrženo temu taksiranju, bodo določale oblasti same.

Čl. 17. Prodajalci taksiranih življenjskih potrebščin in lastniki, odnosno zakupniki prostorov za prenočevanje potnikov, a istotako tudi kupci istih, oziroma potniki ali gosti, ki se pregreše proti predpisom iz čl. 15. in 16. tega zakona, se kaznujejo in sicer: prodajalci, odnosno lastniki ali zakupniki prostorov za prenočevanje z zaporom do šestih mesecev in s globo do 50.000 Din; kupci, odnosno potniki ali gosti pa z zaporom do meseca dni ter globo do 5000 Din.

Čl. 18. Lastniki trgovin z najpotrebnejšimi življenjskimi potrebščinami ter prostorov za prenočevanje po čl. 15. in 16. tega zakona, so dolžni, da imajo določeno takse razobešene na vidnih mestih ter jih morajo na zahtevo pokazati.

Kdor postopa protivno, se kaznuje z zaporom do šestih mesecev in s globo do 50 tisoč Din.

Čl. 19. Novo določevanje cen (taksiranje) potrebščin določenih v čl. 15. in 16. se ima vršiti po vsaki občutnejši izpremembi cen teh potrebščin pri proizvajalcih, pri produktih živalske živine po izpremembi cen žive živine na trgu, a pri kruhu po izpremembi borzne cene moka, ki ima v glavnem služiti za podlogo pri določevanju cen kruha, poleg izpremembe v režijskih stroških ali v raznih dajatah.

Čl. 20. Ako bi vsi ali posamezni prodajalci odnosno lastniki trgovin, našteji v čl. 15. in 16. zaradi določenih takse ustavili obrat, imajo občinske oblasti (mestna ali občinska poglavarstva) pravico rekviriranja dotične trgovine s potrebnim orodjem ter na svoj račun nadaljevati obrat. V času ustavitve dela, dokler bodo občinske oblasti (mestna odnosno občinska poglavarstva) sama opravljala posel na svoj račun, se daje lastnikom istih odškodnina v iznosu najemnine, zakupne cene dotičnega lokala in amortizaciji orodja, kar se določi potom komisije, sestavljene iz treh članov.

Komisija ima biti sestavljena na sledeči način: enega člana določi lastnik rekvirirane trgovine, enega občinsko sodišče (mestno, občinsko poglavarstvo), a enega pristojno policijsko oblast. Ako omenjeni lastnik ne določi člana od svoje strani, ga določi policijska oblast.

Proti sklepu o rekviziciji posameznih trgovin imajo prizadeti pravico pritožbe v roku treh dni po objavi na komisijo, določeno v čl. 34. tega zakona. Vložene pritožbe nimajo odločilne moči.

Čl. 23. Prepovedano je kupovanje življenjskih potrebščin od proizvajalcev ali od one, ki nosi življenjske potrebšchine na trg med transportom na potu do trga v namenu, da jih ne bi bilo na trgu ali da bi jih bilo malo, pa da se jih tako more prodajati po dražji ceni.

Istotako je prepovedano odvracati koga, da prinese na trg življenjske potrebšchine, v namenu, da bi jih ne bilo na trgu ali da bi jih bilo malo.

Kdor se pregreši proti prednjim predpisom, se kaznuje z zaporom do meseca dni in s globo do 5000 Din.

Čl. 26. Kazni z zaporom, izrečene po tem zakonu, se ne morejo nadomestiti s denarjem, globo pa se v slučaju neizpolnitosti nadomesti z zaporom, računajoči za vsakih 50 Din po en dan zapora. Toda to pretrpanje globe v zaporno kazen ne more prekoračiti tri mesece.

Čl. 27. Taksiranje najpotrebnejših življenjskih potrebščin ter prostorov za prenočevanje potnikov po čl. 15. in 16. tega zakona, vrše občinski odbori (mestna odnosno občinska zastopništva) ali od istih izvoljeni posebni odbori so dolžni najdalje v roku 2 mesecev po uveljavljanju tega zakona izvršiti taksiranje potrebščin in prostorov za prenočevanje po čl. 15. in 16. tega zakona.

Čl. 30. vsebuje kazni, ki jih ima minister socijalne politike pravico izreči za brezvestno delo članov odbora.

Na odloke ministrstva socijalne politike se more vložiti pritožba na državni svet v roku 14 dni po objavi.

Čl. 31. Vse globo po tem zakonu se izrekajo v korist "Fonda za podpiranje občinskih (mestnih) aprovizacij in konzumnih zadrug", ki se osnuje pri ministrstvu socijalne politike in po naložen v Državni hipotekarni banki.

V to svrhu se uporabi tudi gotovina iz "Fonda za prehrano siromašnih", zasnovana po dosedanjem zakonu za pobijanje draginje, ki se istotako vnese v gornji fond.

Čl. 33. Občinsko sodišče (mestno odnosno občinsko poglavarstvo) je dolžno vršiti po svojih organih stalno kontrolo nad tem, da se sklepi odbora tako od prodajalcev oziroma lastnikov trgovin ter od kupcev izpolnjujejo.

Čl. 36. Preiskave in prosoje krivd, storjenih po tem zakonu, vrši v krajih Srbije in Črne gore sodnik, ki ga se to določi predsednik sodišča prve stopnje, v ostalih krajih pa kotarsko (srečko, okrajno) sodišče.

Proti obsodbi imajo prizadeti pravico pritožbe v roku treh dni po objavi na pristojno sodišče (sodni stol) po obstoječih predpisih.

Čl. 38. Kaznovanje prestopkov po tem zakonu zastari v letu dni od dneva izvršitve prestopka, ako ni bila izvedena preiskava.

Čl. 39. Sojenje kaznivih dejanj po tem zakonu se vrši na podlagi zbranih dokazov in po svobodnem sodništvu prepričanju.

Čl. 43. Občinska sodišča (občinska odnosno mestna poglavarstva) ter policijske oblasti so dolžni, a vsak posamezni državljani ima pravico, da za kazniva dejanja po tem zakonu, za katera dozna, vložijo tožbo pri pristojnem sodišču.

Čl. 44. Vloge, tožbe in pritožbe po tem zakonu niso podvržene plačanju takse.

Manifestacijski shod SDS v Ljubljani

Oblastno predsedništvo SDS in okrajni odbor ljubljanskih organizacij SDS vabita vse somišljenike na

veliki manifestacijski zbor SDS

ki se vrši v nedeljo 17. t. m. ob 10. dopoldne v novi veleborni na Taboru. Glavno poročilo na shodu bo podal predsednik stranke min. n. r. in narodni poslanec

g. Svetozar Pribičević.

Zbor naj pokaže vso politično in moralno energijo jugoslovenske demokracije v naši Ljubljani. Napredni Ljubljančani privedite, da slišite enega najodličnejših mož naroda, somišljeniki z dežele, tudi Vi ste prisrčno vabljeni na zbor!

Predsedstvo oblastne organizacije in Okrajni odbor SDS v Ljubljani.

Nova sredstva - isti cilj

K vladni spremembi v Bolgarski.

V beograski "Politiki" objavlja blivši bolgarski zemljoradniški minister in bivši bolgarski poslanik na našem dvoru Aleksander Todorov članek, v katerem ugotavlja, da Aleksander Cankov ni započel svojega padca z lastno krivjo, s čemer bi za njim ostala vsaj kakšna legenda, pač pa je padel na smeč in v glup način ter s tem dokazal, kako malenkostna oseba je bil. Vrgli so ga njegovi lastni pristaši, ki so ga zasovražili do histeričnosti. Bil je brez pameti in takta ter je vršil nepotrebne zločine v mnenju, da je vsaka njegova glupost izraz njegove ženjalnosti. Veliki tirani izvajajo mržnjo, a obenem tudi neko spoštovanje. Lenin je bil osvovljen, vendar pa ga niso prezirali. Kar se tiče Cankova, sta bila preziranje in odvratnost napram njemu večja kakor sovraštvo. In tako je pokopan za vedno ne glede na to, kakšna bo njegova jutrišnja usoda kot privatne osebe.

O predsedniku nove vlade Ljapčevu piše Todorov, da je Makedonec iz Resna, ki ima vse odlike najjužnejše slovan ske rase: trdovraten, lakav, sposoben novinar in večji politik. Ljapčev je eden onih bolgarskih politikov, ki se nikdar ne morejo orestiti svojega provincializma. V sredstvih silen, je slab v splošni koncepciji in ni zmogel, da bi se dvignil do širokega pojmovanja jugoslovenskega ideala. Njegova politika bo pametnejša, vendar pa ne bo niti doma niti v inozemstvu dosegel pozitivnih rezultatov. Ljapčev je eksponent makedonstvu juših.

Nadalje pravi Todorov, da bo vojaška liga tudi nadalje obdržala v novi vladi svoj vpliv, kar že dovolj označuje njegovo politiko. Izprememba v Bolgarski po menja samo nova sredstva in nove ljudi za isti cilj. Zato ne bo preslepila inozemstva in niti ne bolgarčega naroda, čegar volja ni v nobenem pogledu naša izraza pri novi kombinaciji. Zato bo nova vlada sterilna, pravi Todorov, toda Bog dal, da bi vsaj ne bila tako krvava, kakor je bila vlada Cankova.

Vojaška diktatura v Grčiji

Oficijska proglašitev diktature. — Sovražno razpoloženje diktatorja Pangalosa napram naši državi.

Atene, 4. januara.

Ministrski predsednik general Pangalos je včeraj popoldne v soglasju z vojsko oficijelno proglašil diktaturo. Ob tej priliki je imel na čete nagovor, v katerem je izjavil, da je parlamentarizem doživel poraz in da je Venizelosov povratek v Atene 1. 1920. povzročil vojaško katastrofo v Mali Aziji. Nadalje je izjavil, da more rešiti domovino samo vojska. Grška vojska mora postati ena prvih na Balkanu. Vojni memorarji je treba reorganizirati, da postane absolutna gospodarica v severnem Sredozemskem morju. Po svečani proglašitvi diktature se je vršila velika vojaška parada.

Diktator Pangalos opravičuje svoje postopanje s sledečimi razlogi: Proglašitev diktature je bila potrebna zaradi resne bojazni pred izidom razpisanih senatnih in parlamentarnih volitev. Mi se sedaj ne bodo vršile. Diktatura je potrebna nadalje zaradi vznemirjenja, ki ga povzroča kampanja jugoslovenskega časopisja že od lanskega junija naprej, kakor tudi zaradi turško - ruske pogodbe in zaradi turško - jugoslovenskih pogajanj v Beogradu. Končno naglašja Pangalos, da je moral proglašiti diktaturo zaradi splošne nezadovoljnosti vsled stavega diplomatskega položaja Grčije in

Nata nepoznan

Lotte Neumann pride kot „Zena za 24 ur“ v

Kino »Dvor«.

vsled zadnjega grškega poraza v Zenevi. Grško - bolgarski omejni incident je dokazal, da Grčija ne sme več vztrajati pri svoji slabosti.

Republikanska garda je priredila danes na čast diktatorju Pangaloslu baraket, na katerem je govoril gardni poveljnik v imenu vojske, ki zahteva, da se mora vsak odpor takoj zložit. V svojem odgovoru se je spominjal Pangalos uloge, ki jo je igrala vojska po vojaški revoluciji 1. 1909. Toda kakor hitro se je zatekel oni državnik, ki je ustvaril Veliko Grčijo, k volilnim skrinjicam, je pričela Velika Grčija propadati. Prišlo je do katastrofe v Mali Aziji, 1. 1922. pa do revolucije, ki je imela za posledico usmrtev petih državnikov. Revolucija pa se je ponesrečila, ker ni mogla ozdraviti politične morale v državi. Nadalje je govoril Pangalos proti voditeljem političnih strank in njihovem stališču v zadnjem grško - bolgarskem sporu ter je izjavil: Od sedaj naprej prevzemam vso odgovornost za razvoj dogodkov, ker zaupam v oboroženo moč, s katero hočem rešiti domovino.

V razgovoru z novinarji je izjavil Pangalos, da se je tekom zadnjih šestih mesecev trudil za sporazum med venizelističnimi in protivenzelističnimi strankami, kar se mu pa ni posrečilo ter je moral proglašiti diktaturo. Voditelj strank so mu ob vsaki priliki izjavili, da zahtevajo njegov odstop, na kar pa ni mogel pristati v interesu grške države.

London, 5. januara. s. »Daily Mail« poroča iz Aten, da so bili vsi člani ustave razen člana 1, ki določa ustanovitev republike, suspendirani.

Ob smrti kraljice Margherite

Fašistovski svet za oborožitve in proti vsakemu kompromisu.

Rim, 5. januara.

Vsa italijanska javnost je pod vtisom smrti kraljice matere Margherite, ki je bila splošno znana kot Margherita la bella. Njena pravilna lepota ni otemnela niti tedaj, ko se je poročil njen sin Viktor Emanuel s črnogorsko princezijo Jeleno, ki je s svojo lepoto in s svojo slovansko krvjo oplemenila Savojsko dinastijo. Se so v spominu časi, ko je bil zaljubljen vanjo sam Giosue Carducci, ki jo je imenoval najinteligentnejšo žensko v Italiji. Ljubenež do lepe kraljice je tako vplivala na republikansko in revolucionarno mislečega Carduccia, da se je sporeobil v zvestega monarhista. Kakor znano, je bila pokojna kraljica potomkinja saškega kralja Ivana, ki je prevedel Dantejevo Božanstveno komedijo v nemški jezik. Bila je vedno zaščitnica umetnosti in znanosti. Najhujši udarec zanj je bil umor njeneža moža, kralja Humberta, ki je tako vplival nanjo, da se ni hotela več vrniti v Kvirinal.

Včeraj se je pričel veliki fašistovski svet, ki pa je zaradi smrti kraljice matere odgojen. Svet je v Mussolinijevi prisotnosti sprejel resolucijo, v kateri odklanja vsak kompromis z nasprotniki fašistovske revolucije in zahteva brez-pogojno disciplino v boju proti opoziciji. Sprejeta je bila tudi resolucija, v kateri se nalaga italijanskim delegatom za pokajanja v Londonu dolžnost, da morajo zastopati stališče, ki je edino merodajno za Italijo. To je, da Italija pri mirovnih sklepih ni dobila nobene kolonije, nobenega teritorija (!?), nobenih sirovin in nobenih reparacij.

Nadalje se je razpravljalo o potrebi močne oborožitve Italije. Italijanska vojska in mornarica morata biti vedno pripravljena, da stopita v boj proti nasprotnikom fašistovske Italije. Končno so bili sprejeti strogi predpisi za snemanje novih članov v fašistovsko stranko.

Politične beležke

+ Za primer in posnemanje. Kakor pri nas, je tudi pri pravoslavju navada, da se višji nadstojniki s posebno pastirsko poslanico obrnejo povodom Božiča do svojih vernikov. Za razliko od božičnega pozdrava naših dveh nadstojnikov, ki sta smatrala v Božiču za najprimernejše priporočiti vernikom agitacijo za klerikalne liste, pa naj citiramo samo odzovek iz pastirskega lista episkopa Ilariona v Sremskih Karlovcih, kjer čitamo: »Pravi kristian mora biti pravi blagodatni sin božji, a kot tak mora v človeku gledati človeka in brata, mora ga iskreno ljubiti ter tudi v delu izkazovati to bratsko ljubav. Kot tak mora biti krotak, umiren in poln usmilenja napram svojim, čistega srca, da lahko in brez zlobe prenese in odpusti tudi žalitve. Pravi kristian bo povsod voljno pomagal svojemu bratu kristjani, kadarkoli slednjega zadene nesreča. Brez ljubezni ni rešitve. Kjer je ljubezen, je tudi Gospod. Stremite torej za ljubeznijo, da si zaslužite ljubezen in milost Božjo in da se tem potom vseil med vas mir Božji!« — Ne najdete med božičnimi poslanicami pravoslavne višje duhovščine niti besedice o agitaciji za klerikalno časopisje in nikakega jezuitskega jadikovanja s prikrito politično ostopo, marveč samo umirjeno in dostojno višepastirsko poučevanje o miru Božjem in o ljubezni do bližnjega.

+ Kdo je položil prvi temelj naši državi? Na to vprašanje nam odgovarja včerašnji »Slovenec«, ki pravi, da je bil dr. Korošec tisti mož, ki je vrzel staro Avstrijo iz tečajev in položil prvi temelj sedanji naši državi. Torej: Doktor theologiae Anton Magnus Liberator, »Slovenec« pristavlja na koncu svoje notice, v kateri navaja svojo ureditev,

Strašna železniška nesreča

v New-Jerseyu. Dva vlaka v najhujši brzini trčita prinaša obče prižubljenei „Deulig Journal« št. 50

v kino »Dvor«

tole: »Moraš si zatisniti nos... Mi pa pristavljamo: »Dobro je to pogoditi!«

+ Volitve v Delavsko zbornico in klerikalci. »Slovenec« piše, da nastopa krščansko delavstvo v boju za Delavsko zbornico kot najmočnejša skupina z najbolje izvedeno organizacijo, z jasnim načeli in z ognjem, ki veje iz njih. Potrebno bi bilo, da bi »Slovenec« še povedal, v kakšnem razmerju živijo to »krščansko« delavstvo s »krščanskimi« kapitalisti, in zakaj v tej najmočnejši in najbolj izvedeni organizaciji z jasnim načeli, odločujejo po svojih eksponiranih ravno »krščanski« kapitalisti, ne pa delavstvo samo. Še bolj prav pa bi bilo, če bi navedel, kaj so na podlagi načel krščanske solidarnosti in ljubezni do bližnjega že storiла klerikalna podjetja za svoje delavstvo in v koliko se ta podjetja razlikujejo po svojih socialnih in humanitarnih ustanovah od drugih, ki ne izdelujejo krščanskih čevljev, krščanskih klobas, krščanskih listov, krščanskih stolov in krščanske manufakture. Mislimo, da bi imel »Slovenec« z navajanjem krščanskih zgledov veliko več uspeha kot pa z zabavljanjem proti »ne-krščanskim« nasprotnikom — »Zrjavovcem«.

+ Reklama za klerikalne liste. »Slovenec« objavlja nekakšna navodila za propagando klerikalnih listov in piše: »Nikar očitno godrnjati, zlasti ne vprico mlačnih, omahljivcev ali celo vprico nasprotnikov, če ti slučajno kaj ne ugraja v našem ali katerem drugem krščanskem listu. Kdo pa more vsem ustreči? Ako imaš pritožbo, povej ali piši uredništvu ali lastniku lista, pa zahteval, kaj naj se popravi. Pa je že stalna in grda razvada v naših krogih, da tako radi udarimo po lastnih listih, ki na njih vidimo vsako pego! Ali se ne pravi to — v lastno škodo pljuvati?« — »Slovenec« se torej jezi, ker celo klerikalni pristaši v njegovo »skledo pljujejo« ali dostojnejše povedano: jezi se, da celo zagrizeni lastni pristaši obojajo klerikalno časopisje ter ga smatrajo za manjvredno. Zakaj se pa potem razburja, ako mi svarimo javnost pred slabimi klerikalnimi tiskom?

+ Kdo je sokriv? Pod naslovom »Smrti ni udarec« upravičeno toži včerašnji »Slovenec«, da bodo spomladi živ dlanar množa nadzor šiva dela, posredovalnice za delo in otroško varstvo, ako ostane pri dosedanjih sklepih večine finančnega odbora. To so sadovi »sporazuma RR«. Da, Toda dr. Korošec je jani sam krepko pomagal razbijati Narodni blok in tiščati radičevce v osprede. Re, da se je pri svojih upih vračunal in da je pri tem razbil tudi svoj opozicijski blok, toda eno je gotovo, da bi radičevci ne mogli danes tako krepko razbijati socialne ustanove, ako bi jih vsa prejšnja leta slovenski klerikalci ne podpirali ter igrali zanje posredovalce. Dr. Korošec je pomagal Stjepanu Radiću z vsemi svojimi razpoložljivimi silami na konja in ako sta bila pri tem oslapanjena on sam pa tudi Slovenija, je kriva ravno dr. Koroščeva politika, o kateri smo vedno trdili, da je pogrešana. Dr. Korošec in klerikalna stranka sta torej v veliki meri sokriva, ako radičevci z radikali uničujejo socialne ustanove, ako se v novem državnem proračunu zapostavlja Slovenija v vsakem ozru, in te odgovornosti se vsled dolgotrajnega sodelovanja z radičevci ne bosta nikdar znebila. Končno pa resno dvomimo, ali so »Slovenec«v lamentacije nad nerazsodnim delom vladne večine resno mišljene. Saj je dr. Korošec na shodu ljubljanskih zaupnikov pretekli teden izjavil, da oslabitev Radičeve stranke ni v interesu klerikalne stranke, ker še vedno upa, da se bo Stj. Radč povrnil k svojim prejšnjim prijateljem. Tudi je dr. Korošec ne glede na škodljivo početje sedanje vladne koalicije za gospodarske in socialne razmere v Sloveniji izjavil, da Radiću iz srca želi, da bi ostal še par mesecev v vladi, ker bo medtem za oba dozorela situacija za volitve. Iz navedenega vidimo, da je klerikalna hinavščina ostala ista, kakor je bila, da ji v resnici ne gre za stvarno potrebo ljudstva, pač pa samo za ojačanje klerikalne stranke, kakor je dr. Korošec tudi na istem zaupniškem shodu izjavil. Zato je dr. Korošec sokriv grehov sedanje RR koalicije ne samo, ker je indirektno pomagal jo ustvariti, ampak tudi zato, ker klerikalci indirektno to koalicijo podpirajo, da bi mogli za svojo stranko izrabiti nezadovoljstvo, nastajajoče med ljudstvom zaradi njenih dejanj.

+ Nezadovoljstvo bosanskih radikalov in radičevcev. Beograjske »Novosti« prinašajo daljšo informacijo o naraščajočem nezadovoljstvu v vrstah bosanskih radikalov kakor tudi radičevcev. Radikalni stranki ne dovoljuje novi politični kurs, da bi izrabljala ple-menski antagonizem kakor doslej in tudi ne more ustrezati pretenzijam raznih Kortešev in političnih spekulativov. In tako se dogaja, da radikalni zga-garji povzročajo vedno nove zdražbe, ki nikakor niso v prilog radikalni stranki. A radičevci so v analogni situaciji. Politika »sporazuma« je v Bosni najbolj zmedla radikalne volilce. Povajlja pa se že tudi apetit na razne koncesije in špekulacije. Ker vsem kv-rulantom ni mogoče ustreči, se zdraž-barstvo širi od dne. V bosanskih tabo-rih obeh vladnih strank je torej opažati precejšnje vretje. V koliko bo to vplivalo na razvoj političnih odnošajev, pa se še ne more napovedovati.

Naši kraji in ljudje

Čaščenje svetih Treh kraljev

Freska, katere posnetek prinašamo zgoraj, se nahaja v cerkvi pri Sv. Primožu nad Kamnikom na levi steni. Predstavlja nam čaščenje (adoratio) svetih Treh kraljev. Podoba je eden izmed najimenitnejših primerov renesančnih slikarjev na Slovenskem iz XVI. stoletja. Delo se je pripisovalo slikarju Eliji Wolffu, ki naj bi ga bil izvršil l. 1592.

Maribor, obmejni kolodvor

Poleg Maribora tudi druge občine pravilno presojajo gospodarsko važnost obmejnega kolodvora ter se prizadevajo doseči ustanovitve na postaji v lastni občini. Če pa razmišljamo za vsako posamezno postajo, železniške, carinske, narodnostne kakor tudi ekonomske razloge, pridemo do zaključka, da vsem tem pogojem odgovarja v celoti edinole Maribor.

Cepprav je že sedanjí glavni kolodvor v Mariboru zelo stisnjen in je do skrajnosti izrabljen vsak prostor, bi se vendar s primerno preureditvijo dalo doseči, da bi se mogli namestiti še uradi za obmejni kolodvor. Sedanje postajno poslopje bi se dalo nadzidati še za eno, eventualno tudi za dve nadstropji ter bi v primerni arhitektonski izvršitvi, stoječ ob večjem prostoru, ki bi se mogel urediti v mal park mnogo prispevalo k lepšanju in boljšemu izgledu Maribora. Seveda bi se sedanje stojišče izvoščkov moralo premestiti na drug pripraven prostor ter zgraditi podzemsko javno stranišče, kar ima mesto Maribor že itak v programu.

Ker namerava tudi carinarna zgraditi na postaji Maribor večje carinsko skladišče s poslopjem za pisarne in nekaj stanovanj, bi bila vsa carinska, železni-

kakor priča napis pod fresko, ki pa je v zadnjem času dognan kot dvomljivo identičen in se freska datira še pred sredo XVI. stoletja. Slika je nastala pod izrazitim vplivom nemško - nizozemske renesance (kakor vse naše slike tedanje dobe) ter ne kaže nobenih odnosov do italijanske umetnostne tvornosti tedanjega časa kljub neposredni bližini Ita-

lije. Delo je kulturni dokument naše, tedaj zelo visoko stoječe dobe protestantske reformacije, ki je bila vso našo kulturo tako oplodila in tesno navezala na severno kulturo, odkoder je prišel pristanizem v naše kraje.

Slikar Elija Wolff je bil sodobnik Škofa Hrena, znanega začetnika protireformacijskega gibanja na Slovenskem.

Mariborski občinski svet

Maribor, 5. januarja.

Današnje sejo občinskega sveta je otvoril župan dr. Leskover z malim novoletnim govorom, v katerem je podal tudi pregled dela občinskega sveta v preteklem letu. Imeli so 15 rednih sej z nadaljevanji in 4 izredne seje ter rešili 1150 aktov. Izvoljen je bil zopet disciplinarni odsek s člani iz leta 1925. Občinski svet je nato sklenil, da pošlje v Beograd protest radi ukinitve borze dela, češ, da je to socialni zločin, ki bo zlasti Maribor kruto zadel. Dr. Kukovec je poročal o zgradbi zasebne kavnice v okolici. Nemci so predlagali, da občina intervenira pri vladi radi odprave vizumov v svrhu olajšanja prometa z inozemstvom. Predlog je bil sprejet.

Na dopis velikega župana radi prostorov državne obrtne šole je občinski svet sklenil, da odstopi prostor v »Vesni« za leto 1926/27. Občinski svetnik dr. Kac je poročal o zgradbi nove mestne stanovanjske hiše s 24 stanovanji, ki jo bo občina zgradila letos na vogalu Smetanove in Vrtnice ulice. Izdelava načrtov bo takoj razpisana.

Podžupan dr. Lipold je poročal o stanovanjskih problemih občine. Tozadevni odsek je prišel do prepričanja, da ne more priporočati načrta hišnih posestnikov za vpeljava novega davka. Glede županovega nasveta za uvedbo povišanja gostiščnine v podporni stanovanjski fond ni prišlo do definitivnih zaključkov. Da bi se vendar dvignila gradbena podjetnost, je odsek predlagal opustitev novih hiš, ki se bodo sedaj zgradile, za dobo treh let od davkov gostiščnine in vodarine ter od kanalskih pristojbin. Vnela se je dolga debata, v katero je posleglo več občinskih svetnikov. Končno so sprejeli dva predloga. Novim zgradbam se dovolijo razne olajšave in zopet bodo izvolili nov sedemdesetletni odsek, da bo še dalje študiral in pretresal razne gradbene načrte in predloge. Ker je regulacijski načrt mesta popolnoma zastarel in ne odgovarja zahtevam časa, je občinski svet sklenil, da naroči izdelavo novega načrta, z delom pa se poverita arhitektu Joža Jelencu in Czeika. Načrt mora biti gotov v 12 tednih in ga bo honorirala občina z 48.000 Din. Sledila je še tajna seja.

Še danes 6. in četrtek 7. januarja film svetovnega uspeha — francoski vefefilm!

„PARIS“ (Otroci Montmartra)

Senzacionalna drama iz pariškega nočnega življenja v 6 velikih dejanjih. Znamenita vsebina je dala slovitemu režiserju Rene Hervil možnost pokazati celo vrsto prekrasnih posnetkov Pariza, da je velemosto slikovitih stavb, velemosto razkošnosti, luksuza in elegancije, velemosto zabave in zapeljivosti. Kadar se je ta film že predvajal je dosegel isti uspeh kot „Čela sestra“.

Predstave danes na praznik ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri — Ob delavnikih: 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

smrti varuha nekih mladoletnih otrok tamkajšnjega domačina zaprosilo politično oblastvo mariborsko okrajno sodišče, da žena postavi novega varuha, da ne bodo trpeli pri gospodarstvu nikake škode. Toda okrajno sodišče v Mariboru je pod oprav. št. Ne V. 1418-25, odločilo, da se je prijava glede teh mladoletnikov odstopila okrajnemu sodišču v Arvežu kot pristojnemu varstvenemu sodišču.

Torej tako! Za imenovanje varuha našim državljanom na našem državnem ozemlju naj bode pristojno inozemsko sodišče! Res daleč smo še od narodnega osvobođenja, ako jugoslovnsko državno oblastvo še osem let po tako zvanem narodnem osvobođenju in ujedinjenju ne smatra za umestno, da bi pritegnilo vso sodno kompetenco glede naših državljanov nase, ampak prepušča bogve iz kakšnih vzrokov sodno varstvo nad našimi državljanji še danes inozemskemu sodišču. V koliko je to združljivo s suverenim pravom našega naroda glede naših državljanov na našem državnem teritoriju, o tem naj sodi naša sodna uprava.

Novomeško pismo

Novo mesto, 5. januarja.

Dolenjska metropola je zopet duhovno oživela. Poraja se ponovno ona mladostna samozavest, ki se je tako krepko zrcalila v prvem letu po prevratu. Vseposod iskanje, hrepenenje po duševnem preporodu, ambicija. Novomeški Sokol je zmagovalno užgal bakljo — plamenico. Talijin hram je zopet zazarel ... Igra sledi igri.

Zadnji dve igri, ki ju je uprizaril Sokol, sta bili burka »Ljubosumnost« in drama »Don Pietro Caruso«. Dve hvaležni enodejanki, ki prav povoljno bogate repertoar diletantskih odrov. Mična, zapletljajev in situacijske besede komike nasičena šalorigica je intimo zabavala občinstvo, ki je ta večer napolnilo dvorano Narodnega doma. Tempa igrice je tuptam sicer nekoliko zastajal, vendar je bil celotni vtis, merjen z diletantskega vidika, prav prijeten in blažilen, ter kreacija vseh vlog uvaževanja vredna. Med igralkami in igralci je opaziti dokaj talentov, ki bi v pravem obeležju lahko blesteli ter zainteresirali širši krog ljubiteljev in poznavalcev gledališke umetnosti.

Isto morem reči o igranju drame »Don Pietro Caruso«. Tu mi je vzbujal pozornost zlasti interpret očeta, ki je s prav naravno verjetnostjo oblikoval njegov egoizem, pijanost in skrb za hčer. Le včasih je glasovno zašel v preveč čiste, zdrave, polno zvoneče tone. Barona bi si želeli bolj distingvirane in umerjenega. Vsekakor pa je bil dokaj verjeten tip. Hčerka razpolaga z zvonom, biserno nežnim glasom, ki ga je čuti v zadnji kotiček galerije. V mikli, kretljah in gestah je sicer še nekoliko šibka in plaha, vendar utezne postati močan steber novomeške Talije. Pri vseh igraricah je vidna resna volja, ki je predpogoj vsakemu napredku in smotrenemu delu.

Barake

Ljubljana, 5. januarja.

Barake ... ! Že beseda zveni nekako po svoje in nehoti se zamisliti na revščino, mraz, umazanijo, fizično in duševno propalost.

Barak imamo v Ljubljani, oziroma na obrobnihih koncih mesta več kot preveč, pa vendar še premalo, da bi spravili v nje še drugo revščino, revščino iz vagonov.

Kakšne razmere vladajo v barakah, je javnosti deloma že znano iz številnih člankov v našem časopisu, v katerih je bilo življenje barakarjev opisano v posameznih sličicah ali na splošno. Iz se tako lahko, morda prijetno se čitajočih sličic, pa je udarjala vsa gnoloba in propast barakarjev in načina njihovega življenja, v kar jih je večinoma prisilila neznozna beda. Tam se malokdo smeje od srca; smeh v barakah ima nekaj poseben zvok, ki izzveneva v posmeh navadam, ki jih ima ostali svet zunaj lesenih sten. Smeh obuna in grenkobe, ta smeh občutijo najbolj oni, ki so tudi med njimi in se trudijo, da žive tako kot žive zunaj in le s težavo odole propadanju. Kljub mnogim škan-dalom, ki so se že dogodili tekom let v barakah, pa se zdi, da je bil pred kratkim odkrit eden največjih, ki nosi seveda kriminalni pečat.

V eni izmed skupin barak živi v največji revščini družina štirih članov. Oče delavec, mati delavica in dve hčerki stari 17 in 13 let. Vsi skupaj žive v ozki sobi, predeljeni v dva prostora z deskami. Polcija je bila že pred časom ono-

zorcena, da se gode v družini nenavadne stvari, vendar pa ni mogla dobiti tako kmalu za opravičilo suma konkretnih dokazov. Slednjič pa je le udarilo na dan. V družini je bilo izvršeno nešteto krvoskrunitev. Na obisk so hodile tudi razne zgbuljenke iz mesta, ki so tamkaj sprejemale moške. V baraki so se odigravale stvari, da človeku po žilah zastaja kri in skoro ne more verjeti.

Preiskava še ni zaključena, ker je treba raziskati še več podrobnosti in zaslišati večje število oseb, ki so zapletene v afero.

Ponarejevalci tisočinar-skih bankovcev

Tudi ime tretjega razpečevalca že dognano. — Nova aretacija v Zagrebu.

Zagrebski policiji se je posrečilo sedaj ugotoviti tudi identiteto tretje osebe, ki je zapletena v afero z razpečevanjem ponarejenih tisočinar-skih bankovcev. To je Marjan Jurčević, krošnjar, rodom iz Studencev pri Imotskem v Dalmaciji, neoženjen, 169 cm visok, kostanjevih las, okroglega obraza, na levi strani prsta in na kazalcu desne roke po eno brazgotino. Jurčević se bavi s tihotapstvom. Za njegovo aretacijo je razpisana nagrada. Vrh tega je že ugotovljeno, da so vsi, ki so zapleteni v razpečevanje ponarejenih tisočakov, krošnjariji.

Ker se je pojavila med prebivalstvom bojazen, da je v prometu večje število ponarejenih tisočakov, naglašala zagrebsko redarstvo, da je v tem oziru strah odveč, ker je falsifikate zelo lahko spoznati, ker so tiskani na debelejšem in slabšem papirju in sploh nimajo vodnega znaka.

Na kriminalnem oddelku se medtem še vedno nadaljuje zasliševanje aretirane Madunića, ki polagoma vse priznava. Rezultat pa še ni znan, ker se varuje o njem najstrožja tajnost. Razpečevalci falsifikatov, ki so bili aretirani v Zrinju, so že na potu v Zagreb. Polcija je odredila pregled vseh zalog tisočakov v bankah in zavodih in je pri tej priliki ugotovila, da v Zagrebu razun štirih že zaplenjenih ni nobenega falsifikata več. V zvezi z afero je bila v Zagrebu aretirana neka oseba, pri kateri so našli sedem komadov ponarejenih tisočakov. Preiskava se nadaljuje in se je ugotovilo dosedaj več, kakor se sluti, čeprav le vse še strogo tajno.

Ljubljeneo ljubljancank

Harry Liedtke

bo v kratkem gostoval z »Zeno za 24 ur« v k. n. »Dvor«

Samomor najbogatejšega človeka v Bački

V Apatinu v Vojvodini se je ustrelil te dni veleposestnik in direktor vodne zadruge Apatin-Sencan, Valentin Fernbach, eden najbogatejših ljudi v Bački. Vest o njegovem samomoru je vzbudila po vsej Vojvodini ogromno senzacijo, ker je bil Fernbach znan ne samo radi svojega velikega bogastva, temveč tudi radi neumorne delavnosti pri organiziranju vodnih zadrug po Vojvodini, katerih naloga je bila izsuševanje močvirij in regulacija Donave. Fernbachov samomor je prišel popolnoma nepričakovano, ker ni bilo opaziti na njem nikakih znakov duševne zmedenosti. Zadnje čase je bil, kakor vedno, v zadruzi. Ker se je bal velikih poplav, ki bi mogle slediti vsled silnega porasta rek in njihovih pritokov, se je Fernbach silno trudil, da bi se pravočasno preprečil vsako katastrofo.

Pred par dnevi pa so se pokazali na njem nenadoma znaki nerazpoloženja in nervoznosti, kar so pripisovali domaćini njegovemu strahu vsled neprestanega naraščanja Donave. Po večerji je šla njegova družina spat, sam pa je ostal v delavnici in izjavil, da mora še napisati večje število zelo nujnih pism. To so bila njegova zadnja pisma. Sodeč po raznih znakih, ki so se pojavili po njegovi smrti, se zdi, da je bil zadnjo noč silno razburjen. Povsod so našli namreč vse v velikem neredu. Ko so prišli v njegovo delavnico, so našli Fernbacha vsega okrvavljenega, v zadnjih zdihih. Poleg njega je ležala lovska puška, s katero se je ustrelil. O dogodku je bila takoj obveščena policija, ki je predvsem zaplenila vsa njegova pisma, v katerih navaja Fernbach kot razlog za svoj obupni korak strah pred naraščanjem in poplavo Donave, ki je napravila ne samo njegovemu premoženju, temveč tudi vodni zadruzi že ogromno škodo.

Danes! Smeh! Danes! Smeh!

Slajno! Izvanredno! Popolnoma Novo! Originalno! Duhovito!

Pomoč! Jaz sem milijonar!

Kolosalna burka o človeku, ki ni vedel kam bi z denarjem, ker ga je imel, a ni dal vedeti in več, in bi moral za stavo porabiti dnevno 33.000 dolarjev. »Revi« milijonar potuje iz Venesije v Pariz, iz Pariza v Nizzo in Monte Carlo in tako naprej ... Imenovana mesta in vse njihove krasote so v tej imenitni burki posebno jasno prikazane ... Izvirne so scene ko »novepečeni« milijonar in cela njegova obitelj pride v ložo pariške opere ... Enoletnega otroka oddajo pod številkom v garderobo ... Kako si revež zamislija življenje milijonarjev ... Potovanje v spalnem vozu ... Igralnica v Monte Carlu ... Žitjenje na francoski Rivijeri itd. itd. V glavni vlogi te izvrstne in nad vse uspele burke nastopa najboljši ruski komik svetovno znani in slavni Nikolaj Kolina. — Izvanredna in originalna vsebina ter slajna igra neodoljivega Kolina nas drži

v smehu od začetka do konca ...

Predstave se vrše vsak dan ob: 4., pol 6., pol 8. in 9. — Predstave ob nedeljah in praznikih: 3., pol 5., 6., in 9. — Blagajna je odprta od 10 do pol 1 in od 2 naprej. — Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah. — Vidljiv visokim nabavnim stroškom cene nezvišane! Pr dnanilno! Največji dosedaj izdelani pomorski film: »MORSKI VRAČ«.

Jutri v četrtek 7. januarja odpadejo kino predstave vsled koncerta »Ferari«.

ELITNI KINO MATICA vodilni kino v Ljubljani Telefon 124

Nekaj neverjetnega od naše državne meje v severni Sloveniji

Iz Maribora nam poročajo: Severno od Drave v vzhodnem delu obmejnega Kozjaka se nahaja majhna hribovska vas Veliki Boč, ki je spadala svoječasno pod sodni okraj Arvež (Arnfeld) in okrajno glavarstvo v Lipnici. Ker je popolnoma slovenska, je hotela srečna usoda, da je pripadla po šentžermenski mirovni pogodbi naši državi, nakar je bila tekom prihodnjih treh let pridružena v politično-administrativnem oziru občini Gradisce in s tem novoustanovljenemu srezu Maribor levi breg. V sodno-upravnem oziru pa je bila pridružena okrajnemu sodišču v Mariboru, vsaj tako je odločilo leta 1922. ministrstvo pravde.

Toda ubogi Velikobočani, ki so polnopravni državljani Jugoslavije in pri katerih je tudi nekaj mladoletnih, ki še niso morejo svobodno razpolagati s svojim imetjem, so še danes celih 8 let po narodnem osvobođenju in ujedinenju v sodno-skrbstvenih zadevah navezani na inozemsko avstrijsko okrajno sodišče v Arvežu. Znan nam je slučaj, da je po

FANTOM PARISKE OPERE

Modni atelije M. Šarc

Najlepše plesne toilete — najnovejši material
najhitrejša izvršitev.

Ljubljana, Kongresni trg 4

Sokol

Rusko Sokolstvo v Jugoslaviji

Podstarosta ČOS, br. Stepanek je napisal v »Lidovih Novinah« (Brno) pregleden in zanimiv članek o ruskem Sokolstvu v Jugoslaviji. Članek prinašamo v prevodu: Medletne tekme JSS, ki so se vršile na Vidovdan I. 1925. v Beogradu so dale ruskemu Sokolstvu povod k samostojnemu nastopu. Ruski Sokoli so postavili k medletnim tekmam 4 vrste nižjega oddelka in sicer: eno vrsto kombinirano iz telovadcev ruskega Sokola v Beogradu in Zemunu, dve iz Bele Crkve (kadetski korpus) in eno iz Zagreba. Doseženi uspehi pri tekmah je bil jako časten in dober. Ruski Sokoli so se udeležili tudi javne telovadbe JSS, pri čemer so se najbolj odlikovali Sokoli iz Bele Crkve. Razen tega je nastopilo pri javni telovadbi tudi dijaštvo ruskega Sokolstva z zanimivimi ruskinimi igrarici.

Za časa medletnih tekem je priredilo rusko Sokolstvo iz Jugoslavije svoje slavnostno zborovanje, na katerem se je razpravljalo o potrebi poglobitve sokolskega življenja in sokolske organizacije. Prirejena je bila tudi plesna sokolska slavnost, na kateri je br. Poljanski predaval o pomenu in poštenosti ruskega Sokolstva v emigraciji. Pri tej priliki je bil na slavnostnem način izročen ruski Sokol v Zagrebu sokolski prapor v ruskih barvah, ki ga do sedaj še ni imel. Po slavnosti se je vršila po beograjskih ulicah navdušena sokolska manifestacija, pri kateri je sviral godba krimskega kadetskega korpusa iz Bele Crkve.

Da bi se vzgojilo čim več dobrih prednjakov, je priredilo rusko Sokolstvo v beograjski sokolski župi prednjaški tečaj, ki se ga je udeležilo 10 prednjakov, med njimi 7 iz ruskega kadetskega korpusa iz Bele Crkve. Po tečaju so se vršili prednjaški izpiti. Tečaj je vodil prav spretni častnik Erbenove šole v Petrogradu br. Kambulin, najboljši sokolski strokovnjak ruskega Sokolstva. Br. Kambulin je sedaj učitelj telovadbe na srednji šoli v Negotinu.

Največji nedostatek ruskega Sokolstva pa tiči v tem, da ni mogoče združiti vse najboljših sokolske delavce k skupnemu delovanju, to pa zaradi tega, ker morajo mnogi izvršni sokolski delavci in strokovnjaki menjati svoja bivališča radi svojih služb oz. poklica. Da bi se ta nedostatek odpravil, se je sklenilo naprositi prosvetno ministrstvo, da namesti br. Kambulina v Beogradu, kjer bo organiziral rusko Sokolstvo. In še ena okolnost je, ki omogoča izboljšanje razmer ruskega Sokolstva, t. j. uvedba sokolskega telovadnega sestava v vse ruske srednje in osnovne šole. Vsi vplivni ruski sokolski voditelji so soglasno pozdravili ta načrt, saj so ravno šole dolžne, da svoje učence vzgajajo v pravem Tyrsevem duhu.

V ruskih vojaških šolah se goji Sokolstvo že davno. Največji uspeh v tej smeri pokazujeta ruska kadetna šola v Beli Crkvi in izmed osnovnih šol deklinski zavod v Veliki Kikindi.

Jugoslovensko Sokolstvo v največji meri podpira delovanje ruskega Sokolstva v Jugoslaviji. Obe organizaciji delujeta roko v roki. Rusko Sokolstvo je torej v letošnjem letu pokazalo izredno veliko delavnost v tehničnem in organizatoričnem delovanju. Ravno tako se pripravljajo za čim večjo udeležbo na VIII. vsesokolskem zletu v Pragi, kjer se sestanejo vsi ruski Sokoli v emigraciji.

Sokol Ljubljana II. Prosvetni odbor poziva vse brate odbornike, da pridejo v nedeljo, 10. t. m. v društveno telovadnico na realno, kjer se vrši ob 10. uri dop. fotografiranje društvenega prosvetnega odbora. — Članski sestanki v svrhu sestave kandidatne liste za občni zbor se vrši v četrtek, 14. t. m. točno ob 20. zvečer v oblačnici na realni. Redni občni zbor pa se vrši v nedeljo, 17. t. m. točno ob 9. dop. v telovadnici na realni z običajnim dnevnim redom. V slučaju nesklepnosti se vrši obč. zbor 1 uro pozneje ob vsaki udeležbi članstva. Pozivamo bratsko članstvo, da se občnega zbora in sestanka polnoštevilno udeležijo. Odbor. Zdravo!

Sokol Vače ima svoj letni redni občni zbor v nedeljo, dne 10. januarja v sokolski dvorani. — Odbor.

Sokolsko društvo v Radovljici ima v sredo, dne 13. januarja 1926. ob pol 7. uri zvečer svoj XIV. redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Ako ob določenem uri ne pride na občni zbor zadostno število članov, se vrši eno uro pozneje občni zbor brez oziroma na število navzočih članov. Dolžnost članstva je, da se občnega zbora gotovo udeležijo. Zdravo!

Dosedanji češki vsesokolski zlet v Ševčikah. Na I. vsesokolskem zletu leta 1882. je bilo v sprevidu 1600 članov v kroju iz 76 društev. Pri javni telovadbi je nastopilo 700 telovadcev. Na II. zletu leta 1891. je bilo v sprevidu 5600 članov iz 206 društev, telovadcev pa 2500. Na III. zletu leta 1895. je bilo v sprevidu 7366 članov iz 311 društev; 4270 telovadcev. Na IV. zletu leta 1901. je bilo v sprevidu 11000 članov iz 571 društev. Telovadilo je 6705 telovadcev in prvič 867 Sokolec. Na V. zletu leta 1907. je bilo v sprevidu 12.550 članov peš in 220 konjenikov. Pri javni telovadbi je nastopilo 7690 telovadcev, 2400 telovadkinj 1000 naraščajnikov in 1800 moške dece. Na VI. (I.

slovanskem zletu) je bilo v sprevidu 17.712 članov in 4157 gostov. Telovadilo je 10.120 članov in 5450 članic. Na VII. zletu leta 1920 je bilo v sprevidu 35.000 članov, 13.300 članic in 28.000 obojega naraščajca. Po sedanjem stanju ČOS. se pričakuje na VIII. vsesokolskem zletu še večja udeležba. Na telovadišču bo nastopilo do 14.000 članov, 14.000 članic, naraščajca, dijaštva in sokolske dece. V sprevidu pa bo korakalo nad 60.000 pripadnikov Sokolstva.

Savez ukrajskega Sokolstva. Pretekli mesec je bil v Pragi ustanovljen Savez ukrajskega Sokolstva, ki je stopil takoj v zvezo s ČOS.

Proletarski sport. Komunistična organizacija telovadnih društev v Pragi je pričela z veliko akcijo, da ujedini vsa društva, ki stoje na stališču razredne borbe in jih pripravi za veliko manifestacijo rdeče telovadbe ne internacionalne v Moskvi leta 1927. Pričela je izdati list »Proletarski sport«, ki strastno napada Sokolstvo kot nacionalno organizacijo.

Perilo za gospode,

obleke po meri, konfekcija, klobuki, čepice itd. Izvrsno blago nizke cene nudi tvrdka

Anton Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

Najelegančnejše

plesne obleke

se dobijo gotove in po meri pri tvrdki

Ložar & Bizjak

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 20.

NOGAVICE

damske, moške in otroške, v vseh modnih barvah

Urbančič,

Miklošičeva cesta 3 ev. 20

Sport

Nogometno prvenstvo Slovenije

Službena objava LNP.

Ljubljanski nogometni podsavez je na eni svojih zadnjih sej ugotovil in sklenil objaviti sedanje stanje nogometnega prvenstva v Sloveniji. Slika je takole: (Številke pomenijo po vrstnem redu dosežene točke, odigrane tekme, dobljene tekme, neodločene tekme, izgubljene tekme, razmerje golov.)

Okrožje Ljubljana: prva mošva.					
I. Ilirija	12	6	0	0	48 : 3
II. Jadran	8	5	4	0	18 : 6
III. Slovan	8	4	4	0	19 : 22
IV. Primorje	4	5	2	0	22 : 11
V. Hermes	4	4	2	0	23 : 6
VI. Slavija	0	6	0	6	2 : 33
VII. Svoboda	2	6	1	0	5 : 34
Okrožje Ljubljana: rezervna mošva.					
I. Primorje	6	3	3	0	22 : 5
II. Ilirija	4	3	2	0	10 : 5
III. Slovan	4	3	2	0	7 : 6
IV. Jadran	0	3	0	3	6 : 19
V. Hermes	2	2	0	2	2 : 12
Okrožje Maribor: prva mošva.					
I. Rapid	10	5	5	0	41 : 5
II. Maribor	7	5	3	1	21 : 9
III. Merkur	6	5	3	0	25 : 11
IV. Ptuj	5	5	2	1	25 : 20
V. Mura	2	5	1	0	5 : 40
VI. Svoboda	0	5	0	5	7 : 29
Okrožje Celje: prva mošva.					
I. Celje	2	1	1	0	8 : 0
II. Atletik	2	1	0	0	5 : 2
III. Red Star	0	2	0	0	2 : 13

S. K. Šostanj je oproščen od prvenstvenega tekmovalstva za I. 1925/26.

Nogometne prireditve v tekočem mesecu

Zimski nogometni pokalni turnir. LNP je prejel deloma darovan krasen pokal od tvrdke Krisper, za katerega bo razpisal nogometni turnir. Turnirja se bodo morali udeležiti vsi ljubljanski klubi. Igralo se bo po cupsistemu, t. j. kdor izgubi, izpade iz nadaljnje tekmovalnje.

S tem tekmovaljem se takorekoč odpre nogometna sezona. Večina naših klubov je tekmo zimskega časa, t. j. po zadnjem snegu zaključilo svoje delovanje med nogometi. Ta da se jih nekoliko pripravi za bodočo sezono, je podsavez razpisal zgornja tekmovalstva. Pričakuje se, da bodo ta tekmovalstva dobro posejana, kajti moštva bodo skušala, da na vsak način izidejo iz turnirja zmagovito. Zmagovalec prejme krasen pokal v trajno posest, kar bo gotovo še bolj pripomoglo do tega, da bodo moštva dala vso energijo za časten izid iz tekmovalstva.

Zrebanje je izpadlo sledeče: v prvem kolu igrajo Ilirija: Primorje, Slovan: Svoboda.

Tibetanci

trdijo, da je Mont Everest božanski pričetek in ga imenujejo »Sveta majka«. Njihove legende pravijo, da na njem bivajo vrati in duhovi. Največji kulturni film ki ga pinese v kratkem

Kino »Dvor«

da, Jadran: Slavija. V drugem kolu Hermes: zmagovalci I. para, zmagovalci II. para: zmagovalci III. para, a 2. februarja se odigra finale. Prvo kolo se vrši dne 24. januarja, drugo kolo 31. januarja.

Izidi vojaških smuških tekem v Kranjski gori

Stari častniki: 1. podp. Svetolik Gunčič 1:12.23, 2. podp. Mirosl. Maksimović 1:13.14, 3. por. Slavko Hudales 1:14.11.

Stari podčastniki: 1. podnar. Miha Klavžar 1:12.54, 2. podnar. Borivoj Nikolič 1:14.08, 3. podnar. Anton Blekš 1:14.47.

Novi častniki: 1. podpor. Rudolf Simič 1:17.15, 2. podp. Milojko Kapetanović 1:18.30, 3. podp. V. Gorković 1:19.37.

Novi podčastniki: Kot prva sta dospela na cilj v času 1:18.20 podnar. Dane Redaković in Milojko Miljković. Drugi je bil podnar. Vilko Horvat v 1:19.09 in podnar. Milutin Joronović v 1:20.27.

Službene objave LNP.

(Seja p. o. dne 30. XII. 1925.)

Verificira se z naknadno veljavnostjo od 20. XI. 1925. za S. K. Ilirijo igralce Kos Hinko s pravom nastopa dne 20. V. 1926.

Semifinale prvenstvenih nogometnih tekem LNP. se vrši dne 2. V. 1926. v Celju in sicer sta bila izrečena zmagovalci okrožja Ljubljane in Celja. — Finale prvenstvenega nogometnega tekmovalstva LNP. se vrši v Ljubljani dne 30. V. 1926.

Tekmovalje za zimski pokal LNP. za katerega tekmujejo ljubljanski klubi se vrši dne 24. I. 31. I. t. j. 11. 1926. Izrečani so bili naslednji pari: 24. I. Slavija: Slovan, Svoboda; Jadran, Ilirija: Primorje. 31. I. zmagovalci v tekmi Slovan: Slavija proti Hermesu in zmagovalci v tekmi Ilirija: Primorje proti zmagovalcu v tekmi Svoboda: Jadran. Finale za zimski pokal se vrši dne 2. februarja.

Predzadnji stavek prvega odstavka službenih objav LNP. seje p. o. dne 23. XII. 1925. objavljen dne 30. XII. 1925. se ima pravilno glasil: »Finale za pokalno prvenstvo LNP. za I. 1925/26 se odigra dne 6. VI. 1926. v Ljubljani. — Tajnik II.

A mošvo: B mošvo. Danes na praznik se odigra prijateljska tekma med dvema izbranimi moštvoma Ljubljane, katerih posta vi smo objavili že v našem listu. Podsavez je pri tem posebno pazil na to, da zamore dati tekma zanimiv sport ter je določil navedeni postavi, s čimer je ohranila homogenost. — Večji del čistejšega dobička gre v prid JNS, vsled česar je pričakovati, da bo že iz tega oziroma obisk dovoljen. Tekma se odigra na igrišču SK. Ilirije ter prične ob 14.30.

Delavski nogometni turnir v Zagrebu. Ob Novem letu se je v svrhu propagande sporta med delavci pričel delavski nogometni turnir, katerega so se udeležili štirje delavski klubi Zagreba, in sicer Grafika, Amaterji, Pekarji in Sloja. Turnir je končal v nedeljo. Zmagala je Grafika. Izidi so bili sledeči: Grafika: Pekarji 2:0, Amaterji: Sloja 3:0, Grafika: Amaterji 3:2, Pekarji: Sloja 4:1. Zmagovalni klub Grafika je dobil rdečo z zlatom obisto zastavo.

Službena iz LNP. Jutri, v četrtek, ob 20. seja p. o. v kavarni »Emona«, stranska soba v I. nadstropju. — Tajnik II.

Zimski tenis. Z ozirom na zaključek se stanka, ki se je vršil preteklo soboto radi zimskega tenisaigranja, se naprošajo vsi oni, ki nameravajo igrati, da se pisмено prijavijo na naslov: Lad. Zajc, Gosposvetska c. 7 in naj navedejo event. partijo (obstoječo iz najmanj 4 oseb). Obenem naj sporočijo ves razpoložljivi čas, radi razdelitve ur in sicer do 10. t. m. Igralo se bo lahko ob 8. ure zjutraj do 11. ure zvečer, ker je preskrbljeno na električna razsvetljava. — Načelnik.

Propadanje zagrebške hazene. Nedavno je Gradjanski razpustil svoje hazene sekcijo. Njemu je sledil Hašk. Niso nam znani vzroki teh ukrepov. Čudimo pa se misanju nekoga zagrebškega lista, ki pravi: »Ta sport se v naših klubih ni mogel udomaćiti. V širši javnosti ni bil ta sport priljubljen. Ako bi lepega dne izginil, ne bi s tem prav nič izgubili.« Hazena je pravilno izvajana eden najlepših ženskih sportov. Ako pa so Zagrebčani mnenja, da je namen sporta, edinele ta, da razburja živce občinstva, potem jim nimamo nič oporekati.

Najlepše uspehe v meddržavnih nogom. tekmah sta v preteklem letu dosegli Češko-slovaška in Skotska. Skupno je bilo leta 1925 61 meddržavnih tekem, torej 25 tekem manj kot leta 1924. Avstrija in Madžarska sta absolutirali po 10 tekem, sledita Švedska z 8 in Švica s 7 tekmami. Najuspešnejša je bila Češko-slovaška, ki je zmaga pri vseh štirih odigranih tekmah, in sicer proti Avstriji s 3:1, proti Poljski z 2:1, proti Madžarski z 2:0 in proti Jugoslaviji s 7:0. Po Češko-slovaški pride Skotska, ki je letos premagala Anglijo, Wales in Irsko. Španija je v 6 tekmah dosegla 11 točk. Brez točk so ostale Bolgarija, Jugoslavija, Letiska in Litvanska. Anglija in Danska sta si v štirih tekmah priborili 6 točk, Holandska v istem številu tekem 3 točke. Za tem sledita Finska z 8 in Švedska z 12 točkami v 8 tekmah. Nemčija ima 4. Italija v 6 tekmah 7, Švica v 7 tekmah 5, Turčija v 4 tekmah 4, Madžarska v 10 tekmah 8 in Belgija v 6 tekmah 4 točke.

Kolesarska sekcija A. S. K. Primorje vabi vse svoje člane, da se udeležijo polnoštevilno občnega zbora, ki se vrši danes točno ob 9. uri zjutraj v veliki dvorani uni- verzne. — Načelnik.

Rugby tekma Skotska: Francija. V stadionu v Colombesu se je v soboto vršila rugby tekma med reprezentancama Skotske in Francije. Pred 30.000 gledalci so zmagali Škoti z 20:6.

Češko-slovaška: Italija. Češko-slovaška moštvo za tekmo proti italijanski reprezentanci je definitivno sestavljeno nastopno: Planicka-Hojer, Zolisek-Mahner, Carvan, Kronjate-Wimmer, Soltes, Silny, Puc, Jelinek, Rezerve: Pernar, Seifert.

MORSKI VRAG ?!

Izdatki in prejemi Okrožnega urada za zavarovanje delavcev

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je sestavil poskusno bilanco za januar + september 1925, torej za prvih devet mesecev, ki v glavnih postavkah kaže spodnje številke:

Celotna vsota izdatkov iz naslova bolniškega zavarovanja je do incl. septembra 1925. dosegla znesek Din 25.431.755.51. Najvažnejše postavke izdatkov so:

a) hranarina (čista denarna podpora zavarovancem za čas bolezni) Din 7.985.583.75 ali 35.47 odst. vseh predpisanih premij;
b) stalni in nestalni honorarji zdravnikom Din 4.331.409.20 ali 19.24 odst.; v tem znesku so obseženi tudi honorarji za zobozdravnike in izdatki za zobozdravniške in zobotehnične naprave v višini Din 1.443.312;
c) upravni stroški Din 4.141.381.66 ali 18.40 odst.;

d) porodniške podpore Din 1.021.332 ali 4.54 odst. Od tega odpade Din 885.670.10 na porodniško podporo zavarovanim članicam (dnevna denarna podpora znaša tri četrtine zavarovane meze) in Din 135.662.90 na svoje zavarovanih članov (dnevna denarna podpora znaša le Din 1.50);

e) oprema za novorojenčke članicam Din 207.592.50 in oprema za novorojenčke svojkam Din 1.079.654.50, skupaj Din 1.287.247 ali 5.92 odst. Skupno znašajo porodniške podpore z opremo deteta in z izdatki za babiško pomoč Din 2.586.144.10 ali 11.69 odst. stotkov;

f) zdravila članom Din 2.201.003.12, zdravila postojem 577.723.96 Din ali skupaj Din 2.778.726.12 ali 12.34 odst.;

g) stroški za lečenje v bolnicah članov Din 2.329.825.49, svojcev Din 526.521.39, skupaj Din 2.856.346.88 ali 12.69 odst.;

h) pogrebna Din 305.769.50 ali 1.36 odst., okrevališča in zdravilišča Din 219.778.94 ali 0.98 odst. K temu je priložiti še nekaj manjših postavk, tako, da so znašali celokupni izdatki gori navedene svote. Označeni odstotki znatno presegajo normalno, katero dopušča statistično in zavarovalno matematična osnova zavarovanja.

Iz posameznih postavk je razvidno, kje tiči kriza našega zavarovanja in kje leži možnost odpomoči. Usoda zavarovanja je v rokah zdravnikov, ker je izven dvoma, da velik del odstotkov odpade na simulacije in zavlaščanje bolnišnic.

Nasprotno postavkam izdatkov izkazujejo prejemi sledečo sliko:

a) predpis bolniško-zavarovalnih prispevkov (zaostanki v plačilih so še vedno visoki) Din 22.512.770.57;

b) obresti 795.419.18 Din in nekaj manjših postavk. Tako znaša primanjkljaj za prvih devet mesecev Din 1.902.885.44. Ta vsota je za naše urejenije razmere in v očigled večje higienske kulture naravnost velika in bi morala klicati k sodelovanju vse interese. Drugače so hujše posledice neizbežne.

Iz bolniške statistike nekaj najglavnejših števil:

a) V bolnico je bilo oddanih 4951 članov in 1337 svojcev (ali 8.29 odst. vsega članstva);

b) Zobotehničnih naprav je bilo dovoljenih 6348 osebam (ali 8.50 odst. vsega članstva);

c) Obolenj je bilo prijavljenih 22.563 ali 30.24 odst. ali vsak tretji zavarovani član je zbolel.

d) Porodov (pri svojkah 1983 ali 2.67 odst. stotka), pri članicah 814 ali 1.09 odst.) je 2797.

e) Nezgodbnih slučajev 1367 ali 1.83 odst. Stalež članstva I. XII. 1925. je dosegel 74.609.

Aeromobil

Avtomobil in letalo hkrati.

Letalo je res nekaj izvrstnega in ima vse pogoje, da postane že v bližnji bodočnosti splošno prometno sredstvo, kakor je to danes avtomobil. Ima pa to veliko napako, da je pri vožnji na prostoru, ki ni urejen za letališče, zelo nerodno in se ne more prosto gibati.

Temu nedostatu je odpravljal nemški inženjer J. K. F. Maykemper s svojim izumom, ki vzbuja v strokovnih krogih veliko pozornost. Maykemper se je več let bavil s poskusi, kako konstruirati letalo, ki bi lahko vozilo tudi po cestah kot naveden avtomobil. Poskus se mu je končno posrečil. To svoje vozilo imenuje inženjer »aeromobil«, ker je letalo in obenem tudi avtomobil.

Glavna prednost aeromobila je, da zloži krila in da so njegova kolesa pripravljena za pogon z motorjem. Ko pristane avijatl na letališču, zloži s par prilemi krila in odbrzi kot z navadnim avtomobilom po cesti v garažo. Hangar torej pri tem izumu ni več potreben, ker ima vsak letalec aeromobil doma v šupi. Vseled širokih kril je bil do slej aeroplan navezan le na letališče in so ga morali demontirati, ako so ga hoteli prepelati iz kraja v kraj. Pri Maykemperjevem aeromobilu odpadejo vse te nepriljetnosti in je torej, ako se mu izum tudi v praksi vsestransko obnese, njegova bodočnost zagotovljena.

Novo zračno vozilo je razmeroma zelo lahko. Ves aparat tehta s posadko in kurivom za pet letalskih ur vred približno 350 kilogramov. Tudi poraba bencina je zelo majhna. Za 100 kilometrov poletja se porabi bencina in olja za kakih 50 dinarjev. Kako praktičen je aeromobil, se vidi že iz tega, da je kadar je pripravljen za vožnjo po cesti je šest metrov dolg, polmtr meter širok in ravno toliko visok. Ves stroj ne stane več kot majhen avtomobil.

Samo pariška emulzija za lice
VISAGINE
ADELINA PATTI
Vam udržiže
teint uvijek sve-
žim.
Din 30.— po bo-
čici u ljekarnama,
drogerijama i par-
fimerijama. Glav.
skladišče za Ju-
goslaviju: Zag-
reb, Gajeva
ulica 8.

Sodišče

Poglavje o oderuštvi

Pri naših sodiščih se vrši sicer mnogo obravnava, toda največ jih je radi žaljenja časti, v katero poglavje spada sedaj tudi žaljenje uradne osebe v službi po srb. kaz. zak. § 104, dalje radi raznih tatvin, sleparij in goljufij in pa zelo mnogo radi gostilniških, kavarniških in vaskih pretepecov, kjer nastopajo razni junaki s palicami, gorjaci, nožmi in raznimi pištolami in samokresli. Te obravnave prevladujejo pri naših kazenskih sodiščih. Le redko pride vmes kak druga zadeva. Včeraj pa smo doživeli vendar nekaj novega pred ljubljanskim deželnim kazenskim senatom in sicer obtožbo radi pregreška oderuštva po § 2 točka 1. in 3. ces. ukaza od dne 12. oktobra 1914., ki je še vedno v veljavi. Predmet obravnave pa je bil tale: Nek posenetnik iz ljubljanske okolice se je pogodil s svojim dolžnikom, proti kateremu je že vodil izvršbo, da mu pripade vs dolžnikov les, katerega je kupil v svrhu posekanja v vrednosti 25.000 Din. ču mu ne plača ostanka kupnine za ta les v znesku 3900 Din do novega leta. Nato pa je po novem letu 1923. ta les prodal, obdržal pa je zaso ves izkupiček. Izkoristil je na ta način stisko svojega dolžnika s tem, da si je dal obljubiti povratno dajatev, koje imovinska vrednost je k vrednosti njegove dajatve v očitnem n

Domače vesti

• **Nov španski konzul v Zagrebu.** Gospod Vladimir Arko je vladu kraljevine Španije zaprosil, naj bi dolžnosti španskega častnega konzula v Zagrebu, ki jih je vršil doslej on, poverila glavnemu tajniku zagrebske trgovske in obrtniške zbornice dr. Adolfu Čuvaju. Španska vlada je želja g. Arka upoštevala ter imenovala dr. Čuvaja za častnega konzula.

• **Preložitev dvornega plesa.** Za 9. t. m. doobeni dvorni ples v Beogradu je radi smrti italijanske kraljice - matere Margarete odložen na nedoločen čas.

• **Odlikovanje zagrebskih vsenilskih profesorjev.** Povodom petdesetletnice obstoja zagrebske univerze je kralj odlikoval naslednje profesorje zagrebske univerze: dr. Gavra Manojlovića in dr. Stjepana Zimmermanna z redom sv. Save I. razreda; dr. Mirolava Čačkovića, dr. Gjura Korblerja, dr. Kriškovića, dr. Lovrića, dr. Maška, dr. Kuvrovića, dr. Milerja, dr. Nenadića, dr. Ruspinića, dr. Stražničkoga, dr. Ulmanskega in dr. Vuka z redom sv. Save II. razreda; dr. Dragotina Boranića, dr. Stjepana Ivšića, dr. Jelenića, dr. Šetinskega in dr. Stjepanika z redom sv. Save III. razreda. Nadalje so bili odlikovani: rektor ekonomsko-komer. citalne škole dr. Belošević z redom sv. Save II. razreda, profesor iste škole dr. Otton Bošnjak in ravnatelj univerzitetne biblioteko dr. Franjo Fancov z redom sv. Save III. razreda.

• **Ureditev našega paviljona na razstavi v Filadelfiji.** Minister za trgovino in industrijo dr. Krajač je podpisal rešitev o zgraditvi in ureditvi našega paviljona na veliki mednarodni razstavi v Filadelfiji. S tem je torej vprašanje paviljona rešeno izven ministrskega sveta. Projekt za interitv centralne dvorane je poverjen arhitektu Brakovu, projekt in načrt za vse ostale prostore v reprezentančnem paviljonu pa prof. Tomislavu Krizmanu. V kolikor možno, se bo pri gradbi uporabil material našega paviljona na pariški razstavi. Trgovinsko ministarstvo je nadalje pozvalo vse upodabljajoče umetnike, da do 20. t. m. predložijo načrte za preproge po narodnih motivih, načrte za razne servise, za moderne vezorine, za srebrne in zlate nakite, ter končno za uslene vezave knjiž.

• **Smrtina kosa.** V splošni bolnici v Ljubljani je umrl v ponedeljek g. Nace Gabrčič, pisarniški ravnatelj v pok., star 73 let. Pokopnik je bil v Ljubljani splošno znana osebnost. Bil je izredno duhovit in dovipen ter izreden družabnik. Kot navdušen Cirilometodar je svoječasno marljivo zbiral za CMD obrambne kamne ter z veseljem podpisal razna narodna in napredna društva. Stevilni njegovi prijatelji in znanci ga ohranjajo vedno v najlepšem spominu. Pogreb se bo vršil danes, ob 15.30 iz splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

• **Italijanski generalni konzulat nas prosi za ugotovitev,** da je vest (ki smo jo objavili po beograjski "Politiki" o opasni bolezni min. predsednika Mussolinija, vsled katere da ugrize fašistovsko stranko upravljal poseben triumvirat, povsem neustinita in tendenciozna. Ministrski predsednik Mussolini je popolnoma zdrav.

• **Izprememba državljanstva.** Iz naše državljanske zveze je izstopil Matija Kobal, mizar v Beljaku, rojen v Bošnjah in pristojen v Ribno, skupno s ženo Ano in maloletnim sinom Matijo. Izposloval si je avstrijsko državljanstvo.

• **Palata Matice Srpske v Novem Sadu.** Kakor poročajo iz Novega Sada, je uprava Matice Srpske sklenila, da tekmo letošnjo leto prične z gradnjo nove moderne palače v kateri bo razen Matice nameščen tudi nedavno ustanovljeni vodovodni muzej. Gradbeni stroški nove palače so proračunjeni na osem milijonov dinarjev.

• **Razpisana službena mesta.** Rektorat ljubljanske univerze razpisuje na tehnični fakulteti asistentno mesto pri inštitutu za vstopne gradnje in asistentno mesto pri kemijskem inštitutu. Prosilci naj pošljejo prošnje do 10. februarja rektoratu univerze. — Odda se nadalje mesto pisarniškega uradnika III. kategorije pri okrajnem sodišču v Kranju ter mesto strojnika v III. kat. uradniku (event. zvanjsko mesto) v moški kaznišnici v Mariboru.

• **Občinski zastop v St. Janžu razpuščen.** Občinski zastop v St. Janžu na Dravskem polju je bil zaradi nezmožnosti za delo razpuščen. Za občinskega gerenta je bil imenovan Franc Soler, posestnik v Zlatoljcih, za člana sveta pa posestniki: Jakob Sežuga, Franc Golob, Jakob Poljič, Franc Žumer, Alojzij Sagadin, Lovro Krpfič, Anton Golob, Janez Babič, Alojzij Fric, Simon Dandur, Matija Babič, Friderik Lešnik, Vinko Brodnjak, Stefan Dobnik in Franc Ribič, nadalje kralj Ivan Drevenšek in žetar Jurij Čebe.

• **Javno vprašanje o g. delegata dr. Savnika.** Izvršilni odbor Udruga vojnih invalidov nas prosi za obliko sledečih vprašanj: Urbi et orbi je razglašeno, da morajo vojne žrtve po novem invalidskem zakonu vročiti prijave v svrhu preverbe. Invalidski zakon jim predpisuje zato samo trimesečni rok, ki je začel teči na dan objave, to je 17. novembra 1925. In po poteku nepreklicno 17. februarja 1926. Vsak prijavilec mora imeti potrjeno računovodstvo delegacije ministrstva financ, da prejme invalidnino ali druge pripadke. Razum ljubljancem, ki so šli sami po potrdilo, pričakuje okoli 15.000 ljudi po cel Sloveniji predpisana potrdila. Skoro bosta že dva meseca potekla, odkar je novi zakon v veljavi. Udrugižen je bilo zagotovljeno, da bo računovodstvo takoj prišlo ex officio razpošiljati potrdila vsem upravičenim.

cent. Da se to omogoči le Udruga iz lastnih sredstev preskrbelo potrebne tiskovine. Potrdila pa se na dogovorjeni način sploh še niso pričela pisati, kaj šele razpošiljati. Kdo bo nosil odgovornost, če sodišča brez teh potrdil prijave ne bodo smatrala za izvršene in če bodo vojnim žrtvam pokojnine odkinjene. Vprašamo g. delegata ministrstva financ g. dr. Savnika, hoče li pravčasno podvesti vse potrebne mere in omogočiti izvedbo zakona nekvartno za upravičence?

• **Zadnji potres.** O potresu, ki je bil na novoga leta dan zvečer, smo dobili še sledeča tri poročila: Slov. Bistrica: Potresni sunki so se ponovili pri nas dvakrat. Smer potresa je bila od jugozapada proti severovzhodu. V prostorih gostilne Ručigaj je nastala velika panika. V kuhinji so se ženske tako prestrašile, da so začele ihteti od strahu. Pri mizi sta igrala dva bistriška dijaka šah. Situacija je bila na obeh straneh lepa, igra napeta; namikrat so začele figure padati in spozmali smo takol, da je bil potres. — Marenburg: Tu smo občutili nekaj minut po 19. uri več močnih sunkov. Prvi strosilaj je bil tako močan, da se je na starem samostanu, lasti Terezije Zupanc, podrl dimnik in je padala opeka raz hiše. — Gledarovi v Prekmurju: Dne 1. jan. ob 19.50 se je čutil v tukajšnji okolici precej močan suhek. Posledic ni imel.

• **Naši v Ameriki.** V Canon City v Zedinjenih državah je Blatnikovo družino v slovenski nasebini Rockville zadela težka nesreča. Devetletnajsetletni sin Josip Blatnik je šel s petimi tovariši na izlet v okolico. Neneudoma je počilo dvanaest strelcev in v glavo smrtno zadet se je Blatnik zgrudil na tla. Kdo je iz zasede streljal na izletnike še ni pojasnjeno. — V Clevelandu je umrla naša rojakinja Jospina Kleindienst v starosti 27 let. Rodom je bila iz vasi Trnje na Notranjem. V Ameriki se je nahajala štiri leta.

• **Nov šibkejši potresni sunk.** Dne 4. t. m. sta potresoma v ljubljanskem zavodu za meteorologijo zabeležila šibkejši potres na razdalji 40 km od Ljubljane.

• **Hrvatski planinci na Kravcu.** Zagrebski turistični klub "Sijeme" priredi danes izlet na Kravac v Kamniških planinah. Udeležniki izleta se vrnejo v Zagreb iz Kamnika jutri ob 22.25.

• **Zanimiva opazovanja med potresom.** Naš naročnik iz Kamnogiee nam poroča, da je opazil pri zadnjem potresu precejšnjo spremembo na barometru in termometru. Pri prvem se je živo srebro znatno dvignilo pri drugem pa je bilo opaziti znižanje temperature za dve stopinji R. Potresni sunki močan; trajal je 7 sekund smer od jugozapada proti severovzhodu.

• **Dom narodnega zdravja na Sušaku.** Dne 15. januarja se na Sušaku ovceno odprli novo zgrajeni Dom narodnega zdravja. Občnem bo otvorjena tudi higijska razstava "Mat in dete".

• **Radio - bezojavna šola v Beogradu.** Včeraj so se končali izpiti na radio-brzojavni šoli pri ministrstvu pošte in brzojava. Izpiti je polagalo 70 kandidatorov. Že prihodnji mesec se prične nov kurz na tej šoli. Natečaj bo razpisan že v prihodnjih dneh.

• **Državni podjarnik Pasarič na inspeksijskem potoivanju.** Državni podjarnik v ministrstvu prosvete, g. Pasarič, odpotuje danes v Zagreb in hrvaško Primorje, kjer bo inspiciral tankajšnje srednje šole.

• **Telefonska zveza dalmatinskih otokov s Primorjem.** V ministrstvu pošte in brzojava je bil nedavno izgotovljen načrt za po laganje podmorskih telefonskih kablov, ki bodo vezali dalmatinske otoke s Primorjem. Važnejši otoki dobe že letos telefonsko zvezo.

• **Zakon o državnem računovodstvu s pravilnikom.** Zbirka zakonov IX. snopič. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Strani 171 in 6 obrazcev. Cena s poštnino vred 43.50 Din. Pričuška druga izdaja zakona o državnem računovodstvu je po izvršitvi pregledana in dopolnjena z vsemi finančnimi zakoni, oziroma z zakoni o proračunskih dvanajsetih od leta 1922—23. pa do vseh dvanajstih za november 1925. Poleg zakona prinaša tudi Pravilnik za oddelek "Pogodbe in nabave" z vsemi predpisanimi obrazci. Zakon in Pravilnik imata poleg tega abecedni pregled tvarine.

• **Tečaj Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani.** V nedeljo, dne 10. januarja, se prične kolarski risarski tečaj pod vodstvom g. Albina Kunstlerja. Event. interesi se do navodene dne še lahko javijo za udeležbo v pisarni urada, Krekov trg 10, I. — V ponedeljek, dne 11. januarja se odpravi tečaj za strojnike pod vodstvom ravnatelja urada za pospeševanje obrti, g. inž. G. Gulika in v sredo, dne 13. januarja tečaj za eksplozivne motorje pod vodstvom g. inž. Zupančiča. Vsi ti tečaji se bodo vršili v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Prijavitelje opozarjamo, da se določene dneve točno udeležijo tečajev.

• **Srečke državne razredne loterije razprodane.** Prvo žrebanje. Tako v Ljubljani kakor tudi v Zagrebu so vse srečke državne razredne loterije razprodane. Enaka poročila prihajajo tudi iz drugih krajev države. Prvo žrebanje, ki se je vršilo v ponedeljek in torek, se je vršilo torej prvič, odkar obstoja jugoslovenska razredna loterija, ob popolni razprodaji srečk. Živahno vpraševanje po srečkah je bilo pač posledica povratka k staremu igralnemu načrtu: Vsaka druga srečka dobiček. Prvi dan žrebanja I. razreda je zadela premijo 200.000 Din številka 134.751, glavni dobiček 60.000 Din št. 2746, 40.000 Din št. 140.557, 30.000 Din, št. 121.499 po 12.000 Din, pa številke

Da ne pozabite pri nakupu oblek in čevljev

na najcenejši vir: Detaljne trgovine v Gradišču št. 4 in na Erjavčevi cesti št. 2 nasproti Dramskega gledališča

Konkolekcijske tovarne Fran Doronča & Cie, Ljubljana.

Oglejte si izložbo in videli boste da smo priznani najcenejši poleg dobrega blaga.

140.809, 149.183, 127.019 in 9313. Vrh tega je bilo izrebranih še 1992 dobitkov od 160 do 12.000 Din. Drugo žrebanje se je vršilo včeraj, dne 5. januarja.

• **Iz Ptuja.** Nemški športni klub je imel te dni občni zbor, na katerem so med drugim ugotovili tudi, da je društvo klub 345 članom globoko v dolgovi. Blagajnik je g. dr. Manfred Schelchenbauer, ki je imel za časa volilnega boja kot prvoborilec ptujskih Nemcev znani konflikt s poslancom dr. Pivkom v »Cillierci« in pozneje zaključek pred sodiščem. V izbor so bili izvoljeni tudi drugi znani z nemške kandidatne liste, kot Valerijan Spruschina, dr. Bučar (!) itd. — Novovotvorjeni klub je tudi v Ptuj v vedno raz prodan. Kinopodjetja torej povsod dobro uspevajo. — Vladni tajnik g. Forčesin je premeščen iz Ptuja v Mursko Soboto.

• **Novoletni cvetlični pozdravi.** Z gorka je naga našo domovino, iz Tivta v Boki Kotorski, nam je poslal podnarednik g. Hugon Volinaier zanimivo zbirko, ki nam kaže vse faze razvoja chrone od cveta do sadu. Mladike, vse z ene veje, so posuje z nežnimi belimi cvetovi, ki izvirajo posamič, ali pa po več skupaj iz pazduh listov. Na isti veji se poleg še nerazvitega sadu nahaja že dozorevajoč, pa tudi popolnoma zreli plod. Drevo raste na dvorišču vojašnice, je vedno zeleno in tudi cvete skoraj vse leto. — Z gorenjske strani, iz Kamne gorice, nam je Miletička Zagorjanka, hčerka tankajšnjega g. nadučitelja, poslala lep šopek pomladanskega cvetja z noveletnimi pozdravi: toliho, marjetice in druge cvetice, ki se pojavljajo na solnčnih krajih, četudi smo šele stopili čez prag novega leta. — Iz Stične na Dolenjskem pa smo prejeli leto razvite trobentice, ki jih je na novega leta dan na paroboku blizu železniške postaje nabral dijak Vilko Šval.

• **Mesto venca na krsto pok. žel. uradnika Fort. Kurtnika** je daroval g. Zdravko Koren v Ljubljani za Sokolski dom na Taboru 100 Din in ravno toliko za C. M. družbo.

• **Triglavlanski ples.** J. A. D. Triglav priredi 6. februarja v Celju vsakoletni Triglavski ples, na katerega že sedaj vabi in opozarja širni krog svojih prijateljev. — Va bila se pričnejo v kratkem razpošiljati. Eventualne reklamacije naj se naslovijo na naslov: J. A. D. »Triglav«, Ljubljana, Narodni dom.

• **Ne pozabite,** da Vam edino krema »Lux« obvaruje čevlje proti razpokanju in jim daje najlepši blek novosti. Prepričajte se.

• **»Čajkanka«,** fina čajna mešanica, pride v kratkem v promet. Počakajte z nakupom. 5

• **Velik požar v Subotici.** V noči od 3. na 4. januar je v velikem parnem mlinu Josipa Rajčiča v Subotici izbruhnil požar, ki je vključil energični gasilni akciji trajal do belega dneva. Domneva se, da je ogenj nastal v strojnem oddelku. Mlin, ki je bil poln žita, je skoraj popolnoma pogorel. Škoda se čeni na dva milijona dinarjev.

• **Zlatnik je naša** v »Zlatorog terpentinovem mlinu« gđ. Bernarda Ritter, učiteljica v Toplicah pri Zagorju ob Savi. Istotako je dobila zlatnik pri pranju »Zlatorog terpentinovim mlinu« gđ. Mici Krove, posestnikova hči v Vevčah pri D. M. v olini Glej današnji glas!

• **Smrt zloglasnega črnogorskega razbojnika.** Zandarmerijski oddetek, ki se je nahajal na patrulji, je v črnogorskem selu Opitni uletel na četo zloglasnega razbojnika Marvina Camovića, na čegar glavo je bila razpisana premija v znesku 30.000 Din.

• **Clovek s kroglo v srcu.** V Stipu je povzročilo veliko senzacijo odkritje, ki se je ugotovilo pri sečnanju nekoga mrtveca. Orogolik Stepan Roden je izvršil samomor. Pri razsekanju trupla so na dnu srca našli kroglo strojne puške, ki ga je v vojni zadela pred desetimi leti na italijanski fronti. Vključ krogli v srcu pa je Roden živel še celih deset let ter vestno izvrševal orožniško službo.

• **Pasji Jože.** Jože Erklavc, ki je znan tat psov in je dobil vsled tega že pred časom zvečenj prilimek »Pasji Jože«, kljub svojim 72 letom še vedno ni izgubil veselja do psov. Pred nekaj dnevi se je priklatil v Doško in odšel od tam v Berčevo, kjer si je izbral psa posestnika Mihaela Vidmarja.

• **Čuje na ime »Nero«** in ga odpeljal. Erklavc ga zasledujejo že nekaj časa varnostne obla sli vendar se zna aretaciji spretno izmikati.

• **Strah pred mrtvecem.** Na Brezjah je na novega leta dan Bobkova mati ležala na mrtvaškem odru. Vseled potresa se je mrtva žena zasukala in svečniki so popadali na tla. Ljudje, ki so bili navzoči v mrtvaški sobi, so bili mnenja, da se oživila mrtič ter so v strahu in grozi zbežali iz hiše.

• **Umor državnega sekvestra.** Ko se je državni sekvestor na Pomurjem posestvu Maruševac pri Ivancu na Hrvaškem, Adolf Lampi, vračal v nedeljo zvečer domov, so ga napadli trije neznanzi in umorili. Motivi zločina in njegove podrobnosti še niso znani. Dosedaj so bile aretirane tri osebe, ki so osumljene, da so izvršile umor.

• **Težak boj z volkom.** Kmet Ivan Milč iz horegovske vasi Blasnice pri Mostarju je zasilil pomoči v neposredni bližini svoje hiše zamočil tulenja volka. Spornili se je, da je pustil vrata v hlev odprta. Zato se je splazil čisto iz stanovanja, vzel s seboj močno gorjako, stopil v hlev in zaprl za seboj. Toda, kako se je začudil, ko je zagledal pred seboj velikega volka, ki je ravno skočil na konja. Čim pa je zazpal kmeta, je pustil žival in navajal na novega sovražnika. Milč je sprejel zverino z gorjako v roki. Med obema se je razvil strahovit

boj, v katerem bi nedvomno kmet podlegel, da ni v odločilnem trenutku prišel njegov brat, ki je slišal klice na pomoč in volka s puško ustrelil.

Iz Ljubljane

• **Minister trgovine dr. Krajač** je na potu v Svico z večerajšnjim dopoldanskim brzovlakom prispel v Ljubljano. Na kolodvoru so ga pozdravili veliki župan dr. Balč, direktor železnice dr. Borko ter za Trgovsko in obrtniško zbornico dr. Windischer in I. Mohorič, ki sta z ministrom do odhoda vlaka razpravljala o raznih aktualnih gospodarskih vprašanjih. Dr. Krajač je z opoldanskim brzovlakom nadaljeval svoj pot v inozemstvo.

• **Pobiranje občinskih davščin v Ljubljani.** Z naredbo velikega župana je mostna občina ljubljanska pooblašena, da sme pobirati za leto 1926. v mesecu januarju in februarju občinske davščine provizorno in do definitivne odobritve proračuna za leto 1925.

• **Društvo »Soča«** v Ljubljani naznanja, da prodava v soboto, dne 9. januarja v salonu pri »Levu« ravnatelj dr. gluhonemič v Ljubljani g. Fran Grn in sicer o povsem novi strokovni temi: »Razvijanje govora in govorne napake pri otroku«. Ker je to predavanje zelo važno in koristno, vabimo člane in prijatelje posebno pa starše, da se prekoristnega predavanja v čim večjem številu udeležijo. Začetek točno ob pol 9. zvečer. Vstop vsem prost.

• **Krajevni volilni odbor Neodvisne delavske liste** ima svojo sejo v petek, dne 8. januarja ob pol 8 uri zvečer v tajništvu N. S. S. Z. Narodni dom. Radi važnosti pri diše vai in točno. — Predsednik.

• **Največja javna ljudska knjižnica v Sloveniji.** Šenjaškobna knjižnica, Ljubljana, Stari trg 11, je izposodila v preteklem letu 40.666 strankam 162.593 knjige; v mesecu decembru 4114 strankam 17.038 knjige. Knjižnica posluje vsak delavnik od 4. do pol 8. zvečer, (ob sobotah že od 3. dalje) ter v januarju in februarju ob nedeljah od pol 10. do 12. dopoldne. Izposojeje najlepše slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, nemške, angleške, italijanske, francoske in esperantske knjige in modne liste vsakomur, kdor se zadostno legitimira. Na razpolago je tudi popoln imenik knjig v treh delih na 450 stranicah.

• **Opozarjamo** na ponovitev koncerta, na katerem se izvaja Novakova simfonična pesnitev »Vihar - Bouré«, in sicer v soboto, dne 9. januarja ob 20. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union. Pod vodstvom dirigenta Štritofa izvajajo to epohalno delo solisti Pavla Lovšetova, Svetozar Banovec in Julij Betetta, pevski zbor Glasbene Matice, operni zbor, orkester Narodnega gledališča pomnožen s člani orkestralnega društva Glasbene Matice in muzike Dravske divizije. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

• **Generalna vaja za koncert »Vihara«** se vrši v četrtek, dne 7. t. m. točno ob 5.15 popoldne na odru opernega gledališča. Uprava gledališča vabi vse sodelujoče, da pridejo točno in polnoštevilno k generalni vaji.

• **Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj** priredi dne 7. januarja ob 8. uri zvečer javno predavanje v knjižnici. Predava g. prof. R. Pavlič: Posmrtno življenje pri starih narodih. K predavanju vabi društvo vse člane in simpatizente.

• **Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani** bo imelo v četrtek, dne 7. januarja ob 16. uri redno odborovo sejo.

• **Danes družabni večer Orjuno na Viču** ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu z izbranim sporedom. K mnogostevilni udeležbi vabi vse prijatelje mestni odbor.

• **Plesne vaje maturantov Tehniške srednje šole** se vrše v četrtek, 7. t. m. 22

• **Slavnemu občinstvu** se priporoča Prva stalna hišljenska točilnica in okrepčevalnica. Vsak dan odprta. Ljubljana, velešelm, Lattermannov drevored.

• **Odborova seja** in sestanek članov in prijateljev kluba ljubiteljev sportnih psov se bo vršil v petek, dne 8. januarja ob 20. uri v restavraciji pri Štruklju. — Klub ljubiteljev sportnih psov.

• **Izgubil se je** v nedeljo zvečer od 17. do 18. ure na potu Zvonarska ulica, Sv. Florijana ulica in Ulka na grad bel kozuhast ovrtnik (otroška boa). Najditelj naj jo odda v Zvonarski ulici 9, I.

• **Bel okrogel priček,** sestavljen iz klekanih srčastih delov, se je izgubil na Sveti večer od Frišlovca do Resljeve ceste. Najditelj naj ga odda proti nagradi v Inzerament oddelku »Jutra«.

• **Klanje živali v območju ljubljanske občine.** Živali, katerih meso je namenjeno javni uporabi, kakor za gostilne, stroušča, bolnice itd., se smejo klati le v mestni hišljavici. Le zasebnikom, ki rabijo meso samo za lastno družinsko gospodinjstvo, smejo klati prašiče doma pod pogoj, ki so razvidni iz razglašene na magistratni deski. Pa tudi ti morajo pustiti zaklane živali po predpisih ogledati.

• **T.Š.Š. cesta.** Največji reveži so sedaj v dnu razumečane blata pač oni ljudje, ki so prisiljeni hoditi dnevno po Tržaški cesti. Na tej cesti, ki je že od nekdaj najbolj zanemarjena, obenem pa najbolj uporabljena glavna cesta, leži toliko razumečane vodnega blata, da je človeka, ki je sicer navajen lepših in bolj oskrbovanih cest, kar strah. Avtomobil, ki vozi po sredi ceste, mečejo blato tudi na hodnik, ki pa je skoro v enakem stanju kakor cesta sama. Pasantje se udri čevlji v blato skoro do gležnjev. Zato bi bilo nujno potrebno, vsaj najmanj kar se more prositi, da se posuje s peskom hodnik od konca Bleiweissove ceste in naprej do tovarne »Pe-katote«.

• **Viom v električni inštitut.** V noči na 3. t. m. je v lomljeni neznan zlikovec, ki mu je brzokone primarkoval nekaj kosov boljsega vionilnega orožja, v klet električnega inštituta tehnične fakultete v Askerčevi ulici. Prisvojil si je in odnesel ročni vrtni stroj z mehanizmi ročaj, v katerem je

„Na vrhunec sveta“

lete misli nečestih ljudi. Kako izgleda? So li tam ljudje? Uživajo li duhovi tajnovito brezkončnost? Vse to nam bo razjasnil kulturni velefilm ekspedicijski na Mount Everest.

Pride v kratkem v kino „Svar“

vtisnjena znamka D 51, ločno kovinasto žago z znamko D 213, dalje ščipalne klešče, čevlje in telefonske klešče.

• **Slovensko lovsko društvo** ima danes, ob 10. uri dopoldne, v restavraciji na kolodvoru v Ljubljani, občni zbor.

Iz Maribora

• **Simfonični koncert Glasbene Matice** z gostovanjem opernega pevca g. Julija Betetta iz Ljubljane se bo vršil dne 14. januarja pri Goetzu. Pripravlja ga novi kapelnik Matice g. Hladek.

• **Spremembe na okrajnem sodišču.** Ne spornemu oddelku sta bila z novim letom pridružena okrajni sodnik dr. Senjar in sodni svetnik Ivan Zemljik, kateremu je poverjeno tudi vodstvo okrajnega sodišča. Dosedanji predsednik okrajnega sodišča, sodni svetnik dr. Petter, pa je pridružen civilnemu senatu okrajnega sodišča, odkoder sta premeščena kot civilna sodnika okrajnemu sodišču sodni svetnik Lenart in okrajni sodnik Emil Kramer.

• **Nezadovoljni abonenti.** Dobili smo par pritožb abonentov, češ, da so njihove predstave preredke. Na naše vprašanje pri gledališču, nam je uprava sporočila, da čez božične počitnice namenoma ni dala predstav v abonmanu, ker so se lani radi tega uradniki, zlasti pa učitelji, pritožili. Čez počitnice (ih zelo mnogo odide iz mesta in so vsled tega zgubili predstave. Tudi po drugih mestih ob takih praznikih niso predstave za abonente, ker so to dnevi, ko si lahko gledališča blagajne trudi malo opomorejo. Takšnih inicijel je pa posebno mariborska gledališka blagajna skrajno potrebna. Uprava je povrh tega omogočila obisk gledališča o praznikih tudi najširšim krogom z značajno vstopnino na kupone. Tolklo v informacijo javnosti. Na vse strani je res težko ustreči. Velja torej potrpeti, dokler ne dobimo primerne subvencije!

Celju in okolici

GRANDIOZNI FILM

MOČ IN LEPOTA

se predvaja od četrka do nedelje v Celju v kinu GABERJE. Glej lepake

Iz Celja

• **Živinski sejem.** Na mesečnem živinskem sejmu, ki se je vršil v Celju v ponedeljek, dne 4. januarja, je bilo razmeroma malo živine, pač pa je bila kvaliteta jako dobra. Bilo je 10 parov lepo pitanih volov, ki so bili za prav ugodno ceno kupljeni za izvoz v inozemstvo; krave in telce so bile srednje kvalitete in so bile skoraj vse prodane, nekaj za rejo in nekaj pa za klanje. Izgleda, da se bodo mesečni živinski sejm, ki se vršijo v Celju vsak prvi ponedeljek v mesecu, ipak dvignili in da se bo z njih redno izvažala živina.

• **»Moč in lepota«.** Gaberški kino pripravlja tudi Celjanom senzacijo. Kulturni in vzgojni film »Moč in lepota« se bo prvič kazal pri nas v četrtek, dne 7. januarja. Zanimanje za predstavo je splošno. Za to priporočila uprava kina prebivalstvu, da si v predprodaji in telefonični rezervira vstopnice. Te je mogoče dobiti že od četrka naprej v trafiki Perovšek nasproti hotela »Beli vol« dnevno od dveh do petih popoldne. V tem času kmo seveda ne more sprejeti telefonskih naročil. Priporočati je prebivalstvu, da si ta film ogleda. Z letali in lepaki pa se more že naprej počutiti o vsebini predstave.

• **Iz poslovanja sveta.** Celjski slaščičar Rebeschegg je kupil slaščičarno g. Ane Petriček poleg Arkove lekarne na Glavnem trgu ter opusti svojo dednjanjo slaščičarno na Ljubljanski cesti. — Gospa Petričkova pa se preseli v Rogoško Slatino, kjer je že doslej imela za časa sezono svojo poslovalnico.

• **Ljudsko gibanje v letu**

Iz življenja in sveta

Madžarsko ponarejanje denarja postaja svetovni škandal

Senzacionalni razvoj madžarske falzifikatorske afere. — Komplotirane so številne visoke glave iz aristokracije in politike. Madžari so ponarejali tudi naš denar.

Po najnovejši vesti iz Budimpešte so francoski policijski uradniki, ki so tja dospeli v svrhu preiskave, zahtevali aretacijo grofa Telekyja, bivšega ministra in sedaj predsednika Geografskega instituta, kjer so se tiskali falzificirani bankovci. Minister domobranstva grof Csaky pa je izginil. Njegov beg je v zvezi s falzifikatorsko afero. Baje se je odpravil v Grčijo.

Po vestih iz Haaga so aretirani Madžari izjavili, da so falzificirali tisočake po nalogu šefa peštanske policije Nadossija. A Nadoszi je najintimnejši prijatelj državnega upravnika Hortyja. Tako torej zadeva prihaja že prav blizu najvišjega gospoda na Madžarskem in ni izključeno, da se tudi v tej velikanski aferi izkaže pregovor, da riba pri glavi smrdi.

Falzifikatorska afera dosega kulminacijo. Večina predstavnikov službene Madžarske je vpletena v falzifikatorsko afero. Poleg princa Windischgrätza, premijera Telekyja, šefa državne policije Nadossija, honvedskega ministra Csakya in narodnega poslanca Ulaina so v to afero vpleteni še baron Perenyi, nadalje znani intimus pokojnega Tisze, Gieswein, notranji minister Rakovsky ter generalštabni polkovnik ravatelj vojnega Geografskega instituta Lacković.

Madžarske visoke glave, politične in aristokratske, so komplotirane pred vsem svetom. Naravno, da sam Horty skuša s vsemi sredstvi ščititi visoke falzifikatorje in je popustil šele, ko mu je francoski poslanik zapretil s prekinjenjem diplomatskih odnosov.

Ugotavlja se, da se je peštanski kartografski institut že čela bavil s falzificiranjem inozemskih novčanic, ter je ponarejal i českoslovaške novčance po 500 kron kakor tudi naše dinarske tisočake in druge novčance.

V zvezi s temi vestmi in aretacijo princa Windischgrätza se izkazuje, kakor smo domnevali že od prvga začetka falzifikatorske afere na Nizozemskem in v Madžarski, da ima ponarejanje in razpečevanje francoskih bankovcev po tisoč frankov, velepomembno po politično ozadje. O tem so si sedaj na jasnem vsi organi, ki se udeležujejo preiskave, enako pa tudi vsa evropska javnost. Se poseben poudarek je dobila zadeva s tem, da so prišli v Budimpešto francoski agenti, ki so ugotovili, da vodijo niti afere k eksponiranemu madžarskemu aristokratu, princu Windischgrätzu, in da so razkrinkali celotni budimpeštanski komplot.

Princ Windischgrätz je madžarski državljani; ima obširna posestva na madžarskem ozemlju in na Českoslovaškem. Ker velja za vrhovnega glavarja Windischgrätzove rodbine, je podvržen njegovim odločitvam celokupno imet je Windischgrätzove rodbine. Posestva, ki jih imajo Windischgrätzji na Českoslovaškem, so ogromna. Radi tega se je pred kratkim govorilo, da namerava princ izstopiti iz madžarske državljanске zveze in prositi za českoslovaško državljanstvo.

Princ Windischgrätz spada med izrazite pristaše legitimistične ideje na Madžarskem. On je ves čas vzdrževal zveze s Karlom Habsburgom, ko je ta še živel v izgnanstvu na švicarskem ozemlju. Pozneje je sodeloval pri njegovem puču in ko je moral Karel s svojo družino v Madeira, je pošiljal Windischgrätzji tudi tja k njemu zapuščine. Ulogo posredovalca je vršil Windischgrätzov osebni tajnik Raba, ki je bil med vojno princem pobočnik. Princ Windischgrätz in Raba pa sta imela nad seboj kot vojaškega poveljnika upoštevanje polkovnika Jankovicsa, ki je prišel policiji v Haag v roke kot prvi krivec.

Tudi Gašper Kovacs, katerega so aretirali in zaprli v Budimpešti, je bil že med vojno komorni sluga princa Windischgrätza. Družba se je torej ves čas držala tesno skupaj in je tudi služila enemu in istemu gibanju.

Princ Windischgrätz je bil kot legitimist nekaj časa pristaš Andassyja in Apponyja, kakor tudi Zithva in Csekonia. Njegovo prijateljstvo z vsemi temi voditelji legitimističnih skupin je bilo sprva zelo pristransko. Počasi pa se je razmerje ohladilo in so nastopili med njim in tovariši novi, treznejši odnosi. Princ se je ločil od imenovitih voditeljev legitimističnega pokreta ter se je približal drugi skupini, ki pripada krilu Albrehta Habsburga ter politikov Goembocsa in Eckhardta. Nekatera poročila vedo povedati, da se je nahajal princ Windischgrätz zadnje čase, kljub velikemu imetju, v precej razširjenih denarnih razmerah. Očividno bi se rad pravega opravičil s tem izgovorom. Vsekakor pa se je princ izdal s tem, da je njegov sluga Kovacs plačal račun v neki budimpeštanski trgovini s ponarejenimi bankovcem za 1000 frankov. Na ta način so kriminalni organi eruirali Kovacs in kmalu za njim je bil aretiran Windischgrätzov tajnik Raba. Oba aretirana sta v prvem času trdovratno tajila svojo krivdo. Kovacs je celo jasno povdaril, da je treba glavne krivce iskati drugje. Seveda se je izražal zelo previdno in niti z eno besedo ni meril na svojega gospodarja.

Princ Windischgrätz in Kovacs sta bila v trenutku, ko je prišla na dan afera s ponarejanjem francoskih bankovcev, na princem posestvu v Sarospataku. Tam ima princ velikanska lovišča in na razsežnem ozemlju tudi velik grad. Krajevno orožništvo je poslalo princu zaupno sporočilo, da je njegov služabnik baje v zvezi s ponarejevalci denarja v Haagu. Prosil ga je, naj se takoj odpelje v Budimpešto, kjer bo sluga zaslišan na policiji.

Pozvani princ je takoj prekinil lovsko zabavo in sedel s Kovacsom v avtomobil. Izstopil je v predmestju Budimpešte, Kovacs pa je prepustil soferju, ne da bi mu kaj omenil. Toda Kovacs je imel dober nos, in je vohal nekaj v zraku. Videl je soferju, naj ga zapelje v kako skrivališče ter mu namignil, da mu preti nevarnost. Sofer ga je res odpeljal k nekemu svojemu sorodniku, pri katerem se je Kovacs skrival. Ampak že drugo jutro so ga iztaknili policijski organi ter mu napovedali aretacijo.

Medtem se je oglašil tudi čevljar v Sarospataku, ki je izdeloval vođe podplate za shranjevanje bankovcev. Mož je bil zelo prestrašen in je povedal, da je izvrševal slično čevljarstvo delo še neki drugi mojster v Budimpešti.

Največjo senzacionalno v celoti dosedanjih preiskavi pa je vzbudil glas, da so se ponarejeni bankovci tiskali v vojaškem kartografskem zavodu v Budimpešti. Zavod leži nekoliko izven mesta in policija ima že v rokah dokaz, da se je polkovnik Jankovics večkrat kretal tam okrog. Baš glede tiskarne so bili preiskovalni organi ves čas v največji zadregi. Ali so stvar tajili in se delali nevedne, ali če niso resnično nič vedeli, to je zanjkrat še težko ugotoviti. Vano na je, da je vrhovni policijski ravatelj Emerik Nadossy, intimus državnega upravnika Hortyja, že odšel na dopust. Ni izključeno, da bo sledila tudi njegova aretacija.

Afera postaja pravcati evropski škandal. V Haag upajo, da bo gradivo proti krivcem, ki se nahajajo v rokah nizozemske policije, zbrano v kratkih dneh, nakar bo preiskava zaključena. Obravnava se bo vršila morebiti že v štirinajstih dneh, da bo evropska javnost čim prej osvobodena mučnih skrbi in vtisov, v katere jo je pripravila ta velezločinska zarota proti francoskemu denarju.

Novoletno pariško pismo

(Novoletna darila. — Ostra angleška carina. — Pocestne stojnice. — Nov listi dnevnika. — Zadnji vitez častne legije. — Anatole France v Nemčiji.)

Pariz, 2. januarja.

Novoletna darila niso nič novega. Dajali so jih že stari Rimljani, ki so častili ob novem letu posebno boginjo, imenovano Strena. Od besede Strena je nastal francoski izraz za novoletna darila «les étrennes».

V zlatih starih časih Katonovih so bila novoletna darila čisto enostavna: obstojala so iz fig in medu. Za časa rimskih cesarjev pa je prišla v rabo navada, da mora vsak državljani dati cesarju novoletno darilo, in sicer v denarju! Višina svote je pokazala lojalnost darila.

Cesar Avgust je dobival vsako leto toliko množice darov, da je napolnival rimska svetišča z zlatimi in srebrnimi kipi, ki jih je nakupil s podarjenim denarjem. Cesar Tiberij je izdal odlok, s katerim odklanja novoletna darila, toda Kaligula jih je zopet uvedel.

Rimska navada, dajati svojim dragim darila ob novem letu, se je razširila po vsem svetu, in trzovci imajo radi tega povsod najlepši skupiček v zadnjih tednih starega leta.

Ker je letos na jesen francoski frank nekoliko padel, a cene kljub temu niso šle skoraj nič kvišku, so se marsikateri sosedje Francozov s tem položajem okoristili in prišli nakupovat v Francijo. Eden izmed teh, neki bogat Anglež, pa je imel veliko smolo — s carinarico namreč. Angleški carinarji ne poznajo šale. Naš Anglež je hotel vtihoapiti preko meje dva para svilenih nogavic, ki jih je kupil v Parizu za svojo soprogo. Carinarji so jih pa zasačili, mu vzeli 12 tisoč frankov, katere je imel v listnici in mu dali rok enega tedna, da plača še ostanek kazni, namreč 8 tisoč frankov.

Ud sedaj naprej hoče angleška carina uvesti kazen 100 funtov šterlingov za onega, ki bi ga zasačili, da je hotel katerikoli predmet vtihoapiti preko carinske meje.

Oni Parizani, ki imajo malo denarja, si lahko nakupijo poceni novoletna darila v stojnicah, ki so za Božič in Novoletno postavljene po nekaterih bulvarjih in kjer prodajajo vse mogoče in nemogoče stvari. Na najrazličnejše načine skušajo prodajalci privabiti kupce.

Na bulvarju Sébastopolu sem videl zanimiv prizor. Za stojnico stoji golglav, obrit prodajalec z zlatimi naočniki in v beli zdravniški halji. Dejal bi, da je član medicinske fakultete. Dva enako opravljena «asistenta» mu pomagata prodajati. In možak v operacijski halji razlaga z najresnejšim glasom mimoločim:

— Moje kina — železnato vino, go-

spodje... Otvorim onim, ki se spoznajo na medicino... Na znanstvenem polju, gospodje...

In lahkoverno pariško občinstvo se ustavlja, spoštljivo posluša in... kupuje, prepričano do znanstvenih fraz.

Za novo leto smo dobili v Parizu demokratski italijanski dnevnik «Corriere degli Italiani». Izdajajo ga Ricciotti Garibaldi, Giuseppe Donati in Carlo a Prato, osebe, ki so dobro znane v italijanskih političnih in novinarskih krogih.

V zadnjem Uradnem listu je izšlo zanimivo imenovanje: Korporal v rezervi Pierre Sellier je dobil križec Častne legije. On je namreč prvi trobentač, ki je na francoski fronti dne 11. novembra 1918 zatrobil znamenje «Prenehajte z ognjem!», tako da so mogli nemški parlamentarji nemoteno skozi francosko bojno črto.

Cerprav Nemci ne marajo Francozov, pa vendar z veseljem čitajo njih pisatelje. Nasilnejši francoski pisatelj v Nemčiji je danes Anatole France. Izdajata ga v prevodu dva založnika v Münchenu, Kurt Wolff in Musarion. Romana «La Révolte des Anges» in «Les Dieux ont soif» sta se razprodala že v več kot 20 tisoč izvodih. Izšlo je že nad dvajset romanov v nemškem prevodu, med drugimi tudi «Le Crime de Sylvestre Bounard» v Reklamki, toda ta prevod je precej slab.

Kakšno bo leto 1926?

Prerokbe astrologov.

Kakšna bo usoda Evrope v letu 1926? Nič ne more vedeti odgovora na to vprašanje, le astrologi, bistrovidci in drugi «izvedenci» okultnih ved so mnenja, da je njim odprta knjiga bodočnosti. Naj navedemo nekaj njihovih prerokb, ne morda, da bi s tem hoteli izraziti vero v okultno znanost, nego le kot kronisti.

Da takoj v početku povemo: prognoze astrologov se med seboj precej razlikujejo. Skladajo pa se v glavnem v eni točki: da Evropa v letu 1926, nima pričakovati ničesar dobrega.

Nemška astrologa Hoffmann in Ebertin prorokujeta, da bo sedanje leto za Nemčijo in Srednjo Evropo usodno. Po njuni prognozi bodo ostali mednarodni politični odnosi vse leto napeti kakor doslej in še bolj. Tudi gospodarski položaj posameznih držav se bo poslabšal. Nastopili bodo polomi velikih finančnih zavodov, precejšnje valovanje valut pa bo povzročilo med narodi veliko vznemirjenje.

Izmed vseh držav je najbolj neugoden horoskop Franciji, ki bo v letu 1926, izpostavljena velikim notranjim in zunanjim pretresom. (To pač ni bilo težko prerokovati, zlasti ne Nemci!) Leto 1926. bo poteklo v Franciji v znamenju opetovanih vladnih kriz, notranjih nemirov in neprestanih vstaj in uporov v kolonijah.

Astrolog Grimm, ki je pred kratkim izdal knjico o bodočnosti Evrope do leta 1950., je istotako mnenja, da bo leto 1926. posebno kritično za Nemčijo in Francijo, kjer se je bati pretresov in revolucij. Približno isto prognozo stavlja astrolog Frank Glan.

Izjemo med prerokbami tvori horoskop nemške astrologinje Euler, ki zatrjuje, da se bo v sredi leta 1926, izvršil ugoden obrat v Nemčiji. Eulerjeva vidi v svoji ženski sentimentalnosti celo več: pravi, da čaka Nemčijo v tem letu nenadejan procvit, ki bo deželi pripomagal do njene nekdane moči in slave. Pa tudi sicer je horoskop Eulerjeve v marsičem interesanten; tako na primer prerokuje, da bo tekoče leto izredno plodovito na iznajdbah in odkritjih, posebno na polju naravoslovja. (Bomo videli!)

Golob med gavranji pa je astrolog dr. Erich Hartung, ki leta 1926. nikakor ne gleda in slika tako črno kakor njegovi kolegi. Sicer tudi on ne zanika, da utegne v sedanjem letu nemška trgovina in industrija doživeti veliko krizo, da bo narasla brezposelnost in da bo ljudstvo obubožalo, vendar je prepričan, da ta minus odtehtajo nekatere ugodne konstelacije zvezd. Druge države omenja le mimogrede.

Navedli smo le nekaj prerokb poznejših nemških astrologov. Razen Nemčije in Francije v njih nismo zasledili nobenih drugih držav, tudi Jugoslavije ne. Nič zato; mi prerokb ne potrebujemo. Kakor si bomo postlali, tako bomo ležali — ne oziraje se na zvezde in astrologe.

Slepici izpregledujejo!

Senzacionalni uspehi pariškega očesnega zdravnika.

Že pred meseci smo v našem listu zabeležili senzacionalne uspehe, ki jih je dosegel bordojski zdravnik dr. Bonnefon pri zdravljenju slepih. Na podlagi posebne operativne metode, ki jo je iznašel pred tremi leti, se je dr. Bonnefonu posrečilo, vrniti nekaterim slepcem vid. In na Silvestrovo je odlični zdravnik praznoval svojevrstno jubilej: ozdravil slepote je ta dan zapustil trideseti pacient njegovo kliniko. To razmeroma visoko število ozdravljenj izključuje sleherni dvom, da bi bili Bonnefonovi uspehi zgolj slučajni, marveč je povsem upravičeno upanje, da temelji Bonnefonova metoda na strogo znanstveni, empirično potrjeni podlagi.

S strani službene znanosti ni bil doktor Bonnefon dosedaj deležen skoraj nobenega priznanja. Ko so časopisi objavili poročila o prvih posrečenih ope-

racijah na slepilih, je večina odličnih pariških očesnih zdravnikov napadla dr. Bonnefona v dnevnem časopisu in v strokovnih listih in ga označila za navadnega šarlatana. Skoraj vsa pariška občina je le majhnimi izjemami je zavzela napram Bonnefonu odklanajoče stališče, in napadi proti mlademu zdravniku so dosegli svoj višek, ko je doktor Bonnefon odklonil poziv, naj predava o svojem odkritju v pariški zdravniški zbornici. Odklonil pa je dr. Bonnefon ta poziv z motivacijo, da ne more prej stopiti pred javnost, dokler se ne more pri zagovarjanju svoje teze opirati na dovoljno število posrečenih eksperimentov. Od takrat so zastopniki službene znanosti sleherni uspeh mladega zdravnika kratkoma negirali.

Po dvajseti uspešno potekli operaciji je dr. Bonnefon zaprosil znanega pariškega očesnega zdravnika, člana pariške akademije znanosti, da bi smel o svojem dotedanjem delovanju podati poročilo v akademiji. Njegova prošnja je bila brez motivacije zavrnjena. Tudi v zdravniški zbornici je doživel isti neuspeh. Preteklo leto pa je stavilo francosko vojno ministrstvo mlademu zdravniku na razpolago posebno bolnico, v kateri je zdravil v vojni oslepele vojake; in ko uspehi le niso hoteli prenehati, se je slednjič zbornica vendarle odločila, da povabi dr. Bonnefona, naj predava o svoji novi operativni metodi. In Bonnefon je predaval; zborovanje je bilo vrlo voharno in predavanju je sledila ostra debata med Bonnefonom in očesnimi zdravniki, ki je končno dovedla do popolnega razdora med zdravniško zbornico in Bonnefonom. Od tistega časa je šel mladi zdravnik svojo pot in le redki njegovih kolegov so ga podpirali. A on ni obupal; saj je imel na svoji strani tridesetorico ozdravljenih slepcev, ko si s svojo brezmejno hvaležnostjo izpričevali pravilnost njegovega zdravljenja.

Bonnefon, ki je v svojem rodnem mestu Bordeaux na glasu čudodelnega zdravnika, je med svetovno vojno deloval v neki očesni kliniki za invalide. V poslednjem letu vojne se mu je prvič posrečilo, da je vrnil vid slepcu, koga slepota so slovesi zdravniki označili za neozdravljivo. Kmalu nato sledi drugi uspeh ga je uveril, da je mogoče operativnim potom ozdraviti slepoto — če sta ostala vidni živec in mrežnica vsaj deloma intaktna. V naprej seveda vedno ni mogel pacientu zagotoviti, da bo njegova operacija uspešna. Brez upa na uspeh je po njegovem operaciji na nesrečnih, ki so slepi že od rojstva. V poštev pridejo zgolj slučaj, v katerih je pacient izgubil vid vsled kake nesreče. V vsem je dr. Bonnefon ozdravil 50 odstotkov slepcev, ki so se nahajali v njegovi oskrbi. Med temi so bili po večini vojni invalidi, ki so izgubili vid bodisi od strela bodisi od eksplozije granate ali šrapnela. Dalje se nahajajo med ozdravljenimi trije tvorniški delavci, ki so oslepli pri izvrševanju svojega poklica, in en mož, ki je izgubil vid o priliki nesrečnega padca.

Nad vsemi slepci, ki jih je dr. Bonnefon ozdravil, so odlični zdravniki že obupali. Trideseti pacient, ki je, kakor zgoraj omenjeno, ostavil na Silvestrovo kliniko čudodelnega zdravnika, je neki zasebni uradnik Maurice Mansion po imenu, ki ga je v septembra 1916. zadela drobec granate v strelskem jarku, ga težko poškodoval in mu pokvaril vid. Mansion je bil od septembra 1916. do decembra 1925. popolnoma slep. Danes pa vidi tako dobro, da lahko zopet izvršuje svoj prejšnji poklic.

Pri prezidentu Coolidgeu

Glavni urednik «Excelsiorja» Henri de Weidel je imel redko srečo, da je bil kot inozemski novinar sprejet v avdienco pri prezidentu Združenih držav Coolidgeu. Svoj poset opisuje tako-le:

Poročevalec enega največjih newyorških listov mi je delal med obedom v Washingtonu: «Vsak ponedeljek ob 12.30 sprejema prezident Coolidge novinarje v Belem domu. Ali se hočete jutri udeležiti recepcije? Sprejel sem povabilo in v družbi ljubeznivega tovariša sem prišel v palačo ameriških prezidentov. Sindikat ameriških novinarjev lahko pripelje na svojo odgovornost k prezidentu kogar hoče. Skupina reporterjev se je informirala o meni in mi pustila takoj v pisarno prvega uradnika ameriške republike. Edina formalnost je obstojala v tem, da sem se moral vpisati v posebni seznam, ki leži vedno na mizi v predsednovi predstobi. Obenem z menoj se je vpisal tudi veliki novinar iz Filadelfije, lastnik in izdajatelj «Public Ledger», «Saturday Evening Post», «Ladie's Home Journal» in številni drugi svetovno znani listov.

Točno ob 12.30 se službujoči uradnik prikloni in novinarji vstopijo v dve pablišenima gostoma v prezidentovo pisarno. To je bela, okrogla soba s tremi okni na vrt. Na desni strani stoji pisalna miza iz mahagonovega lesa, za njo sedi sam prezident. Roke ima prekržane na prsih in zdi se, da nekaj premišljuje. Na steni visi velika svilen ameriška zastava, nad katero razprostrta bronasti orel svoja močnega krija. Prezidentova soba napravi na točka zelo impozanten vtis, dasi niena oprema še daleč ni tako bogata, kakor jo vidimo v kabinetih evropskih državnikov.

Poročevalec oborožen z bloki za beležke, se postavlja v polkrog pred prezidentovo mizo. Prezident je majhne postave in koščene, drobne obraza. Obleden je v rjavo obleko, njegove lasne in mirne oči počivajo na novinarjih, ki nestrno čakajo, kdaj spregovori, da si zabeleži vsako njegovo besedo.

Eleganca na trgovskem plesu

zahteva za gospode moderne plesne obleke. Po okusu najelegantnejše iz zaječeno angleškega linaga sukna Vam še pravočasno izgotovi

Drago Schwab, Ljubljana.

Naposled vzame šest pol papirja in začne čitati svoje poročilo za tisk. Včasih se nasmeje, potem pa zopet nadaljuje. Čez dvajset minut odloži svoje listine na mizo in umolkne. Novinarji se poklonijo, prezident jim prijazno odzdravi in avdienci je končana.

Na severnem tečaju ni bil še nihče

Ameriški raziskovalec polarnih krajev Peary je dosegel, kakor zatrjuje sam, severni tečaj 9. aprila 1909. Na ekspediciji sta ga spremljala samo njegov osebni prijatelj Ross Marvin, ki je pa utonil, in črnec Hensot. Kmalu po povratku Pearyja so se začele širiti vesti, da se je Peary zmotil in da ni bil na severnem tečaju. Nekateri učenjaki so trdili, da Peary ni bil na severnem tečaju, pač pa neke v bližini in da je dotični kraj zamenjal s svojim pravim ciljem. Toda te govorice so kmalu utirile in tako je obveljalo splošno prepričanje, da je bil Peary prvi človek, ki je stopil na severni tečaj. Edini dosledni nasprotnik tega raziranja je bil kanadski raziskovalec polarnih krajev Nernier.

Zdaj pa prihaja iz Newyorka senzacionalna vest, da je dobil Nernier pristaša v osebi ameriškega geografa Williama Shea, ki se je dal podrobno informirati o letošnji Amundsenovi ekspediciji. Na podlagi teh informacij je zastopil s kategorično trditvijo, da Peary na severnem tečaju sploh ni bil. Peary je pisal v opisovanju svojih doživljanj in težav pri ekspediciji, da predstavlja polarni led neštete ovire tako, da je pot v polarnih krajih zelo težka. Na drugi strani pa priznava sam, da je prehodil na povratku s Hensonom 50 milj dnevno in da je trajala hoja od severnega tečaja do izhodišča osem dni. Amundsen, ki je bil ločen od svojega drugega letala, pa pripoveduje, da je prehodil s svojimi tovariši dnevno komaj par kilometrov. Tudi Amundsenov spremljevalec Ellsworth trdi, da je hoja po polarnem ledu neverjetno težka in da se da včasih prehoditi na dan komaj pol milje. Shea prihaja na ta načla do zaključka, da Peary severnega tečaja ni dosegel in da doslej sploh še nihče ni bil tam. Prvenstvo čaka torej Amundsen, ki se namerava prihodnje leto v maju znova lotiti te riskantne ekspedicije.

Pozor spiritistii!

Ameriški zdravnik dr. Jozua Gilbert je svoječasnno obljubil, da izplača svoto 1000 dolarjev tistemu mediju, ki se mu posreči stopiti v kontakt z duhom njegove že pred več leti umrle žene. Da se zavaruje pred slehernim prevaro, si je dr. Jozua Gilbert izmislil posebno metodo, na podlagi katere mu je mogoče dognati absolutno avtentičnost medijevskega sporočila. Pred smrtjo svoje žene se je namreč dr. Gilbert z njo dogovoril, da bo svojim sporočilom z onega sveta dodala posebno značko, po kateri bo njen mož mogel spoznati, da poročilo v resnici izvira od nje. Te besede je napisal na kos papirja, ki ga je mož vtaknil v kuverto in jo trikrat zapečatil ter zaklenil v blagajno.

Čim je bil razpis nagrade dr. Gilberta objavljen, že so jele prihajati iz vseh krajev Amerike in Evrope ponudbe spiritistov, ki so zagotavljali, da so prišli z duhom zdravnikove žene v dotik. Toda niti eden izmed njih ni navedel besede, ki se je nahajala v zapečateni kuverti, in s tem nesporno dokazal, da je v resnici govoril z ženinim duhom.

Vsled neuspeha prvega razpisa je dr. Gilbert objavil nov razpis nagrade, toda kakor poročajo iz Newyorka, je tudi ta poskus ostal brez uspeha. Mister Gilbert ima vsekakor vzroka dovolj, da dvomi v pristnost spiritističnih vizij.

Šah

Dve partiji s turnirja v Hastingsu

I.

Beli: Aljehin. — Črni: Dr. Seitz.
1.) e4, f6, 2.) d4, e3, 3.) d5; 4.) e4, 5.) f4, 6.) e3, 7.) f4, 8.) d3, 9.) d5, 10.) d3, 11.) d4, 12.) b3, 13.) d3, 14.) d3, 15.) d4, 16.) d3, 17.) f5! (močna poteza), 18.) Tabl, 19.) f4, 20.) d3, 21.) d3+ in črni se uda.

II.

Beli: Normann. — Črni: Dr. Vidmar.
1.) d4, f6, 2.) e4, g6, 3.) e3, 4.) f3, 5.) e4, 6.) d6, 7.) d3, 8.) f4, 9.) h3, 10.) d3, 11.) e3, 12.) d3, 13.) d3, 14.) d3, 15.) d3, 16.) d3, 17.) d3, 18.) d3, 19.) d3, 20.) d3, 21.) d3, 22.) d3, 23.) d3, 24.) d3, 25.) d3, 26.) d3, 27.) d3, 28.) d3, 29.) d3, 30.) d3, 31.) d3, 32.) d3, 33.) d3, 34.) d3, 35.) d3, 36.) d3, 37.) d3, 38.) d3, 39.) d3, 40.) d3, 41.) d3, 42.) d3, 43.) d3, 44.) d3, 45.) d3, 46.) d3, 47.) d3, 48.) d3, 49.) d3, 50.) d3, 51.) d3, 52.) d3, 53.) d3, 54.) d3, 55.) d3, 56.) d3, 57.) d3, 58.) d3, 59.) d3, 60.) d3, 61.) d3, 62.) d3, 63.) d3, 64.) d3, 65.) d3, 66.) d3, 67.) d3, 68.) d3, 69.) d3, 70.) d3, 71.) d3, 72.) d3, 73.) d3, 74.) d3, 75.) d3, 76.) d3, 77.) d3, 78.) d3, 79.) d3, 80.) d3, 81.) d3, 82.) d3, 83.) d3, 84.) d3, 85.) d3, 86.) d3, 87.) d3, 88.) d3, 89.) d3, 90.) d3, 91.) d3, 92.) d3, 93.) d3, 94.) d3, 95.) d3, 96.) d3, 97.) d3, 98.) d3, 99.) d3, 100.) d3, 101.) d3, 102.) d3, 103.) d3, 104.) d3, 105.) d3, 106.) d3, 107.) d3, 108.) d3, 109.) d3, 110.) d3, 111.) d3, 112.) d3, 113.) d3, 114.) d3, 115.) d3, 116.) d3, 117.) d3, 118.) d3, 119.) d3, 120.) d3, 121.) d3, 122.) d3, 123.) d3, 124.) d3, 125.) d3, 126.) d3, 127.) d3, 128.) d3, 129.) d3, 130.) d3, 131.) d3, 132.) d3, 133.) d3, 134.) d3, 135.) d3, 136.) d3, 137.) d3, 138.) d3, 139.) d3, 140.) d3, 141.) d3, 142.) d3, 143.) d3, 144.) d3, 145.) d3, 146.) d3, 147.) d3, 148.) d3, 149.) d3, 150.) d3, 151.) d3, 152.) d3, 153.) d3, 154.) d3, 155.) d3, 156.) d3, 157.) d3, 158.) d3, 159.) d3, 160.) d3, 161.) d3, 162.) d3, 163.) d3, 164.) d3, 165.) d3, 166.) d3, 167.) d3, 168.) d3, 169.) d3, 170.) d3, 171.) d3, 172.) d3, 173.) d3, 174.) d3, 175.) d3, 176.) d3, 177.) d3, 178.) d3, 179.) d3, 180.) d3, 181.) d3, 182.) d3, 183.) d3, 184.) d3, 185.) d3, 186.) d3, 187.) d3, 188.) d3, 189.) d3, 190.) d3, 191.) d3, 192.) d3, 193.) d3, 194.) d3, 195.) d3, 196.) d3, 197.) d3, 198.) d3, 199.) d3, 200.) d3, 201.) d3, 202.) d3, 203.) d3, 204.) d3, 205.) d3, 206.) d3, 207.) d3, 208.) d3, 209.) d3, 210.) d3, 211.) d3, 212.) d3, 213.) d3, 214.) d3, 215.) d3, 216.) d3, 217.) d3, 218.) d3, 219.) d3, 220.) d3, 221.) d3, 222.) d3, 223.) d3, 224.) d

Bratom in sestram pravoslavne vere: Čestit Božič!

Patriarh Dimitrije
vrhovni poglavar naše pravoslavne cerkve.

Pravoslavni Božič

Katolički božični praznik danes sa danom Triju kraljev svršavajo. A baš danes vetkuju naša pravoslavna braća svoj Božič — rođenje Kristovo.

Mnogi v prošlosti videli su u tome zakašnjenju upravo krivoverstvo. No tome nije tako. Pravoslavni slave Božič kao i katolici, jednako se vesele rođenju Spasiteljevu, što nam najjasnije dokazuje njihov stereotipni pozdrav, uobičajen za taj dan između prijatelja i znanaca: »Hristos se narodil« i krasan odzdrav: »Va'istinu narodil se.« Tom svetkovinom spojen je i starodrevni narodni običaj, gde se nalažu simbolički badnjaci u što lepšu proslavu sretno noći:

Vatra plama bolje nego igda,
Prostrta slama ispred ognja,
Prekršteni na ognju badnjaci,
Puške puču, vrte se peciva,
Gusle gude, a kola pjevaju

S unučadju djedovi igraju (plešu)
Po tri pasa (generacije) vrte se u kolo,
A sve bi reko jednogodišnjici

(vršnjaci),
Sve radošću divnom naravnjeno,
A što mi se najviše dopada,
Što svaćenju treba nazdraviti,

Niegoš.

U toj ceremoniji za celo je sačuvan starodrevni slavenski običaj, prenesen na rođenje Spasiteljevo. Toga se drži hvalevredno i naša vojska, a pravoslavna crkva je o tom običaju kao i o mnogim drugim vrlo blago sudila, jer joj nije nikada lebdilo pred očima ideal verskog centralizovanja, koje isključuje narodne osobine.

Spomenutoj razlici po kalendaru izvor je definitivni raskol između istočne i zapadne crkve, koji se desio god. 1054. Istočna crkva je zadržala Julijanski kalendar, dok zapadna je prihvatila Gregorijanski. Otuda ta razlika od 13 dana, koja uostalom nije svetkovini nikako na uštrb.

Cerkev v Gračanici

U srednjem veku sve do renesanse zapadne crkve, izvedene od novoustrojenih redova u 13. v., bio je Carigrad kulturno središte cele Evrope. Zato je i razumljivo, što su sinovi Stefana Nemanje kralj Stefan I. Prvovencani i sv. Sava pristali uz Carigrad. To su izvršili to radije, što od Carigrada dobiše odmah (1219.) i autokefalnu-samostalnu crkvu, u svako doba preznamenitu organizaciju, a u srednjem veku napose, ne samo za širenje čudorednosti in prosvete među narodom, nego i za podržavanje snažne državne vlasti te čuvanje narodnog individualiteta, koji je zapadna crkva u težnju za centralizovanjem uvek pobijala.

U kulturnom i čudorednom pogledu pravoslavlje je izvršno vršilo svoju misiju među Srbima. Pismenost se je širila već u prvim decenijama 13. v. ne samo među sveštenstvom, nego i među bar odličnijim laicima: Stefan Prvovencani piše biografiju svome ocu Nemanji u doba, kada vladari na Zapadu bijahu redom nepismeni. Sveštenstvo u samostanima negovaše uvelike knjige, dapače preuzima vodstvo među Slavenima u nastojanju oko staroslovenske literature, pisane po grčkom uzoru za crkvene potrebe. I na Zapadu se trude pobožni sveštenici, a osobito redovnici oko širenja crkvene knjige, ali pišu samo latinski.

U toku 13. i 14. v. ispoljavahu srpski kraljevi i srpske velmože svoju pobožnost osnivanjem mnogobrojnih manastira-zadužbina, koji po mišljenju strukovnjaka ne zaostaju ni u čemu za sličnim građevinama na Zapadu. Na mnoge još i danas može da s ponosom gleda svaki Srbin, a pogotovo na narodni duh, koji je u njima vladao.

Razvoj u čudoredju i prosveti uvelike je sprečavala počevši od druge polovice 14. veka turska najezda. S turcima su se Srbi uporno borili jedan celi vek, dok je i zadnji zakatak slobode podlegao turskom handžaru. Tada je Srbima ostalo jedino utočište narodna crkva, mučno tolerirana od novih gospodara. Ali uza svu nevolju vršila je sijajno svoju misiju, iako pravoslavni popovi nisu mogli pod turskim pritiskom držati jednak korak u kulturnom i čudorednom napretku sa svojim drugovima na Zapadu.

Sveštenstvo je bilo vrlo blizu širokoj masi, s narodom oseća, s narodom se veselilo, s narodom tuguje, uz narod se bori i s narodom je bilo skroz i skroz vdano narodnoj svesti u većitoj borbi sa tuđim gospodarima. Pravoslavlje se započelo prožimati sa srpskom narodnošću još u doba sv. Save, ali koncem 15. veka ono se potpuno

stopilo s njome. Pravoslavna vera je u takvim prilikama gotovo izgubila svoj dogmatički i crkveni zanačaj i uzimala sve više narodni karakter. Tako je postala srpska crkva, sastavni deo narodnog duha. Naročito posle god. 1557., kada je veliki vezir Mehmed Sokolović obnovio patrijaršiju u Peći, popovi su se sasvim izjednačili sa narodom i nosili su osim za vreme službe narodno odelo, da ne upadnu Turcima u oko. Vladike i njihovi izaslanici često su obilazili sve krajeve diljem cele patrijaršije bodreći i hrabreći narod, obnavljali porušene crkve i manastire te podizali čudorednost u narodu.

Baš obnavljanjem manastira su najviše učinili za narod: to su jedina mesta duševnog rada, gde se kako tako negovala knjiga, ako ne drukčije, a ono barem prepisivanjem crkvenih knjiga i sastavljanjem knjiga carostavnih (hronografa). Samostani su zadužbine iz doba srpske nezavisnosti. Zato traje u svakome živa tradicija o negdašnjim veličima, osobito zbog starih knjiga u zlato ili srebro okovanih sa inicijalima srpskih kraljeva i kneževskih utemeljitelja, zatim zbog starih natpisa na zidovima i zbog knjiga, koje veličahu srpske kraljeve i veličine srpske prošlosti. Sve to je živo uzdržalo narodnu tradiciju. Puk je bio neprestano u vezi sa manastirima i monasima, koji su bili sinovi naroda. Jedino na dvorištima tih manastira ili pred njim držali se crkveni zborovi i pučke svečanosti, gde je puk mogao da se duhovno okrepi i razveseli, zapeva slobodno narodnu pesmu i zaigra svoje omiljeno kolo, dok na drugom mestu nije smeo da dađe oduška svojoj duši.

Na tim zborovima po vodstvom monaha, koji su bili često u svezi i sa hajducima, večinom borcima protiv Turaka, instiktivno je izradjena narodna misao i narodni program, o čemu Turci nisu ni sanjali. Odatle se rasprostranilo geslo: neprekidna borba za krst i slobodu, za slobodu zlatnu, pod kojim se toliko učinilo za oslobodjenje.

Tako nadahnuće svećenstvo je kod svakog upada mletačkih ili austrijskih četa diglo narod na oružje protiv svojih tirana. Ali posle uzmaca tih četa Turci bi se krvavo svetili pobunjenicima. Da izbegnu osveti često su morali bežati ili na mletački teritorij u Dalmaciju ili preko Save i Dunava u Hrvatsku i Ugarsku. Sa sobom bi popovi uzimali pored crkvenih knjiga i drugih svetinja i mošti svetih vladalaca, koje držahu narodnim relikvijama (car Lazar u Fruškoj Gori).

Na austrijskoj teritoriji došli su po-

Protoskopski Jovan St. Janković
viši vojaški duhovnik Divizijske oblasti, upravitelj pravoslavnega protopresbiterijata za Slovenijo v Ljubljani.

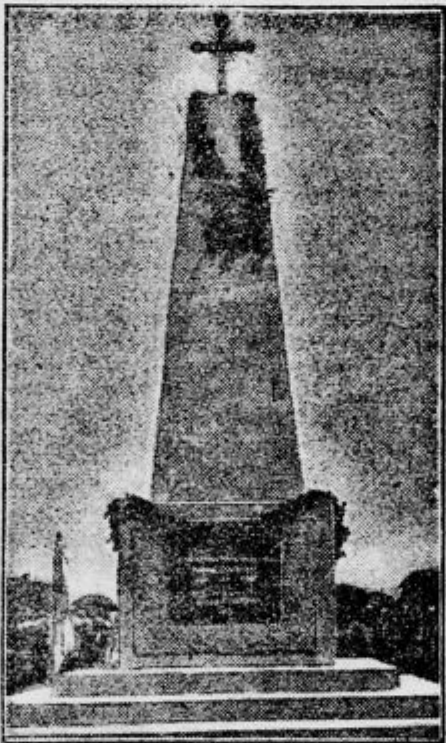
povi u dodir i u sukob sa obrazovanim katoličkim sveštenstvom i sa katoličkom državnom vlasti, dakle u sredinu, koja ih svim sredstvima htela ponijati. Ostajući neprestano u dodiru sa narodom ono je žestoku borbu uzdržalo te masu štiti i pred samim dvorom, koji je bio prisiljen, da dugo vremena dopisuje sa došljacima preko patrijaršije, pače da i upravlja s njima preko nje. Ona je vršila neko vreme i jurisdikciju nad svojim sledbenicima i u svetovnim poslovima. Tako je sveštenstvo spasilo crkvi i narodnosti svoj narod u prošlim vekovima. I u 19. veku ono je dobrim delom vodilo svoj narod, dabome rame uz rame sa intelektualcima svetovnim u borbi protiv nasilne madžarizacije i madžarskog preziranja. Toj su Srbi uspešno odolevali ne samo na teritoriji sa kompaktnom srpskom masom, već i u svojim mnogobrojnim upravo eksoitnim otocima usred madžarskog pučanstva po Ugarskoj sve dotle, dok su ostali verni pravoslavnoj crkvi. Ode su pako napustili veru svojih otaca, onde nalazimo danas ili gole golcate Madžare, ili samo puke i nesvesne ostanke nekadašnjih Srba, svaki čas spremne na nacionalnu smrt.

Za cela su grčki lukavi i pljačkaški fanarioti u zlom smislu uticali na srpsko sveštenstvo, ponajpače posle ukinuća patrijaršije u Peći (1766.) i sigurno pored vekovne turske vladavine najviše

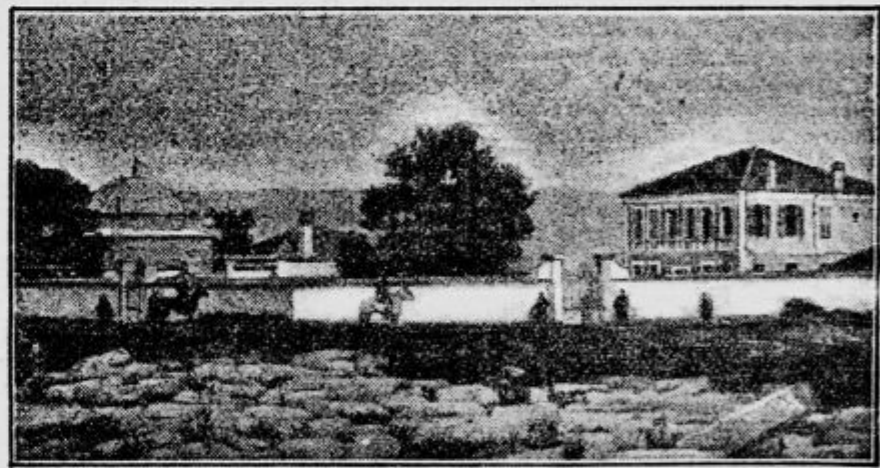
Tri slike s Kosova

Pričajuće tri slike predočuju troje najznamenitijih spominskih objekata na staroslavnom Kosovu polju, troje pomnikova srpske vere in slave, srpske tragedije in srpskega junaštva. Cerkev v Gračanici, ki jo predočuje prva slika, je ena največastnejših srbskih zadolžbin, ki je kljubovala stoletjem, turškemu robstvu ter med svetovno vojno tudi barbarizmu Bolgarov. Druga slika

predočuje takozvano Muratovo tulbe, grobnico sultana Murata, katerega je za kralj Miloš Obilić, v rakvi se nahajala le še drobje, truplo pa so Turki prenesli v Bruso v Mali Aziji. A tretja slika predočuje spomenik vsem herojem, ki so s svojo krvjo zalili Kosovo polje. Povodom letošnjega novinarskega kongresa, ki se je vršil koncem septembra v Skoplju, so tudi jugoslovenski novinarji skupno posetili Kosovo polje — glej skupino na sliki Gračanice!

Spomenik na Kosovem polju

Grob sultana Murata

Profesor dr. N. M. Bubnov:

Kako sem prišel iz Kijeva v Ljubljano

V Ljubljano me je privedla cela vrsta velikih dogodkov, ki so razburkali ocean evropskega, osobito pa ruskega življenja, pa tudi cela vrsta manjših, slučajnih naključij. Prvič sem videl Slovenijo in Ljubljano že l. 1899 in sicer skozi okno vagona na poti iz Opatije na Dunaj. Slikovita Slovenija in tih, bela Ljubljana je napravila name tak vtis, da bi se rad bil vrnil v Slovenijo in preživel v nji nekaj mesecev. Takrat mi seveda niti na misel ni prišlo, da se mi bo želja izpolnila, da pa bom moral v ta namen potovati ne v Avstro-Ogrsko, temveč v svobodno bratsko slovansko državo Srbov, Hrvatov in Slovincer in da mi bo sojeno ostati v Ljubljani ne dva meseca, temveč končati svoje življenje kot vpokojeni redni profesor ljubljanske univerze in državljani države, ki l. 1899 sploh še ni obstajala.

Da vsaj nekoliko pozabim svoje rodinsko gorje (smrt žene) sem napravil spomlad l. 1914 tri dolga potovanja, in sicer predzadnje na Balkan, zadnje pa

na Skandinavski polotok. Posetil sem Rumunijo, Bolgarijo, Turčijo (Carigrad in Smirno) in Grško (Atena, Korinth, Mikene, Napplija), poleti pa Švedsko Norveško (vštevši do Nordkapa) in Dansko. Od tod sem prišel istega dne, ko je bila napovedana vojna, v Hamburg in s tem srednjemu naključju se imam zahvaliti, da sem se izmuznil iz Nemčije — seveda sem bil zato ob vso priljago. Preko Danske in Švedske sem dospel v mesto Torino na Finskem, od koder sem se odpravil preko Petrograda v Kijev. Še v Hamburgu sem se bal, da pride v zvezi z vojno do revolucije in zrotil sem se samo za dve leti in pol. Obrambna vojna je bila v Rusiji popularna in to, kar sem videl tam, namreč entuziazem in pripravljenost braniti se do zadnjega, me je zelo pomirilo. Izredna krutost, grandioznost in dolgotrajnost vojne obenem s celo vrsto napak, ki jih je napravila carska vlada, kakor tudi druge slučajnosti, so omajale ruskega veličana in pretrgale njegov življenjski razvoj v eni najboljših in najočnejših držav na svetu. Življenje je postalo nemirno, cene so skakale in znanstveno delo je bilo oteženo. Božič l. 1915 sem preživel ob Volgi v Saratovu, kamor je bila evakuirana v septembru istega leta kijevska

univerza in sicer zato, ker je bila fronta po ruskih pojmihi (300 km) že blizu mesta. Božič l. 1916 sem preživel zopet v Kijevu, ker se je univerza jeseni l. 1916 vrnila na svoje prejšnje mesto. Toda čez 2 meseca je izbruhnila revolucija (v marcu 1917) in posilhal je pedagoško in znanstveno delo pešalo. Njegovo mesto je zavzela skrb za košček vsakdanjega kruha in izguba energije, ki je bila potrebna za prilagoditev političnim in socialnim eksperimentom vodilnih revolucionarjev. Po carski (1) se je bilo treba seznaniti z začasno (Vremennoe) vladjo (2), potem z republiko Kerenskega (3), ki ni mogla kljubovati boljševikom, ponujajočim več (več se glasi v rusčini boljšje, od tod tudi ime boljševiki). Zmagoslavje boljševikov in njihov dekret o tem, da imajo vsi deli Rusije pravico do samoodločbe, je imel za posledico, da je postal Kijev prestolnica neodvisne Ukrajine. Božič l. 1917 sem preživel zopet v Kijevu, toda v drugi državi in sicer ukrajinski Republiki (4). Ukrajince so prenočili boljševiki (5), in ti so Kijev začetkom januarja 1918 strašno bombardirali. V hišo, kjer sem stanoval, je padlo 5 bomb in osem dni sem moral sedeti v kleti. Po strašnem obračunu ter neštevilnih ubojih na cesti in po hišah so Ukra-

jinci boljševike pregnali s pomočjo Nemcev, ki so zahtevali zato Ukrajino, da bi nasitili svoje lačne želodce (6). Ta mešanica ukrajinsko-nemške vlade (7) ni bila dolgo na krmilu, zakaj socialni program Ukrajincev se ni posebno razlikoval od boljševiškega in zato so Nemci strmoglavili vladu ukrajinske Rade na čelu s profesorjem Ivovske univerze Gruševskim ter uvedli ukrajinsko vladjo hetmana Skoropadskega (8). Preboj solunske fronte in poraz nemške armade v Franciji je strmoglavil tudi hetmana. Za njim je prišla ukrajinska vlada Petljure (9) in Božič leta 1918 sem praznoval pod to vladjo, ki ni skrivala svojih roparskih in šovinističnih instinktov, zopet v Kijevu. To je bila že deveta vlada od l. 1917 dalje.

Toda sojeno mi je bilo videti v Kijevu še dve vladi (od konca januarja leta 1919 pa do l. septembra 1919) in Denikinovo vladjo (Dobrovoljska armada od l. septembra do l. decembra 1919). Tretjih boljševikov, t. j. dvanaeste vlade, nisem več videl, ker sem vzel dopust in odpotoval v južno Rusijo, v Odeso. Ker sem izvedel že med vožnjo, ki je trajala namesto 12 ur 8 dni, da so boljševiki zavzeli Kijev, se mi ni zdelo potrebno, da bi se vrnil z dopusta in tako sem praznoval Božič l. 1919 v

Odesi. To je bil že službeni prestop, ki me kot politično povsem neeksploiranega človeka boljševikom ni mogel nič kaj posebno priporočiti in zato sem moral med pohodom boljševikov proti Odesi resno razmisljati o tem, kaj mi je početi, ali naj ostanem v Odesi ali pa si poiščem nesrečo (kakor se mi je zdelo) onstran morja. Že med vožnjo v Odeso sem slišal, da je mogoče odpotovati v Jugoslavijo in ta misel je zavlada med odeskimi in kijevskimi profesorji, ki so se mudili ta čas v Odesi. Toda uresničiti jo brez ogromnih stroškov ni bilo mogoče, zakaj za vozni listek na parniku do Carigrada je bilo treba plačati nekaj desetstotakov, pa tudi parnika ni bilo mogoče ujeti. Pod vplivom razpoloženja med tovariši sem dobil brezplačni vozni listek za angleški parnik, ki je oskrboval evakuacijo, kar je bilo tem lažje, ker sem bil po letih že prost vojaške obveznosti. Ni se mi pa posrečilo odpotovati še isti večer in sploh me ni nič kaj mikalo zapustiti domovino. Grmenje težkih topov ponoči in že iz Kijeva znano streljanje lahkih topov, kakor tudi praske strojnih pušk, ki so se oglasile zgodaj jutraj 25. januarja 1920, me je prisililo, da sem se odločil. Ko pa sem prehodil pet kilometrov od svojega sta-

pridoneli, da to sveštenstvo se ni kulturno ni čudovodno nje dugo moglo diči na nivo sveštenstva zapadne crkve. Ali ono je zato kroz vekove visoko dizalo narodne tradicije, budilo i budno uzdrževalo narodnu svest sa verom u oslobodjenje i bolju budućnost narodnu. Bez takva rada i duha u prošlosti ne bi bili preporoditelji narodni, duševni radnici u 19. v., uspeli, da tako Srbe osvete, e bi pored silnih drugih muka bili predano preturili albansku kalvariju te izdržali tešku i nejednako borbu, okruženo napokon pobedom i oslobodjenjem kroz vekove željokovanim.

Da im je sretan Božič!

H.

Božični običaji pravoslavnikov

Toliko in tako pestrih božičnih običajev, kakor jih poznajo odnosno izvršujejo naši pravoslavni bratje, ne premore menda noben narod v Evropi. Da so se ti običaji ohranili, je pač razlog v stoletja trajajoči zaključenosti turške dobe, v deloma goratem značaju bivših in pa v konservativnem verskem mišljenju prebivalstva, živečega v čvrstih obiteljskih organizacijah.

Razni običaji, ki jih lahko imenujemo predbožični, pričajo že koncem novembra, odnosno takoj s početkom adventa. Vendar pa niso enotni povsod, marveč lokalni, v raznih variantah, in veljajo posameznim svetnikom: tako sveti Katarini, ki se ji bosanske devotke genljivo priporočajo za skorajšnje ženitev (Sveta Kato, rastavi me s majkom!...), ali pa sv. Andreju, imenovanemu »medvedji (mečkin) dan«, ko nakuhajo nekaj koruze in jo preko noči izpostavijo, da jo »mečka nagrizne«.

December se vobče imenuje »božični mesec«. Starodaven običaj je, da se na predvečer sv. Barbare (4. dec.) skuha v eni posodi zmešane vse vrste žita. Kaša, ki nastane, se imenuje varica. Pregovor pravi: Varvarica vari, Savica hladi, Nikolica kuša. Barbara, sv. Sava in sv. Nikola si namreč v koledarju sledijo zapored.

Sv. Nikola je pravoslavnim bratom velik svetnik: Nikolaj-dan je brat Božič! Praznujejo se številne krstne slave, deca je deležna sličnih darov kakor pri nas. Jedače in pijače ne manjka, in tako z Nikolajevim dnem pričanja prava uvertura za božični čas: »Nikolaj — prikolj!...!« (Nikolaj, prični s koljanj!)...

Pride Božič, pridejo dvanajstine — namreč ne proračunske, marveč koledarske: to je tistih najpomembnejših 12 dni, od 25. decembra do 6. januarja (po starem koledarju), imenovanih tudi »nekršteni dani«, ker božje dete v teh dneh ni bilo krščeno...

Preddan Božiču je badnji dan. Zarana gre hišni gospodar v gozd po »badnjake«, po drevesce, ki si ga je že pred izbral. Obrne se proti solnčnemu vzhodu, se prekriža, obsuje drevesce z žitnem semenom in pozdravi: »Dobro jutro, badnjače! Badnjače, moj veseljače! Oveselo te Bog, a ti moj dom!« Poseka ga nato in odnese domov, kjer ga shrani do večera. Ženske ves dan urijo roke s čiščenjem in pripravljanjem dil, moški pospravljajo okrog hiše. A ko pride večer, sveti badnji večer, in je družina zbrana v hiši, gre gospodar po badnjak, in ga ob svečani domači ceremoniji prinese v hišo. Potrka na vrata, da ga domači stojé sprejmejo, z desno nogo prestopi prag, pozdravi ter — obsut od gospodinj z žitom in orehi — položi badnjak na ognjišče, ga pokrosi z blagoslovljeno vodo, pokadi s kadilom in obdari z darili letnih pridelkov. Takoj za badnjakom vnese gospodar tudi božično slamo, ki jo raztrese po hiši, ter prižge božično svečo, ki jo je sam dogotovil iz voska. Sledi daljša molitev cele družine in nato badnja večerja, ki je precej obilna, vendar pa obstoječa iz samih postnih jedi.

V prelepem družinskem ugodju minevajo ure svete badnje noči. Na ognjišču praskata badnjak, družina pa pripoveduje pravljice, razpreda se bujna fantazija, vrstijo se razna vedeževanja in čarovnije. Polnočnic pravoslavni bratje ne poznajo, ker je glavno svečano opravilo na Božič jutraj, vendar pa na sveto noč le malokdo leže spat. Od bdenja ima tudi badnji svoje ime. Včasih smo ga poznali tudi pri nas, imenujoč ga — kakor navaja Valvazor — »panj«, dočim so ga na Goriškem, kjer

so ga sežigali še okrog 1850, imenovali »božič«. Za enim in drugim zdaj ni več sledu...

Na sam Božič... »ima svega baš kao na Božič«... Obilna jedila in pijače spadajo po ljudskih nazorih k vsakemu velikemu praznovanju, a ravno o Božiču mora miza ponujati izbiro vsega, kar so dali polje, vrt in vinograd. Juhe, meso, kolači, pečeni v raznih oblikah in simbolih, omake, zelenjava in vsi mogoči prigrizki šibijo mizo v tovaršiji z vinom in rakijo. Toda kapitalna točka na programu božične pojedine je božični prešček, odojak, brez katerega ni Božiča. Ne zato, ker pečeni odojak vobče uživa slastno priljubljenost, marveč ker je simbol sreče po starem reku: »Kako prase napred ruje, tako i kuća napreduje!«...

Kakor rečeno, se v srbskih krajih marsikod okuša od vsega, kar je pri hiši. Takšna kompletna pojedina se imenuje »najitka«. Poseben pomen pa se pripisuje jedi, ki jo prvo okusiš na Božič na tešče. Zato fantje posebno radi okušajo dren, četudi je kisel, toda obeta za novo leto zdravje in moč, trdno kakor drevov les... Marsikod v pravoslavnikov hišah se na Božič ne je na mizi, marveč se pogrne po tleh, na božični slami. Čaše ne smejo biti pri kosilu nikoli do dna izpraznjene, da ne bi v novem letu nastopilo pomanjkanje. Menjava jedi in njihova priprava je v posameznih krajih vrlo različna in se pač ravna po premožnosti hiše ali bogatosti pokrajine. Posebno dobro si znajo privoščiti v Slavoniji, vobče v Vojvodini in Sumadiji, a navada je marsikod, da miza ostane pogrnjena kar vse tri dni.

Glavna običaja na božični dan sta čašenje vode in mirbožanje. Že pred solnčnim vzhodom gredo dekleta po vodo; s pozdravom: »Dobro jutro, vodiče, i čestit ti Sveti Božič!« potrosijo nad studentem nekaj žitnega zrnja. Najmejo s posebnimi nagovori in nato doma oškropijo dom in polje. — A »mirbožanje« je uvodna ceremonija k božični pojedini in obstoja v naslednjem: hišni gospodar drži v roki prizgano božično svečo in enako izroči najstarejšemu moškemu članu obitelji z besedami: »Mir božič!« Odgovor se glasi: »Vek i Amin!« — pri čemer se poljubita. To ponovi gospodar z vsemi moškimi in nato ženskimi člani družine — izvzemši ženo, katere tudi pri tej priliki ne poljubi sprloč družine. Marsikod pa je običaj, da se mirbožanje izvrši že v cerkvi: svečeni poljubi najprej ikone in nato vernike. Po končanem opravilu je pred cerkvijo opažati globoko simpatično prizore, ko si z božičnim pozdravom in poljubom voščijo mir ožji znanci in prijatelji, a prav često se pri tem pobotajo tudi sprti nasprotniki...

Božični prazniki trajajo pri pravoslavnikov tri dni; razlika je ta, da prvi dan po Božiču (26. dec.) imenujejo »Božič-dan«, a njihovo števanje (»Stevan-dan«) je šele tretji dan, dočim šentjanževanja ne poznajo. Novo leto pa pretežno imenujejo Vasiljev-dan ali mali božič, za katerega napoko posebne kolače »vasilice«. Koledovanje ni baš toliko uobičajeno, kakor se domneva, ker je opravljeno že z Božičem. Vobče je proslavljanje novega leta kot praznika pri nas bolj izrazito kakor pri pravoslavnikov, zato pa oni tem bolj svečano praznujejo »Bogojavljenje« (po naše: Tri kralje), ko zaključujejo božično dvanajstino. Blagoslovljanje vode na ta dan, združeno s cerkvenimi opravili, pa je znano tudi že našim ljudem po vsakoletnem poročilu iz prestolnice, kjer se ta ceremonija opravi s posebnimi svečanostmi.

Tako torej naši pravoslavni bratje preživijo Božič: globoko verno, dostojno in po starih vkoreninjenih običajih, ki ostajajo isti od rodu do rodu in ustvarjajo leto za letom čar božičnega razpoloženja. Naravno, da je še vse polno variant in posebnih kraljevskih običajev, ki pa le večajo religiozno-petično čustvovanje pravoslavnikov vernikov, kakor to neke omenja beograjski docent dr. Schneeweiss, ki je lani izdal v dunajski založbi društva za narodstvo obsežno, izčrpno primerjalno razpravo o božičnih običajih Srbohrvatov, to je katolikov in pravoslavnikov.

brez sodne preiskave ustreljena. Aretacija je bilo podvrženo celo občinstvo v javnih lokalih, ki je prišlo potem na prisilno delo. Slični pojavi boljševskega terorja so uničili telesno svobodo. Še težje je bilo pogrešati duhovno svobodo, zakaj za edino resnično in pravoverno je veljalo samo komunistično veroizpovedanje. Ker je bil uničen princip privatne lastnine, je dobila vlada pravico jemati ne le hiše, posestva in kapital, ki jih mimogrede rečeno nisem imel, nego celo pohištvo in druge predmete domače uporabe. Posebno temeljito sem se seznanil s to metodo, ko so deložirali vse stanovalce hiše, v kateri sem stanoval, zakaj ta hiša je bila potrebna kitajski eskorti čezvijačke, ki je imela svoj sedež na nasprotni strani ulice. Takrat so me uradno obvestili, da moram razen knjižnice vse drugo (celo omare za knjige in svojo pisalno mizo) pustiti v stanovanju, češ da pohištvo ni moje, temveč hišno, hiša pa mestna. Tako sem prišel ob vse premoženje, ki sem ga kupil s prisluženim denarjem.

Nič bolj razveseljiva ni bila slika uničene življenjske življenja. Namesto rektorja je prevzel vodstvo univerze 23-letni žid-komisar Mickun, ki je sprejel samega sebe v prvi semester fiziko -

Odbor ruskih akademikov v Ljubljani

V znamenju bratske ljubavi

Eminentno kulturno delo ruske emigracije med nami. — Ruski znanstveniki na ljubljanski univerzi, ruski umetniki na našem gledališču.

Gospa Terezina Jenačova

velezaslužna dolgoletna slovenska prvoboriteljica za idejo našega bratstva z Rusij in požrtvovalna dobrotnica pomoči potrebnih ruskih emigrantov.

Dr. Nikolaj Preobraženski:

Dvanajsti Božič

Letos bom že dvanajstič obhajal praznike daleč od domovine. Nižnega Novgoroda, ki leži na stremem bregu Volge v višini ljubljanskega gradu. Če bi imel čas in če bi našel založnika, bi spisal kar knjigo spominov. To bi bilo vsakakor lažje nego stisniti vse dogodke v »božični članček«, ki ga želi uredništvo od mene.

Svojo povest moram začeti s 1. avgustom 1914, ko mi je priporočil popolnoma zbegani ruski konzul, naj zapustim nemudoma avstroogrsko ozemlje. Istega dne sem se poslovil od gostoljubnega Arhiva kraljevine Češke, kjer sem mirno delal in mislil le na bodočo docenturo v Moskvi, ne pa na svetovne godke. Kako različna sta bila v teh prvih predvojnih dneh resna, zamišljena Praga in izživljajoči, bahaški Dunaj! Daleč pa nisem prišel s svojim ruskim potnim listom. Dne 5. avgusta, torej še pred vojno napovedjo, so me prišli kar v vlaknu na protipoti romunski meji. Prišel sem ob vse kar sem imel in mentalno me iz ječe v ječo, dokler nisem odšel dne 1. septembra v družbi več tisoč »politično nezanesljivih« nesrečnejšev iz Lvova, kateremu se je bližala ruska vojska. V Lvovu sem prebil med drugim eno noč v strahu, da me naslednjega dne obesijo Pomislili so me šele v zadnjem trenutku. Petdnevno potovanje našega dolgega vlaka skozi Karpate, Komorno in Budimpešto do Gradca spada med najstrašnejše doživljanje mojega življenja. Na tej poti sta dve ženski zblaznili.

Nemci v Puntigamu so nas sprejeli s točo kamenja, prav tako kakor kratko poprej galicijski židje. Morali smo peš v Thalerhof. Tam sem zmrzaval pod milim nebom v slami in poletni obleki, kakor grobove in zalival z živim

NOVI VELIKI MODERNI
CIRCUS
CIRCUS
PRIDE!!!!!!!

apnom napol nage mrliča. Pegasti legar in kolera pa sta bila usmiljena z menoj in me nista pobrala. Tri tedne nato so me odgnali kot posebno nevarnega vojnega v graško ječo. Tam smo spali na kamenitih tleh, a vendar sem bil vesel, da imam vsaj streho nad glavo. V graški ječi sem se kmalu seznanil z družbo slovenskih internirancev. Gospod Omladič, sedanjí urednik »Jutra« in »Domovina«, je bil prvi živi Slovenec, katerega sem spoznal. Izročil mi je nekoga mrzlega septemberskega dne košček mila, darilo pisatelja Novačana. Kako sem bil tega vesel! Modre oblasti so nas zapodile na dvorišče, kjer smo se morali sleči in priti svoje perilo brez tople vode in mila. Nič čudnega ni, da nas ni mogel rešiti niti dvakratni obvezni lov pisane jetniške družbe njene največje nadloge, ki je grizla svoje žrtve podnevi in ponoči. Končno pa so morali ustaviti tudi volni sodniki preiskavo proti meni. Baš pred Božičem 1914. sem zapustil ječo. Zaneslo me je med graške Slovence. Og. profesorja Murko in Nahtigal sta mi preskrbela dovoljenje, s katerim sem imel dostop v univerzitetno knjižnico, kjer mi je šel drage volje na roko g. dr. Olomar. Tako sem napisal vnovič izgubljeno disertacijo, dasi ni šlo delo lahko od rok.

Vsucišiško štipendijo iz Moskve sem prejel šele leto dni pozneje. Prihajala je do leta 1917. In moral sem stradati, dokler nisem dobil zasluzka pri »Ljubljanskem Zvonu« in v neki tovarni lesenih zabojev. Stradali smo pač vsi. Spominjam se pač dobro, kako so me pršili za košček kruha slovenski vojaki. Ljubljanci in Korošci v Welzu, kjer sem obiskoval bolne ruske ujetnike. Tarnali so: »Izgubljeni smo, gospod, brez jezika smo. Slabše se nam godi kot beračem, domov pa ne smemo.«

Graško življenje sem prekinil na jesen leta 1918. s tem, da sem pobegnil v Zagreb, kjer so mi dovolili napraviti doktorat, medtem ko je dunajska vlada dvakrat odbila mojo tozadevno prošnjo. Z učenjem ni bilo sicer nič, ker je baš takrat izbruhnila revolucija, zato pa sem videl kot vojak zagrebške Akademke

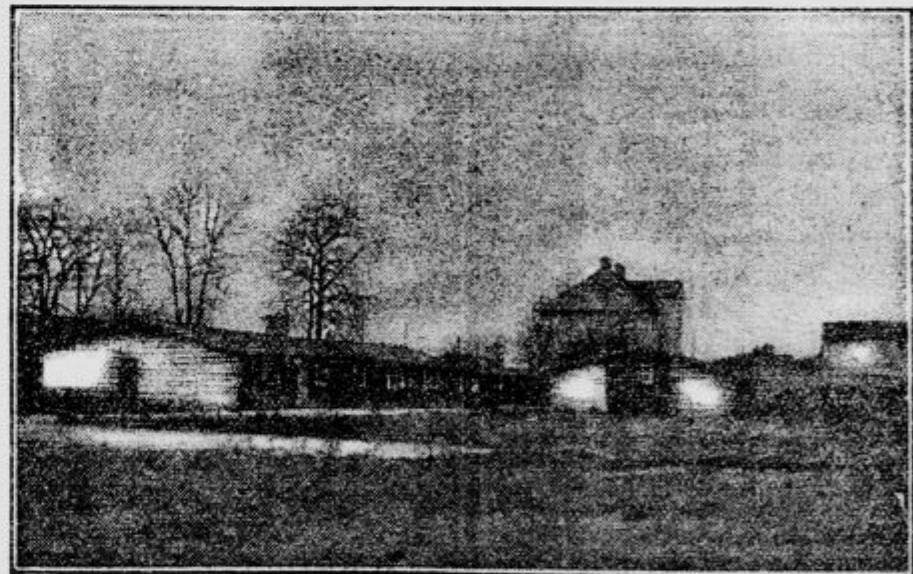
garde razpad avstroogrsko vojske in rojstvo svobodne Jugoslavije. Leto dni pozneje sem postal doktor filozofije v Gradcu in na Božič sem odšel v Prago, da bi tam nadaljeval svoje študije.

Bila je deževna zimska noč. Stražnik na kolodvoru me je poslal v vojašnico, kjer so bili nekoč ujetniki. Bil sem namreč brez sredstev. Čez par mesecev sem dobil štipendijo ljubljanske vseučiliške komisije. V Pragi sem živel med slovenskimi dijakmi, ki so me celo počastili s tem, da so me napravili za javnega funkcionarja. V teh letih smo bili odrezani od Jugoslavije. Dijaški vlaki so vozili po 10 in še več dni od Ljubljane do Prage. Pomanjkanje je bilo veliko. Kot preglednik računov Slovenske dijaške zadrage v Pragi sem dobil pred oči prošnjo nekega reveža, ki je pisal, da »slohi nima denarja«. To se mi je zdelo jako hudo. Čeprav sem imel v Gradcu neko skorbutno slično bolezen. Radi dolgega stradanja so mi otekla dlesna in nohti so mi odpadli.

Leta 1921. so mi v Pragi dovolili predavati na visoki šoli češko, poljsko in rusko zgodovino. Profesor Murko se je ljubeznivo udeležil mojih izpitov in prvega predavanja. Mislim sem že, da sem dosegel vse, kar sem zamudil med vojno. Usoda pa me je kmalu vrgla nazaj. Po polletnem čakanju sem dobil sedanjo službo lektorja ruskega jezika na ljubljanski univerzi.

Nikoli se nisem brigal za politiko, toda razmere, ki vladajo na univerzi v Moskvi, mi vendar ne dovoljujejo, da bi se vrnil domov. Državljanska vojna na Kitajskem je preprečila, da bi nastopil službovanje na univerzi v Pekingu. Drugih pozivov pa nisem imel. V Ljubljani se počutim kakor v dragi domovini, dasi mi bo za vsakdanji kruh ne daje veliko časa za znanost. Če se domislim vsega kar sem doživel: verig, vislic, ječ, dolge vrste thalerhofskih grobov, neprimlik doktoratov in docenturo, čutim, da so vse te šibe in nadloge mojega življenja zapustile v meni eno samo trdno voljo: premagati vse zapreke, ki jih še imam na moji akademski poti.

Ljubljana, 31. decembra 1923.

Barake nasproti skladišču glavnega kolodvora v Ljubljani, kjer je nastanjen del ruske kolonije.

novanja do pristanišča (med potjo sem stopal večkrat čez trupla ponoči oropanih in ubitih ljudi) s prtljago »omnia mea mecum porto«, so mi povedali, da je parnik ponoči odplul. Tedaj sem vel odnesti svoje stvari nazaj in sklenil ostati v Odesi.

Gredoč mimo drugega parnika sem zagledal dva svoja tovariša, ki sta se hotela odpeljati s tem parnikom. To je odločilo mojo usodo. Pridružil sem se jima. Sklenil sem zapustiti domovino, svojo knjižnico in milje svojega znanstvenega delovanja zato, ker sem imel od 1. 1917 do 1919 v Kijevu marsikatero težko uro in ker sem se seznanil ne toliko s političnim in socialnim programom boljševikov tekom sedmih mesecev, ki sem jih preživel 1. 1919 v boljševičkem carstvu, kolikor z metodami izvajanja tega programa. V nevarnosti je bilo celo življenje tistih, ki politični sploh niso bili kompromitirani, zakaj boljševiki so neprestano zapirali odlične može na tem ali onem polju javnega delovanja in jih streljali v kletah brez vsake krivde ali sodne preiskave, samo da bi se javnost ustrašila, ali pa, kakor so poročali uradno v novinah »v duhu rdečega terorja«. Mnogi profesorji so sedeli v ječah čezvijačke, dva pa sta bila »v duhu rdečega terorja«

matematične fakultete. Njegova oblast je bila malone carska. Imel je pravico vsakogar aretirati in poslati v čezvijačko. Majhen, z mefistofelskim smehljajem na mladem obrazu, v visokih škornjih in z revolverjem za pasom je bil ta zviti komisar povsod in v vsako stvar je moral vtakniti svoj nos. Uvedena je bila boljševiška univerzitetna ustava. Kot slušatelje so sprejemali take, ki niso imeli maturitetnega spričevala, temveč ki so bili spolno zreli, t. j. stari 16 let. Za profesorsko mesto se je lahko potegoval vsak državljani republike, zakaj znanstvene stopnje so bile razveljavljene. Profesorje so lahko vsako uro znova volili v posebni komisiji, v kateri je bila večina zagotovljena komisarjem. Fakultetni svet je obstajal iz 108 članov, izmed katerih je pripadala polovica študentom, četrtina profesorjem, četrtina pa profesorskim štipendistom. Toda tudi te fakultete niso bile boljševikom po volji, ker so bile v opoziciji, stremile v solidarnosti s profesorji za avtonomijo itd. Ker so me ponovno soglasno izvolili za »sovjetskega dekana«, sem moral sodelovati tudi pri univerzitetni upravi, ki je obstajala iz predsednika Mickuna, 8 profesorjev in 12 slug. — Če prištevamo še gladovalnje, ki je bilo posledica visokih cen

(mesečna plača je znašala 3000 rubljev, 1 kg kruha se je pa prodajal včasih celo po 200 rubljev), bo vsakomur jasno, da pri odhodu iz Kijeva poleg univerzitetne in svoje knjižnice nisem zapustil ničesar, kar bi imelo kako posebno vrednost.

Komaj sem našel prostor v nabito polnem parniku, ko so začeli boljševiki obstreljevati pristanišče in parnik s strojnimi puškami. Angleži so takoj odinili od brega in ledokol je očistil parniku pot na odprto morje. Nekateri potniki so bili nepričakovano ločeni od svoje prtljage in svojcev, ki se niso mogli pravočasno vkrcati.

Drugi dan je parnik odplul. Med vožnjo je zapihal močan severovzhodni veter, med njegovim tuljenjem so zaplesale snežinke, ozgile so se sirene in zaplesali so ogromni valovi. Nihče ni vedel, kar plove ladja in šele radiobrojaj je povedal, da ne vozi v Bolzaro, temveč v Bospor. Potniki so izvedeli, da jih ne peljejo niti v Bolzaro, niti v Egipt, niti v Malto, niti v Tunis, temveč v Solun, od tod pa v Jugoslavijo. Vse, osebno pa mene, je ta vest razveselila.

In nisem se zmotil. Že v Nišu (februaria 1920), kjer se je del izmučenih potnikov izkrcal, je nas presenetil pri-

srčen sprejem od strani oblasti in prebivalstva. V Beogradu ustanovljena Dr. žarna komisija je razmenjala vsakemu emigrantu mesečno po 1000 rubljev. Za tisočrubeljski bankovec, ki je notral na borzi 40—50 rubljev, je dajala 800 (pozneje pa 600) Din. Nikjer ni bilo slišati ne topov, ne strojnih pušk. Z veseljem sem sprejel vabilo gimnazijskega profesorja Steve Stefanovića in se naselil v Kragujevac, da izpopolnim svoje znanje srbošćine. V Kragujevac sem izvedel, da sem izvoljen v Skoplja za honorarnega profesorja. Iz Skoplja sem prispel v Beograd, poleti 1920 pa v Zagreb, kjer sem se nameraval lotiti znanstvenega dela. Tu sem stopil v stike z ljubljansko univerzo in slednja me je izvolila za kontraktualnega rednega profesorja antične zgodovine, potem pa, ko sem sprejel državljanstvo, za rednega profesorja. Po novem uradniškem zakonu so mi bila vsleta službena leta v Rusiji in na podlagi istega zakona sem bil s pripadajočo pokojnino vpokojen, ker sem že prekorachil 65. leto. Od 1. 1921 sem predsednik ljubljanskega oddelka »Društva ruskih učenjakov v kraljevini SHS.«

Smatram za posebno srečo, da me je usoda privedla baš v bratsko Jugoslavijo. Osebno sem srecen, da lahko

Kontr. doc. dr. V. Isajević:

Velika setev

Ni težko odgovoriti na vprašanje, zakaj smo šli iz Rusije. Naj odgovor vsakega posameznika še tako varila, temeli ostane vedno isti. To so življenjski pogoji, nered in brezpravni položaji. Ki ga je zakrivila boljševiška vlada.

Nastopili smo takrat križev pot, ne da bi vedeli kako in kam. Šli smo naprej čez mejo. Eni so šli na Japonsko, drugi v Perzijo, v Afganistan, na Finsko, po Belem ali Črnem morju, v Latvijo ali na Poljsko. Šli so peš, z vlakom, na krovih parnikov. Vsako sredstvo jim je bilo dobro. Meni se je posrečilo odšel s seboj z vlakom čez poljsko mejo. Kako smo šli, to je vprašanje. Vožnja od Kijeva do Lvova je trajala 24 dni namesto 24 ur. Vozili smo se v umazanih vagonih brez hrane, brez toplote in brez vode za ločimotivne; žagali smo sami stare železniške prage in črpali vodo iz vodnjakov. Med potjo smo izgubili 13 tovarišev. Pokončali jih je pegasti legar.

Zahvaliti se moram poljskemu ljudstvu za prijazen sprejem in uradno da skrajno korektno obnašanje, ki je bilo čisto drugačno kot postopanje čeških oblasti.

Zakaj smo prišli v Ljubljano? Sam ne vem kako bi odgovoril na to vprašanje. Šli smo pač v smeri najmanjšega odpora. Drugod so bile precejšnje težkoče z vidiranjem potnih listov. Medpotoma smo slišali, da je nastala nekje južno od Češkoslovaške nova slovanska država Jugoslavija. V Rusiji smo čuli marsikaj o dogodkih na zapadu. Haidimo torej v Jugoslavijo! Šli smo ter poskušali v Pragi jugoslovanski konzulat. Na konzulatu me je vprašal srbski uradnik: »Sta hočeš?« »Vizum za Jugoslavijo« pravim. »Kakov si državljani?« »Rus.« »O, živijo bratruška, bratruška! Dobro nam došao! Ajde, ajde k nam u Jugoslaviju!« Takoj mi je prekrbnel vizum, pa smo šli v Jugoslavijo. V Ljubljano sem se napotil radi tega, ker sem slišal da se je tu ustanovila nova univerza. To je bilo leta 1920.

Vrtinec svetovnih dogodkov nas je zgrabil in raztresel kakor semena stara in močnega drevesa po vsem svetu. Mnogo nas je izginilo, mnogo nas, kar nas je ostalo, omagaše še sedaj fizično in moralno. Vendar pa nosimo vsi v globini naših src vero in nado, da bomo še enkrat videli Rusijo. Lepa je Slovenija, toda naša domovina ni, četudi nam je dobro med brati Slovenci.

Vsakdo ki ma še trohico duševne sile, goji v sebi to drobtinico ruske kulture in ruskih tradicij, ki so mu ostale in upa, da se bo tudi on udeležil velike setve, ki bo nekoč vzniknila iz poteptane in s krvjo namočene ruske njive.

Ljubljanski oddelek Društva ruskih učenjakov v kraljevini SHS

Med emigranti je prišlo v Jugoslavijo večje število ruskih akademskih delavcev. Leta 1921. so se začeli organizirati v zveze. Take zveze so zdaj tri: 1. Društvo ruskih učenjakov v kraljevini SHS, ki je šlo leta 1923.—1924. okrog 82 članov, od katerih je 11 v Ljubljani, 3 pa v Subotici; 2. Akademsko društvo v Beogradu, ki šteje okrog 30 članov; 3. Akademsko društvo v Zagrebu, ki šteje 17 članov. Skupno število teh organizacij znaša približno 130. V Beogradu predava 35 rednih, kontraktualnih in honorarnih profesorjev v Zagrebu 17, v Subotici pa 3. V Ljubljani je variralo število ruskih profesorjev med 10—11. Izmed teh je eden (prof. Bubnov) zdaj trajno upokojen; aktivnih profesorjev je ostalo 10, in sicer 1 redni, 1 izredni, 5 kontraktualnih rednih, 2 docenta in 1 lektor. Splošno predava na višjih šolah v Jugoslaviji v tej ali oni obliki 65 ruskih emigrantov.

Ljubljanski oddelek »Društva ruskih učenjakov v kraljevini SHS« je bil ustanovljen leta 1921, in načelje mu od istega leta prof. Bubnov. Tajnik je prof. D. Frost. Društvo je prirejalo opetovano javna predavanja, toda glavna naloga njegovega delovanja obstoji v tem, da razjasni nesporazume, ki bi utegnili nastati med slovanskimi profesorji in univerzitetnimi oblastmi v zvezi z akademsko kariero ruskih profesorjev in akademskimi pravicami oseb, ki se hočejo posvetiti vseučiliškim študijam. Razno-

prebivam v beli, kulturni Ljubljani, kjer praznujem danes šesti Božič v miru in delu za pisalo mizo ter lahko podpiram na visoki šoli svoja dva sina, ki sta prispela v Jugoslavijo za menoi in ki sem ju smatral že za mrtva. Od strani univerzitetnih oblasti in svojih tovarišev sem bil deležen vedno gniljive ljubeznosti in sočutja. Kot Rus, obenem pa državljani kraljevine SHS kličem: Živela Jugoslavija! Živela Ljubljanska univerza!

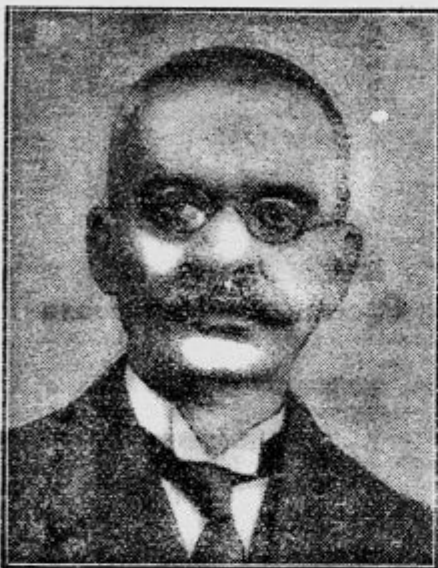
vrstnost in množestvost srednjih in višjih učnih zavodov v Rusiji je tisti činitelj, ki je zahteval v tem slučaju posredovanje društva kot takega ali poedinih njegovih članov med študenti in akademskim vodstvom. Po naročilu filozofske fakultete in v sporazumu z društvenimi člani je sestavil predsednik že l. 1922. seznam ruskih srednjih in višjih učnih zavodov, ki je služil kot podlaga pri oceni akademskih pravic ruske omladine, ki deloma ni imela vseh potrebnih dokumentov. Slovenski kolegi so šli društvu tako ljubezno na roko, da lahko reče, da so vsa nesporazumjenja odstranjena in v Ljubljani je posočalo univerzo do 200 študentov. Poleg tega je igralo društvo veliko vlogo pri izdajanju potrdil o srednji ali višji izobrazbi Rusov, ki služijo v državnih uradih. Ta potrdila so se izdajala na temelju pregleda ruskih dokumentov. Društvo posreduje tudi med študenti in Državno komisijo v Beogradu pri oceni uspehov ruskih študentov, ki dobivajo štipendije; nadalje korespondira z Državno komisijo, en član (najprej prof. Bilimović, potem docent Isajević, zdaj pa prof. Gruđinski) pa zastopa gmočne interese ruskih študentov pred Državno komisijo, prejema

za nje štipendije, obenem pa podpre in prispevke za dijaško menzo ali popravila dijaških stanovanj na gradu, kjer je dajala ljubljanska mestna občina ruskim študentom več let ljubezno na razpolago brezplačna stanovanja. Zda je bilo treba odstopiti del prostorov magistratu, vendar pa stanuje na gradu še 40 študentov. Sicer pa število ruskih študentov v Ljubljani naglo narašča, ker jim primanjkuje gmočnih sredstev. Večina študentov dobiva štipendije od Državne komisije (450 Din mesečno), toda od l. 1922. dalje daje Državna komisija novim študentom štipendije samo v Beogradu, Subotici in Zagrebu. To je takoj zmanjšalo število ruskih študentov, ki prihajajo v Ljubljano. Z druge strani je opaziti, da se izseljujejo mnogi študenti na Češkoslovaško, v Belgijo in Francijo. Toda malone vsi, ki so odpotovali v Francijo, so morali pustiti študije in služiti kot šoferji, delavci itd.

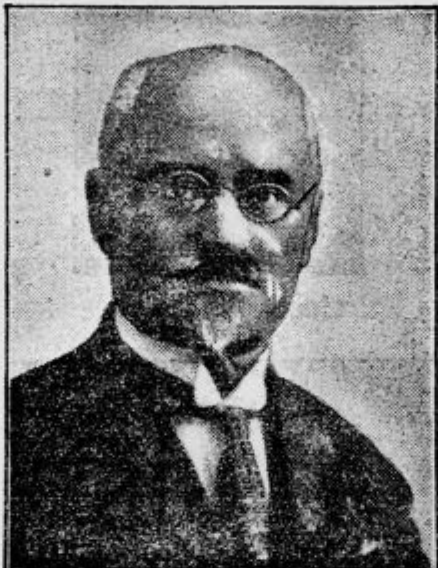
Se v maju 1923. je bilo ruskih študentov v Ljubljani 147, izmed katerih jih je dobivalo štipendije 113. Poleti 1925. je dobivalo štipendije 71 študentov, zdaj pa še nekaj manj, dasi so dovršili študije šele 4. Čež eno ali največ dve leti v Ljubljani ne bo več

ruskih študentov. V Beogradu in Zagrebu se množe njihove vrste zato, ker prihajajo novi študenti, absolutni ruski srednjih učnih zavodov, ki jih vzdržuje Državna komisija. Ruski akademski delavci, ki vedo, da gre malone ves proračun Državne komisije (do 3.500.000 Din mesečno) za izobrazbo ruske dece in omladine, so prežeti globoke hvaležnosti do bratskega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev in mu kličejo: živio!

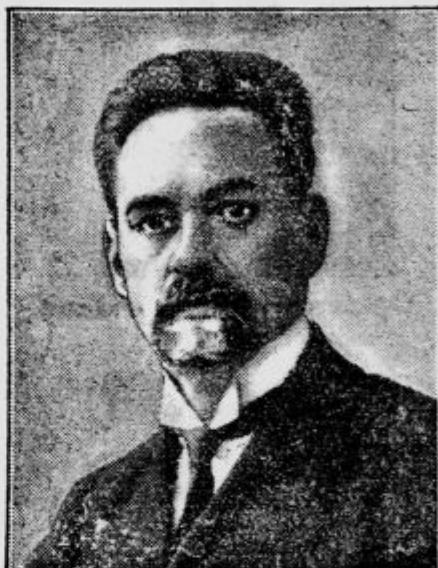
Število članov ljubljanskega oddelka »Društva ruskih učenjakov« je ostalo v glavnem neizpremenjeno. Enega izmed mlajših članov oddelka, doktorja filozofije ljubljanske univerze Vádim Dolivo Dobrovolskega je prežgadol ugrabila tuberkuloza. Prof. Mitinskij je dobil mesto rednega profesorja v Pribramu na Češkem. Na njegovo mesto je prišel iz Prage prof. A. Kopilov. Nedavno je bil izvoljen na juridični fakulteti Maklerov iz Prage, na tehnični pa profesor Nikitin iz Litve. Slednji živi evropsko reputacijo. Izmed 11 članov ljubljanskega oddelka je 5 že sprejelo državljanstvo kraljevine SHS, trije so pa vložili prošnje za sprejem v državljanstvo in pričakovati je, da bodo kmalu sprejeti. Prof. N. Bubnov.

Dr. M. Jasinski
emer. redni prof. kijevske, sedaj kontraktualni redni profesor ljubljanske univerze

Dr. N. Bubnov
emer. redni prof. kijevske, sedaj redni prof. ljubljanske univerze v p.

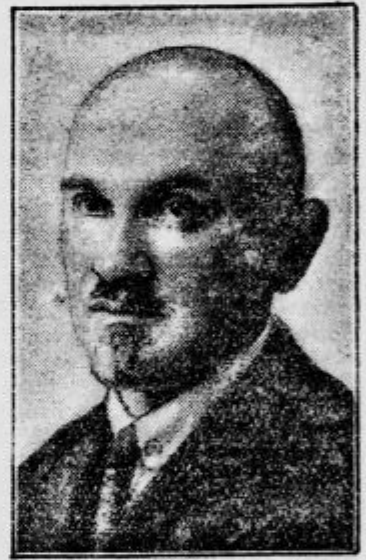
Dr. A. Bilimovic
bivši redni profesor kijevske, sedaj kontraktualni redni profesor ljubljanske univerze

Inž. F. Gruđinski
bivši ukazni nastavnik kijevske politeh-nike, sedaj kontraktualni redni profesor ljubljanske univerze

Inž. adjunkt D. Frost
bivši redni profesor donske politeh-nike, sedaj redni profesor ljubljanske univerze

Inž. A. Kopylov
bivši redni profesor donske politeh-nike, sedaj kontraktualni redni profesor ljubljanske univerze

Inž. I. Majakov
kontraktualni docent ljubljanske univerze

Dr. E. Karsky
izredni profesor ljubljanske univerze

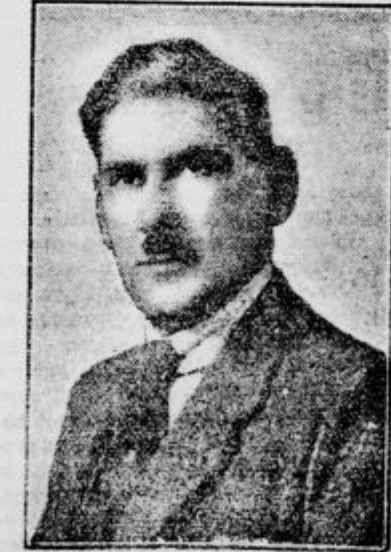
Dr. V. Isajević
kontraktualni docent ljubljanske univerze

Ruska Matica

Slovanska Matica se je rodila med slovanskimi narodi na teritoriji bivše Avstro-Ogrske v tistih hudih časih, ko je pretela nevarnost njihovega narodnega obstoja. Okrog Matice so se oni zbirali, da branijo in razvijajo svojo narodno kulturo.

S tem je povedano, zakaj v Rusiji ni bilo Ruske Matice. Veledržavni položaj ruskega naroda, akademija znanosti, univerze, gimnazije in ljudske šole, zemstvo, pedagoška, prosvetna društva in številna založništva — vse to je bilo na razpolago tako, da ni bilo treba misliti na Matico. Toda že takrat je bila Ruska Matica zelo potrebna za širjenje prosvete med ljudstvom in za ohranitev njenega nacionalnega značaja. Zato je nameravalo Društvo slovanske kulture v Moskvi osnovati Rusko Matico, toda svetovna voja je prekržala te načrte.

Sedaj pa so Rusi najnesrečnejši Slovani in se nahajajo kulturno v najtežjem položaju. Rusko nacionalno kulturo preganjajo v Rusiji in jo nadomeščajo s sistematično vzgojo internacionalnega vandalizma. Nevarnost preti, da ugasne ruska kultura tudi med Rusi izven ruskih me, posebno pa

Dr. N. Prochorenko
lektor rusčine na ljubljanski univerzi

med mladimi generacijami, ki obiskujejo tuje šole.

Zavedajoč se te nevarnosti, je ruska emigracija že od leta 1921. mislila na ustanovitev Ruske Matice. Taka v emigraciji osnovana Ruska Matica bi bila narodno-kulturna organizacija, ki bi mogla prenesti svojo delavnost v Rusijo, kadar to dovolijo politične prilike. Ruska Matica je bila misljena po vzorcu drugih slovanskih Matic, pa s tistimi razlikami, ki jih zahteva posebni pogoji in posebne naloge ruske emigracije. Misel o Ruski Matici je prvič sprožil profesor Vergun na I. kongresu ruskih učenjakov v Pragi leta 1921, govorilo se je tudi o Ruski Matici na ruskem pedagoškem kongresu v Pragi leta 1923. Toda do realizacije teh misli ni prišlo takrat.

Todaj se je skupina Rusov, ki jih je usoda privedla v slovansko Ljubljano, kjer je leta 1860. ruski slovanofil I. S. Aksakov vzpodbujal Slovence na ustanovitev Slovenske Matice, odločila za to, da storijo, naj še tako skromne, toda konkretne korake. Dne 9. marca 1924 se je vršil pod gostoljubno streho ljubljanske univerze iniciativni zbor, ki je z navdušenjem sprejel predlog prof. A. D. Bilimovića o osnovanju v Ljubljani Ru-

ske Matice in je odobril glavne točke pravil. Izvoljen je bil pripravljatelj odbor, kateremu je bila poverjena definitivna redakcija pravil in legalizacija novega društva. Dne 30. septembra so bila pravila odobrena za ljubljansko oblast, pozneje in sicer dne 28. februarja 1925. je ministrstvo notranjih zadev odobrilo pravila za celo Jugoslavijo. Čl. 1. pravil se glasi: »Ruska Matica« je kulturno društvo, kateremu je namen: a) podpirati in razvijati narodno zavest Rusov, b) pospeševati narodno prosveto, c) zedinjati Ruse na polju kulturnega dela. Obenem si stavi R. M. nalogo obsevat s kulturnimi društvi in organizacijami drugih slovanskih narodov in gojiti čustva slovanske vzajemnosti. Kot član R. M. more biti sprejet vsak Rus in vsak Slovan, moškega in ženskega spola, a tudi rusko in drugo slovansko društvo, družba in organizacija. Redni člani plačajo po 20 Din na leto, dosmrtni 250 Din takoj ali vsaj v petkratnih polletnih obrokih po 50 Din.

Dne 25. maja 1924 se je vršil prvi občni zbor, ki je podelil absolutorij pripravljalnemu odboru in je izvolil predsedstvo, odbor-nike, nadzornike in člane društvenega razsodišča.

Ruska Matica je pričela z delom. Kaj je zamogla storiti R. M. za čas od tega občnega zbora?

Predvsem je R. M. vodila propagando ideje o R. M. V to svrhu je bilo priobčenih več člankov o R. M. v različnih ruskih časopisih. Razposlanih je bilo brezplačno nad 500 izvodov pravil R. M. in brošure »Ruska Matica«, ki jih je spisal prof. A. Bilimović. Poleg tega je bil na 3. kongresu ruskih učenjakov leta 1924. v Pragi podan referat o R. M., vsled katerega je bila izvoljena posebna komisija pod predsedstvom prof. T. V. Taranovskega (Beograd) in je na predlog te komisije kongres soglasno odobril idejo R. M. ter priporočal vsem društvom ruskih učenjakov pospeševati osnovanje podružnic R. M. Uspeh tega propagandnega dela se vidi iz tega, da šteje sedaj ljubljanska organizacija R. M. 186 članov, med njimi 21 dosmrtnih. Med člani R. M. je več Slovencev, tudi Srbska Matica je član R. Matice. Leta 1925. se je pričelo z osnovanjem podružnic. Doslej ima R. M. pet podružnic in sicer v Zagrebu (preds. dr. A. S. Kulženko, asistent na medic. fak.), v Novem Sadu (preds. ga. A. A. Rozenšild-Paulin), v Banji Luki (preds. V. M. Kaškarov, član Makovskega društva slovanske kulture), v Crvenki (Bačka, preds. inž. K. D. Zapivalov) in na Belgijskem v Bruslju (preds. gr. S. L. Kamarovski). Podružnice naštevajo po 30 do 125 članov. Podružnica v Novem Sadu je pričela z izdajanjem zbornikov »Blagoviest« in knjižic za otroke (Puškin: Skazka o rybakie i zybkie; Stih o Egorii Hrabrom). Razen podružnic ima R. M. v več krajih kompaktne skupine članov (n. pr. v Pilznju). Posamezni člani R. M. so raztreseni po celem svetu: v New-yorku, Kaliforniji, Kairu, Damasku (kjer celo izhaja »Bulletin de la Société littéraire russe de Damas« itd.).

V Ljubljani sami je R. M. priredila leta 1924. v Jakopičevem paviljonu Ljubljana-nom znano razstavo ruske knjižice in grafike, organizirala več ruskih predavanj, prireja periodično muz. lit. zabavne večere za rusko kolonijo, katerih se udeležujejo v Ljubljani bivajoči ruski umetniki in Rusom naklonjeni slovanski umetniki, priredila je dne 22. februarja 1925 slavnostno sejo s predavanji v spomin 200letnice smrti Petra Velikega, zborovanje in koncert gojenec ruske šole v Ponomičah (sedaj v Hrastovcu pri Mariboru), na dan ruske kulture (rojstni dan A. S. Puškina) dne 8. junija 1925, skupaj z ruski akademiki čajanko na čast Moskovskih hudočestvenikov, podeljevala je velikonočna darila revni ruski deci, odposlala je skromno denarno podporo v veliki bedi živčima vnukinjama Puškina in hčerki Dostojevskega. Slednjič je R. M. aprila meseca lanskega leta odkrila svojo lastno knjižnico. Knjižnica je sestavljena iz ruskih revij in knjig, ki jih je izročil »Ruski krožek« ter ruski odbor in ki jih vsak mesec nabavlja R. M. S pomočjo specialnih poklonitev za knjižnico, čistih dobilčkov od matičnih prireditel in brezobrestnega posojila v znesku 3000 Din, ki ga so dali R. M. trije ruski člani, je mogla R. M. nabaviti skoraj vse noveše ruske leposlovne knjige, a tudi več knjig druge vsebine, kakor tudi učbenike in knjige za mladino. Veliko knjig je dobila knjižnica brezplačno od raznih založništev (IMCA Press v Parizu, Plamja in Hutor v Pragi i. dr.). Sedaj našteva knjižnica R. M. okoli 700 zvezkov ter se vsak mesec popolnjuje z novimi knjigami. Glavni namen knjižnice je zadovoljevati potrebo po ruski knjižni številnih Rusov, stanujočih v oddaljenih samotnih krajih. Toda tudi v Ljubljani sami pristopajo vedno novi abonenti, ker nuditi knjižnica R. M. vse noveše ruske knjige za zelo skromno ceno 5 Din na mesec. Knjižnica se nahaja na Jurčičevem trgu 3, katalog se pošilja na zahtevo.

Gmotno stanje R. M. je doslej zelo skromno, da ne rečemo drugega. Leta 1924. so znašali dohodki Din 10.350, izdatki 7456. Čisti preostanek je bil Din 2900. Leta 1925 so znašali dohodki Din 28.813, izdatki Din 27.354, čisti preostanek Din 1459, skupaj s preostankom iz leta 1924. Din 4359 in z brezobrestnim posojilom Din 7359. Za nabavo in vezavo knjig je bilo izdanih od maja meseca do konca 1925. leta Din 6786. Takšno je skromno dosedanje delovanje R. M. Ruska Matica« je rusko društvo, ki živi brez vsake državne podpore in nabira prispevke predvsem med Rusi samimi. R. M. polaga na to posebno pomen. Število ruskih emigrantov je zelo veliko, kljub velikim emigrantskim bedi je med njimi že mnogo oseb, ki zamorelo brez težave plačati članarino in na drug način prispevati R. M. Ako pristopijo vse te osebe k R. M., postane kmalu tako po številu svojih članov, kakor tudi po svojih sredstvih zelo močno slovansko narodno — kulturno društvo. Predsedstvo R. M. z veseljem pozdravlja pristop članov, pripadajočih k drugim bratskim slovanskim narodom, in se

KINO IDEAL

predvaja že danes in jutri

Velik kulturni film - z krasnimi posnetki

V brezkončnem južnem morju
Otoki Fidži.

Predstave danes dop. 1/11. pop. 3, 1/25, 6, 1/28 in 9. uri, v delavnikih pop. 3, 1/25, 6, 1/28 in 9. uri. 123

Politična bilanca leta 1925.

Zunanja politika naše kraljevine v preteklem letu

Zunanja politika naše kraljevine je bila v letu 1925 zelo mirna; nikakih večjih dogodkov ni bilo, da bi razburjali našo lajnost ter alarmirali diplomatski svet. Najpomembnejša je še sprememba, ki je nastopila v našem razmerju do Grčije, kateri smo odpovedali zavezniško pogodbo oziroma smo stavili zahtevo, da se vrše detajlna pogajanja, preden se obnovi zavezniška pogodba, ki je potekala. Pogajanja, ki so se začeli v Beogradu, pa niso hotela dovesti do ugodnega rezultata; Grčija ni hotela upoštevati naših želja glede spunske cone in glede naših zahtev do železnice Djevdelijske — Solun. Pa tudi način, kako Grki ravnaajo z jugoslovensko narodno manjšino v južni Makedoniji, je vzbudil na naši strani upravičene pomisleke glede vrednosti in iskrenosti grškega zavezništva. Grčija se strašno boji naših aspiracij na Solun, zato je izredno tenkočutna in nezaupna v vseh problemih, ki se tičejo našega gospodarskega izhoda na Egejsko morje v Solunu. In tako je razumljiva tudi ne-pričakovana grška gesta s predlogom balkanskega garancijskega in arbitražnega pakta, ki ga je ponudila Grčija balkanskim državam. Jasno je, da mi ta to nismo mogli odgovoriti drugače kakor z zahtevo, naj atenska vlada najprej uredi svoje zadeve z nami, potem šele bo imel garancijski pakt smisel. In na tem je ostalo, s čimer se kaže očito, da gre naši kraljevini vodilna vloga na Balkanu. Vprašanje zavezniške pogodbe z Grčijo pa je ostalo še vedno nerešeno.

Izraz ohlajenega razmerja do Grčije je bilo naše striktno nevtralnost stališče o priliki grško-bolgarskega konflikta na meji pri Petriču, kar je zelo ugodno učinkovalo v Sofiji. Opaža se kljub vsemu da se je pričelo naše razmerje do Bolgarije vendarle boljšati. V tem pogledu ni sicer zaznamovati nikakih posebnih dogodkov; imeli smo celo diplomatsko napetost z Bolgarijo radi ravnanja z našimi podaniki, ki so jih prijela bolgarske oblasti o priliki krvavih spopadov in atentatov v Sofiji, ter radi obmejnih konfliktov, nastalih o priliki bojev bolgarskih straž z emigranti, ki so hoteli na naše ozemlje. Bolgarski učitki na naš naslov so bili vse prei kot utemeljeni. V drugi polovici leta pa se razmerje med bolgarsko in našo vlado vendarle nekoliko izboljšalo. Da pa se doseči še nadaljno zblizanje, za to bi bil predpogoj preokret mišljenja pri ljudeh, ki stoji za sedanjim režimom v Sofiji; tega na pač še ni pričakovati!

Z Albanijo nas vežejo prijateljski odnosi, ki se niso nolaščali v preteklem letu. Do se je utrdil režim Ahmed bega, je zelo ugodno za našo pozicijo v deželi. To se je pokazalo na pr. v tem, da se je mogel rešiti spor za mejo v Vrmoshi in pri Sv. Naumu, in sicer v obeh slučajih pretežno v našo korist. Vrše se priprave za sklep trgovske pogodbe z Albanijo.

Eno pa je še vedno neugodno: Tako čez albansko kakor tudi čez bolgarsko mejo prihajajo vedno tolpe roparskih kačakov in komitašev in kadra makedonskih: oboji so še vedno ovira obnovi občne varnosti na našem jugu kakor zgovorno priča slučaj s sreskim načelnikom Blažičem iz Ohrida.

V kompleks balkanske politike spada še obnova normalnih diplomatskih odnosov s Turčijo, ki se je dosegla letos po preteku tolikih let formalnega vojne stanja.

V naši politiki napram srednji Evropi je merodajna preokret zveza z Rumunijo in Češkoslovaško v Mali antanti. Njeni diplomati so imeli med seboj več sestankov, med temi dve konferenci. Kritičnih slučajev Mala antanta letos ni imela obravnavati. Petletnica nesrečnega koroškega plebsitisa je vzemirila razmerje med Avstrijo in Jugoslavijo, ker na njo poseglo na področje oficijalne diplomacije.

Na tretji, to je na jadranski strani naše vnanje politične orientacije stoji Italija. Z njo se je v preteklem letu uredila trgovska pogodba, ki je še vedno iz-

raz italijanske premoči in daje Italijanom večje koncesije pri nas nego našim rojakom v Italiji. Fašistično nasilje proti našemu življu v Primorju, osobito v Trstu, je povzročilo večjo napetost med sosedoma. Toda naši diplomatski predstaviteli so šli v svoji koncilijantnosti mnogo dalje nego je bilo povolji javnemu mnenju in narodni samozvesti.

Pa tudi z drugo »državo« Italije, z Vatikanom smo imeli spor v preteklem letu, in to radi zavoda sv. Jeronima, kjer hoče Vatikan razveljaviti one ugodnosti za nas, ki jih je vedno dovoljeval habsburški Avstriji. Tudi v vprašanju konkordata še vedno ni prišlo do soglasja.

Napram ostalemu zunanjemu svetu je ostalo razmerje isto kot je bilo po prvi. Koncem leta so se pojavile sicer vesti, da stoliimo pred priznanjem sovjetske vlade, toda še vedno ni gotovo, da je prišlo do spremembe v tem pogledu že neposredno. Posebna finančna delegacija se je napotila preko Pariza v Ameriko, da uredi zamotano vprašanje odlaševanja vojnih dolgov.

Vsekakor se mora ob zaključku naše vnanje politične bilance konstatirati, da je bila pozornost naše lajnosti v preteklem letu obrnena v večji meri notranjim kakor vnanjim dogodkom. Politiko valovanje povojne Evrope se je pač že močno pomirilo, kakor drugod tako tudi ob naših mejah. S tem moremo biti seveda le zadovoljni.

Iz svetovne politike

Splošna bilanca.

Minulo leto beleži nekaj dogodkov, ki pomenijo znaten napredek na potu h konsolidaciji povojnega sveta. Locarnski pakt je vsaj trenutno zblizal glavne doslej sovražne sile in zmanjšal nevarnost volne katastrofe v Evropi. Na mesto univerzalne ženevskega protokola stopajo regionalne varnostne pogodbe. Nad francosko koncencijo o zasiguranju miru v svetu je zmagała britanska induktivna metoda, ki meni, da more skupna vsota varnostnih paktov prej zmanjšati človeštvu mir kot pa vesoljna, emotna pogodba. Dosednji bodoči li bodo pokazali, kdo ima prav.

Poleg varnostnega vprašanja se je letos prvič resno in praktično začelo reševanje problema medzvezniških vojnih dolgov. Francoska pogajanja v Ameriki so se sicer razbila, zato pa je v polni meri uspela Italija. Sedaj je končno jasno, da hoče dolgovce trčba začeti plačevati. Precejšen del držav je bi uredilo to vprašanje, ostale pridijo na vrsto po Novem letu, med njimi Jugoslavija. Čile delegacija se že nahaja na potu v Washington.

Minulo leto je znatno učvrstilo prestž Zveze narodov. Nemčija vstopi vanjo do pomladi. Zedinjene države ki so doslej Zvezo in vse njeno delovanje odklanjale, pa pripravljajo pristop k haškemu mednarodnemu razsodišču. To se zgodi sicer z znatno rezervo, vendar pomenja tudi to dejstvo velik uspeh mednarodne miselnosti. Ruska in turška reakcija proti Ligi narodov ne odtehta pristopa Nemčije in približanja Amerike.

Zveza narodov je pokazala razveselje simptome svoje življenske sile tudi s tem, da pripravila za 1. 1926. dve mednarodni konferenci o dveh glavnih brigah sodobnega sveta: o razorožitvi in o uvedbi sistema v sedanje anarhično stanje svetovne produkcije in gospodarstva. d uspeha teh dveh poskusov odvisi nadaljna politična in socialna zgodovina človeštva. Dejstvo, da so ti problemi sploh prišli v resen pretres, kaže, da se stari svet privarila k sistematični in premišljeni obrambi današnjega reda in civilizacije. Revolucionarno vrenje iztoka pod eido sovjetske Rusije, ki preti vreči sedanjo družabno in kulturno konstelacijo iz tečaja, je zadelo na energičen, borbeni odpor starega sveta.

Zapadne velesile.

Francija.

Francija je bila o minulemu letu prebogat na važnih političnih dogodkih. Zapolta se je v dve krvavi kolonialni vojni. Boli v Maroku in v Siriji so zahte-

vaj težke žrtve, ki še niso privedle do končnega uspeha. Vendar se je posrečilo francoskim četam, da so ponovno zasidle skoro ves prvotno izgubljeni teritorij v Maroku in prisilile rifske voditelja Abd el Krima, da sondira teren za mir. V Siriji je položaj slabši in stoliimo še pred odločilnim dogodki.

Tudi v notranji politiki je prišlo do dalekosežnih iznememb. Levičarski kartel, ki je zmagal pri volitvah 11. maja 1. 1924, je doživel v preteklem letu težke poraze. Padel je Herriotov kabinet, ki je izvajal čisto levodemokratsko politiko. Obe sledeči Painlevéjevi ministrali, ki pomenjata maiben obrat v desno, sta morali napraviti prostor Briandovi še desnejši vladi. Dejstvo ie, da se v Franciji že pol leta ne vlada več po direktivah zmagovalcev iz 1. 1924. Socialisti so navadno v opoziciji, dočim se vlada prine iz zagate pogosto le s pomočjo glasov republiške desnice. Francija se bori s težkim finančnim problemom. Država dolguje več sto milijard doma in v inozemstvu upniki se neizprosno oglašajo. Frank peša, državni proračun je neuravnotežen. V dvih letih le tem težavam podleglo šest finančnih ministrov. Položaj zahteva od francoskega naroda, da napne vse sile, da vsi državljani posežejo globoko v žep. Temu nujnemu naporu nasprotuje strankarska politika obliub gotovim socialnim platem. Strankarstvo je vrelco vse dosedanje finančne ministre, proti njemu se z veliko težavo bori tudi sedanjil finančni minister Doumer. Ogrožena ie celo usoda Briandovega kabineta. Navzile vsemu pa ie bogastvo Francije toliko, da se bi rešila finančne krize, čim zmaga v večini Francozov uverjenje, da zahteva sedanjil položaj isto emotno požitvovalnost vseh vlasti na rodu, kakršno je izzval nemški napad leta 1914.

Velika Britanija.

Ko so pri decembrskih volitvah leta 1924 zmagali konservativci, se ie splošno pričakovalo, da pomenia Baldwinova vlada uvod v novo dobo britanskega imperia. Minulo leto ie globoko razočaralo take optimiste. Baldwin se drži na vladi ne vsled kakih eklatantnih uspehov, temveč zato, ker ima v parlamentu sigurno in disciplinirano večino. Njegova vlada ie sicer dosegla nekaj pozitivnih rezultatov v zunanji politiki (locarnski pakt in zmago v mosulskem vprašanju). Zato pa ie docela odrekla v notranji in gospodarski politiki. Brezposelnost se ni zmanjšala, še vedno ie 1 in četrt milijona Angležev brez dela. Za pomlad groze težki gospodarski in socialni boji, ko poteče časna državna podpora pasivni rudarski industriji. Zaščitna carinska politika konservativne vlade ie sicer pomogla nekaterim podjetnikom, celokupne britanske industrije pa ni spravila niti za korak naprej iz usodne krize. Navdušenje Angležev za konservativce polemia, obšinske in skoro vse nadomestne volitve na kažejo, da se šanse delavske stranke zopet dvigajo.

Nemčija.

Glavni politični dogodek v Nemčiji v preteklem letu ie izvolitev feldmaršala Hindenburga za predsednika nemške republike. Z njegovo pomočjo so upali nacionalisti pripraviti teren za monarhistično restavracijo. Danes so monarhisti globoko razočarani nad Hindenburgom. Stari maršal se ie dosedaj izkazal kot poštenjak, ki se drži ustave. Ne ie, da se ni dal izrabiti za temne načrte onih ki so ga spravili na krmilo države, temveč ie celo aktivno podpiral dr. Luthrovo zmerno politiko, ki ie privedla do soorazuma s Francijo in Anglijo, v Locarnu. Vrh vsega so se na njegovo iniciativno uvedla dosedaj sicer še neuspešna pogajanja za obnovo velike knaliciie s prilegnitvijo socialnih demokratov, teh naimočnejših nasprotnikov nemških nacionalcev.

Tudi Nemčija preživlja težko gospodarsko krizo, ki ie v glavnem posledica uvedbe zdrave valute. Danes ie v Nemčiji še čez 1 milijon brezposelnih. Sami v prvi polovici decembra ie številno od države podpiranih oseh, ki so brez dela, naraslo za 57 odstotkov.

Italija.

Fašistična diktatura se ie vedno držla. Na zunaj ie njena moč večja kot kdaj prej. Zanibonijev poizkus atentata na Mussolinia ie dal vladi povod za energično in hitro izvedbo že nameravanih zadnjih udarcev proti opoziciji. Aventinski blok ie v razsulu. Unitarska socialistična stranka ie zabranjena. Protopozidari so razpuščeni. Nasprotno žaspisje ie udušeno. Celo veliki »Corriere della Sera« ie moral zveslati v fašistične vode. Socialistični delavski sindikati so ubiti. Fašizem ie uzakonił diktaturo in monopol svoje stranke nad delavstvom. V parlamentu ie vlada izvedla spremembo ustave in celo vrsto zakonov, ki sankcionirajo v vseh konsekvencah fašistični državni udar.

Opozicija ie doma udušena s terorjem in se oglaša le še v inozemstvu. Fašizem ie dosegel velik uspeh tudi z uredništvu svojih dolgov v Ameriki. Danes torej triumfira na celi črti. Njegovi okseci zmagovalstva ne poznajo mej. To čutiljo tudi narodne manjšine, zlasti naši podiarmiljeni bratje v Primorju. Ni zadostovalo, da razbija poulična sodrga njihova kulturna podjetja in da se inseparno velezidajniški procesi, vlada ie sploh prenovedala uporabo našega jezika v šoli hoteč z vsemi sredstvi zadušiti jugoslovenski življ.

Vendar ne gre obupati. Režimi, ki živé od strahovlade, so v bistvu trhli. Z haioneti se da nekaj časa vladati, ne da na se na njih sedeti.

Zedinjene države severne Amerike.

V Zedinjenih Državah se kažejo po izvolitvi prezidenta Coolidgea sicer še medli, vendar pozitivni znaki, da se zopet začenia čutili potreba ožjih stikov z Evropo. Res ie, da se ta preokret zaenkrat čuti predvsem v energičnem izterjavanju dolgov. Amerika hoče prisiliti evropske dolžnike k plačevanju, da razbremenijo svoje davkonplačevalce, oherem pa spravi Evrovo in še večjo finančno odvisnost, kot že obstoja. Ta cilj ie že v precejšnji meri dosega. Ena država za drugo se bodi v Washington pogajati za ureditev dolga. Ko bo ta kočljiva in mučna zadeva onpravljena, se bodo mogle Zedinjene države zopet aktivneje pojaviti tudi v evropski politiki — s svetlim licem nesebičnosti in idealizma.

Prvi pozitivni korak v to smer b. njihov pristop k haškemu razsodišču, o katerem se sedaj razpravlja v washingtonskem kongresu. Drugi pa bo obliubljena udeležba pri svetovni razorožitveni konferenci.

Slovanske ter vzhodne države

V politiki slovanskih držav preteklo leto ni prineslo nikakih večjih sprememb. Najburnejše ie bilo vsekakor za Bolgarijo, tu se ie takomenenovana ilegalna opozicija proti sedanjemu režimu povzpela do naimergičnejših aktov, katerih vrhunec ie bil oriaško zasnovan atentat v cerkvi sv. Nedelje, naperen proti kralju Borisu in vsem predstavilem državne oblasti, ki pa ie zadel e del teh osebnosti. V prvi vrsti žlane visoke generalitete. Najhujši teror nanram opoziciji ie bil odgovor z vladne strani in v staršni medsebojni borbi se uničujeta oha sovražna si politična svetova v Bolgariji. To jemlje državi ugled v inozemstvu in da ni Grčija nastopila v obmejnem incidentu tako izredno nespretno, težko da bi mogli Bolgari pred forum Zveze narodov doseči tako ugoden izid.

Pravo nasprotje Bolgarie predstavia Češkoslovaška. Tu so volitve v parlament sicer okrepile slovaške senaristie in komuniste, ali knaliciia petih ozisdeai šestih vladnih strank ie ostala trdna in močna, kar ie vsekakor znak izredne notranje discipliniranosti naroda. Narod s temi sposobnostmi ho nedvomno znal rešiti ugodno tudi težki slovaški problem, ki se sili v ospredje. Kar se tiče narodnih manjšin, osobito Nemcev, so volitve prinesle oslabljenje ekstremnih elementov in oiačile k spravi in oportunistični politiki nagnjene stranke.

Tudi Poljska kaže na znotraj naglo napredujočo konsolidacijo in spraviivost ter zmernost med strankami, katero bi ie pri toliki politični razcepljenosti ne pričakovali. Državo pa teži finančna kriza, katere sredščie ie borba

z devalvacijo in iskanje vnanjega posojila, prvo v najtesnejši zvezi s carinsko oziroma gospodarsko vojno z Nemčijo, ki zadeva polsko narodno gospodarstvo. V zunanji politiki ima Poljska zaznamovati uspehe napram sovjetski Rusiji, s katero se ie zelo sprijaznila, kakor priča Čičerinov poset v Varšavi. Razmerja do Nemčije se sicer ni posrečilo urediti v Londonu, ali zboljšani odnosi med Nemčijo in zapadno Evropo so poročajo, da ie tudi pozicija Poljske in Češkoslovaške napram Berlinu sigurnejša.

V notranji politiki sovjetske Rusie se v preteklem letu niti izvršile nikake večje spremembe; politika boljševiške stranke ie ostala ista kot poprej in opozicija, ki se ie pojavila na kongresu stranke ob zaključku leta, ni mogla doseči nikakega bistvenega uspeha, dasi sega njena kritika globoko in prihaja od strani odličnih strankinih funkcionarjev; značilen pa ie vsekakor že njen nastop. Tudi v vnanji politiki sovjetske Unije ni niti posebnih novih dogodkov niti uspehov; nasprotno, dejstva, da še vedno ni prišlo do finančnega sporazuma s Francijo niti do finančnega zblizanja z Anglijo ali z Ameriko, daje fakt, da se ie Nemčija približala z Locarnom Zvezi narodov, ki io smatraio sovjeti za sovražno institucijo, vse to so za Moskvo vendarle — neuspehi. Pravkar podpisana pogodba s Turčijo pomeni ie točno formulacijo obstoječega stanja. Če bo oiačenie nacionalizma v Kini in zmago komunistov v Kantonu mogoče vknažiti kot uspeh boljševiške diplomacije, bo pokazala šele bodočnost; za sedaj je dvom še vedno zelo upravičen.

Izredno burno ie bilo preteklo leto v Grčiji. Tu ie nastop generala Pangalosa znova prinesel popolno zmedo v politično življenje in ustavil konsolidacijo ter pomirjenje med političnimi strankami in zmanjšal še bolj ugled države v inozemstvu. Neuspeh v obmejnem incidentu z Bolgarijo ie veren odsev te Pangalosove nemirne in nestrpne politične metode.

V orientu izven Evrope so letos burnejše dogodke preživeli na Kitajskem, kjer dosega inčejanska vojska našušie dimenzije. Še vedno se generali srđito bifejo med seboj, in ko sta na padcu Vunefuja ostala Čangtsolin in Feng-iuhsiang glavna tekmeča, se položaj ni niti naimani izboljšal. Smrt dr. Sunjatsena ni imel niti naimaniših posledic za celokupno situacijo; da so v njegovem rajonu prevladali komunisti, ie doslej skoroda samo lokalnega pomena; na ostalo Kinto to dosle še ne vpliva. Morda bo o tem odločilo bodoče leto, ki utegne prinesiti državi še večjih pretresiliev. Nacionalistično gibanje, ki se ie nenadoma razpolamtelo preko poletia, ie prineslo pač par štrajkov in izbruhov proti tuceter fer nekaj diplomatskih in policijskih konfliktov, v celoti pa ni moglo prevladati. Edino pozitivna stran ie bila carinska konferenca v Pekingu, sklicana pod vtisom stremljenja za popolno ekonomsko in politično osamosvojitve Kitajske; toda podoba ie, da bodo Kitajci s svojo domačo anarhijo sami onemogočili izvedbo carinske avtoronije, ki so jim jo velesile že koncedirale.

Perzija ie dobila letos novega šaha in to revolucionarnim potom, ki pomeni hkrati oiačenie nacionalizma v državi šahov. Novi režim v Perziji ho skušal morda posnemati reformno delovanje sosedne Turčije, ki ie v preteklem letu dosledno in izredno temeljito nadalevala svoje preobrazanje in izvedla najmodernešo emancipacijo države od predsodkov in tradicij, temelječih v islamski veri; vse noranje življiev v Turčiji se postavlja takorekoč preko noči na najmoderneše temelje in Kemal naša si ie v polni meri zažlžil ime turškega Petra Velikega. Uspel pa ni v pravdi za Mosul.

V orientalskem kolonialnem svetu ima letos Velika Britanija izreden mir: v Indiji so se duhoviti izdatno pomirili; v Egiptu pa ie vlada napravila odločilen afront proti ekstremnemu Zagul-paši in ko ga v novih volitvah ni moglo potisniti v manjšino, ie zavladala kratkomało brez parlamenta, ne da bi se parlamentarna večina mogla upreti. Vrh tega ie Anglija uspela proti Turkom v mosulskem vprašanju, za kar ie morala, dasi ne posebej z veseljem pristati na nadaljšanje mandata v Iraku. V Pale-

J. Z.:

Pisma

I.

16. XII. 1925.

Prijatelj moj!

Ali ie bilo večer, ali ie bilo prej — ali mar že pre sto leti...?

Kakor plaha ptička sem se k Tebi tiščala, utrip Tvojega poštenega srca poslušala, z drhtečo roko Ti božala od trpljenja in skrbi nagubančeno čelo in se od blaženosti topila v toplim soju Tvojih ljubih oči...

Kdaj ie bilo...?

Tako mi ie vse daleč in tako mi ie vse blizu, da mi gine pojem časa in prostora, ker sem s srcem pri Tebi, o živl sen vseh mojih misli in želja...!

Tiha sem in sama v tihoiti in samoti, želim ob topli pečl, pod okni mi zvonikljajo sani, otročad iz soneske se prviru podi in si iz onega možica gradi, a jaz, glej, sem sama in me misel boli, ker nisem tudi telesno pri Tebi, ki si sam z delom in skrbmi...

Oh, ko bi Ti po svoje smela lepšati življenje in lajšati breme, ki Te tlačil. Nobena sila me ne bi zmagovala, nobena žrtev zadrževala: — po vzdihih bi Ti dušo rada dajala in po kapljah kri ovaliva zate, moj ljubl, moj dragi...

In ko mi ie v spoznanju nemoči hudo, da ti ne morem povedati, kako, — zamižim... pa Te imam pred seboj in mi ie lepo in sladko kakor mi ie bilo, ko si me nežno miloval z volino roko in mi Svojo močno ljubeznijo nastežaj odpiral vse visoko nebo...

Oh moj ljubl, moj dragi, zahvaljen za to!

Mižim in od ljubezni do Tebe, moj mili, drhtim, vse presladke trenutke iz Tvoje ljubezni še enkrat živim: srce mi ie čisto pri Tebi, — tako pri Tebi, da čutim utrip Tvojega srca in se mi duša utapla v Tvoje oči in so mi ušesa polna Tvojih lemih, modrih besedi.

Ali več, moj ljubl, kateri najinih pogovorov mi ie najglobokeje segel v srce in spomin? Pogovor o zvišenosti in svetosti ljubezni in pokovor o posmrtnosti in o Bogu... Tisto, da si ljubezni primerjal lepi pesmi, ki poje na vse srce. Če ie ne skruni greh prevare in sebičnosti, in tisto, da ie človek zares pravi otrok božji, ki mu ni konca s telesno smrtjo, marveč da živl, vekomaj živl v Bogu, očetu svojem, — tisto, glej pa me ie naimočnejše zagrabilo in prevzeło: vsa sem trenetala, tiho ječala in se bala, da me sleni sen in vse premežno občutje utone zdej.

Čudim se, da nisem od sreče umrla.

ko mi ie pogled v Tvoje mirne oči povedal in me milovanje Tvoje tople roke prepričalo, da se mi ne sanja.

In tedaj sem vedela, kako neskončno Te ljubim in da mi ie ljubezni do Tebe čista, na vse strune ugašena visoka pesem, — sem spoznala, da mi duša kleči pred Bogom Očetom, ki si jo Predeni privedel Ti, prav Ti s svojo ljubeznijo.

O ljubec, o učenik, o rešen'k moj, saj Ti ne morem ponikati sreče, ki sem jo čutila, ko si mi rekel, da sem Ti baš jaz prelena pesem, po kateri si hrepene, vse življenje, in se Ti ne znam prav zahvaliti za blaženost, ki me pestuje, odkar si mi pregal megljo izpred oči, dvom iz srca, neveleno iz duše in me vrnil življenju in Bogu...

Kako umno in nežno si znal povedati, da ie brezbožni in nejeverjen le duševni plitvež in puhlež, ki mu ie nejevera ie okorna lésa za strahopetno uskožitvijo iz omic lepšnosti in odgovornosti... in kako lepo si mi pravil o pravem bistvu božjem, kako prekrasno si mi pomagal prizigati vse — kai bi tista! — ugasle sveče pred opuščenim oltarjem vere očetine...

Želim ob topli pečl, pod okni mi zvonikljajo sani, srce ie pri Tebi in misli Te iščejo... ali dovoliš, moj ljubec drži da Te z vso dušo, z vsem srcem

tudi v dاليavo rada ima presrečna, po Tebi koprneča

Zora?

19. XII. 1925.

O Zora!

Zelo sem Ti hvaležen, da si Se ob uri samote spominjala baš mene in mi pisala.

Kako krasno si pisala, kako čuvstveno si izražala, kar Ti ie iz tihoie šepetajoča uhranost v srce dajala!

Kdaj, kako Ti bom povrnil premilo blaženost, ki mi ie v delež, odkar se zavedam sreče, da se Tvoje misli iščejo z mojimi in pletejo v pisan venec skupnega krogoteke...?

Kdaj, o pesem moja presladka...?

— Se in še prebiram Tvoje pesniško leno pismo, prebiram in odmiram od vzvišenih čuvstev, ki jih ne znam po Tvoje izreči, ne morem niti zapistati. Ampak vedi, verjamj vsaj to, da iz vse duše in soglasno s Teboj pojem visoko nesem in sem srečen, da so Ti mije uboge, okorne besede sprožile in razmečale toliko prekrasnih čuvstev.

Ko bi vedel, da si zaradi pogovorov, ki sva jih imela o etičnih in erotičnih pojmih, morala prestajati kakršnihkoli duševn h.n.uk, bi mi bilo hudo. Zakaj učiti Te nikakor nisem nameraval, spreobračati tudi ne: ie svoje misli sem Ti sku-

šal razločno povedati tudi o tem, ker si me često vpraševala dragica in ker sem videl, kako zvesto me poslušaj in kako dobro me razumeš. In še zdai je moja misel taka, da si vsakdo sam skušaj najti kopeli za dušo in vsakdo sam ubrati pravo pot življenja in resnice.

Če pa sem Te, ko si iskala, vsaj rahlo držal za roko in Te vodil mimo ovinkov in zagat, me to močno veselil, ker se zavedam, da sem storil plemenito dejanje. Ti pomagal prizigati sveče pred oltarjem Tvoje čiste duše in Ti morda le v mislih govoril: Priateljica, ostani pri meni, ki Te imama rad in Ti dobro želim, zakaj, glej, mračl se in dan že nag bje...

Odkar sva se tako lepo pomenila o sebi in o vsem, se ie tudi v meni marsikaj obrnilo. Zdej boli ko kdai vem, da si nežna cvetka, ki bi ovenela in zgrabila vse cvete, če bi se ie doteknila brezbožna roka, a vem tudi, da mi ie brez Tebe težko in hudo in da mi ie, kakor bi bil zgubil tla pod seboj in pogled pred seboj, odkar ie usoda med naju potegnila to bolečo razdaljo...

O, kdaj, kdaj Ti bom smel spet gledati v mile, čiste oči, kdaj Ti bo spet srce bilo ob mojem nemirnem srcu...?

Vsako jutro, glej, naročam mladi zori.

stini se pod angleško patronanco generala židovski narod, česar znak je bila slovesna otvoritev jeruzalemske ulice.

Slabše gre v orijentalnih kolonijah Franciji, ki ima i v Maroku in v Siriji resne preglednice z uporabo domačinov.

Toda baš ob zaključku leta se tudi v Siriji stvar obrača na bolje. Vse države, ki imajo kolonije v arabskem svetu, bodo sicer v bodoče morale računati z vodno večjim odporom; toda arabski nacionalizem odločno še dolgo ne bo mogel prevladati.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Sreda, 6. ob 15.: «Veronika Deseniška». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Ob 20.: «Druga mladost». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv. Četrtek, 7.: «Krpni mlajši». C. Petek, 8.: Zapeljivka. Red B. Sobota, 9. ob 15.: «Pegica mojega srca». Dijaska predstava po znižanih cenah. Izv.

Ljubljanska opera

Sreda, 6. ob 15.: «Hoffmannova pripovedka». Izv. Četrtek, 7.: Zaprt. Petek, 8.: «Orfej v podzemlju». F. Sobota, 9.: «Viha». Simfonična pesem za veliki orkester, soli in zbor. Koncert v veliki dvorani «Uniona». Začetek ob 20.

Mariborsko gledališče

Sreda, 6. ob 15.: «Trnjulčica». (Kuponi.) Znižano ceno. Zadnjič v sezoni. Ob 20.: «Vesela vdova». (Kuponi.) Četrtek, 7.: «Igra apostolov» B. (Kuponi.) Zadnjič v sezoni. Petek, 8.: Zaprt.

Ljubljansko marionetno gledališče Sreda, 6. Poci: «Tri želje». Jaro: «Gašper, čarovnik in zdravnik». Poci: «Gašperček-slikar». Začetek predstave ob 15., druge ob 18.

Nova Jarčeva igra za lutke

V nedeljo je bila v ljubljanskem marionetnem gledališču «Atena» krstna predstava nove Jarčeve igre za lutke «Gašper, čarovnik in zdravnik». Pisatelj nam v tem delu prikazuje idealnega zdravnika, ki hoče pomagati ljudstvu. To pa v svoji duševni temi odklanja njegovo pomoč in ostane raje še podvrženo viraštvu, katerega ponazorja «čarovnika», sleparski mazač.

Igra ima štiri slike: dve dejanji s prologom in epilogom. V prologu nas vodi avtor na kmete, kjer se sestane zdravnik in Gašper. Razgovorjata se o ljudeh. Zdravnik se pri tem pokaže v luči velikega optimista, Gašper pa je svet znan z vsemi hibi in napakami. Kmalu stavi stavo; zdravnik zastavi denar, Gašper, ki nima denarja, pa svojo svobodo, t. j. za slučaj da izgubi stavo, hoče ostati pri zdravniku v službi. Tako se napotita med kmete. Na spredu skozi gozd srečata kmetico, ki brž odkrito pokaže, kakšno je ljudsko mišljenje o stvarci, katere vidi zdravnik v čisto drugačni luči. V gozdu podirajo drvarji drevesa. Naenkrat zahrešči debl in pada na drvarja Franca. Zdravnik hoče hitro pokazati svojo umetnost, ljudje pa nočejo njegove pomoči in hite po «čarovnika». Kmalu preneša v njegovo kolibo težko ranjenega mlađega moža. Gašper porine medtem zdravnika v sosedni prostor. Čarovnika se prične. Mazač odpira skrivnostne bukve, ukaže naj stoječi množici, naj bo pokorna njegovim poveljem, ter začne klicati na pomoč duhove. Drvar pa med njegovo ceremonijo dihuje in umira radi izkravitve. Ko je že čisto na koncu, pride obupancem prav tudi zdravnik; toda vse, kar more še storiti je to, da preišče moža ter izjavi, da je mrtev. Zdaj šinejo vaščani kvišku in obdolže zdravnika, da je on kriv drvarjevo smrti. Gašper jedva reši zdravnika ter ga odpelje ljudem izpred oči, sicer bi ga razburjena množica še naskočila. Nato epilog: zdravnik je obupan, a ne zato, ker je izgubil stavo, temveč radi tega, ker je prepričan, da pri ljudstvu vselej doseže več slepar kakor poštenjak. Ko pa se vrne prihodnjik med ljudi, hoče tudi on postati mazač.

Miran Jarc je snov dovolj spretno obdelal; lahko bi jo pa še bolj poglobil. Svet, v katerega je segel, je za lutke snovno in igralsko hvalečen. Igra je bila z ozirom na to, da so jo na hitro naštevali, dovolj dobro podana. Obenem z Jarčevim novitetom so se igrale «Tri želje» (ponovitev) in Pocijeva cno dejanka «Gašperček-slikar». Ta je žela mnogo smeha. Igralci so bili tukaj popolnoma na mestu.

St. K.

naj Ti z zlatom nebeškim pozlati belo sobico, da z mislijo name vstaneš iz zdravega jutra v veselje, jasni dan.

In gledam v solnčno stran — tja, kjer slutim Tebe, v srcu mi je sladko in zaradi daljave med nama težko, mehko in hudo, vse obenem, o Zora prelepa, prečista moja! A ko me dvigaš sanje in misli, me klije v srcu, me kliče iz duše glas. Včasih je čist in srebrn ko zvonki, radostni smeh Tvojih sladkih ustec — drugič je votel in hrpav kakor leč na pomagaj brodnika, ki ga visoki valovi besno nosijo no bučečemu morju... Kateri glas, o dušo, je pravi, katerega sme poslušati uho, kateremu verjeti in zaupati srce...?

Ali brodarim v strahoto pogube. Ali me blaga usoda nosi k cilju, h kraju — v pristan varnega počitka in sladkega užitka...? Brodarim... brodarim... V daljavi je lučka... v ozadju je zvezda... Kam...? Ali k lučki...? — ali za zvezdo...? Ali bom zmogel daljavo... mar nisem že mimo lučke in zvezde...? Kje je cilji...? O duša, povej, povej...!

Oči mi pije sol zlate jutranje zore, ki je videla Tebe, danica in večernica moja... in sem vesel, da bi obel ves svet, ves svet zato, ker bi v njem ob-

Razstava akad. slikarja Antona Trstenjaka se odprla danes predpolne ob 11. uri v prostorih Jakopičevega paviljona v Tivolju. Opozorjamo na otvoritev vse ljubitelje naše upodabljajoče umetnosti. G. Trstenjak je razstavil pred kratkim tudi v Partizu, kjer je imel lep uspeh.

Violinski koncert Ferrari. Jutri v četrtek ob 20. zvečer se vrši v Filharmonični dvorani violinski koncert znamenite vijolinske virtuozinje Albertine Ferrari. Umetnica je koncertirala po vseh večjih evropskih mestih in o enem teh njenih koncertov pišejo na primer «Hamburger Nachrichten» sledeče: Albertina Ferrari se je pokazala v tem koncertu kot ena prvih umetnic na violini. Njena intonacija je absolutno čista. Njene pa-že, njen arpeggio in impiccato je naravnost sijajen. Tehnika leve roke ne pozna absolutno nobenih težkosti, kar je jasno pokazala v Viouxtempsovem e-dur koncertu in pa v Hubayevi Fantaziji iz opere Carmen. Izpod njenega loka se izliva mehka in ljubka kantina, ki je mehka kakor za met. Umetnica je žela naravnost velikanski aplavz ter je morala dodati več točk ob koncu koncerta. Enako laskavo se izražalo o njej posebno še nizozemski listi. Predprodaja vstopnic za koncert v Matični knjižarni.

Na prvem koncertu pevskega zbora ljubljanske železničarske «Sluge», ki se vrši v pondeljek 11. t. m. ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani, nastopi poleg g. Sv. Banovca, našega najpriljubljenejšega opernega tenorista tudi terec mariborske «Dra-ve»: gg. Fr. Lukež s harfo, T. Skočel z vijo lino in H. Vesely s čelom. Tercet izvajajo tri najlepše točke svojega repertoarja. Novost za ljubljansko občinstvo bo najnovejša Adamčeva delo «V samostanu» za moški zbor s spremljevanjem lesnega okteta (2 flauti, 2 oboi, 2 klarineta in 2 fagoti) in harfe, prva in edina kompozicija te vrste v naši glasbeni literaturi. Torej dve novosti za ljubljano! Občinstvo opozorjamo, da si pravočasno preskrbi vstopnice, ki se prodajajo v Matični knjižarni od četrtega dalje.

Predavanje o simfoniji prireditelj V. Novak «Vihar» se vrši danes, v sredo dopoldne ob pol enajstih v pevski dvorani Glasbene Matice v Vegovi ulici 11. nadst. Predava skladatelj Emil Adamčič, na klavirju ilustrira glasbo dirigent Niko Štrliho. Vstopnina prosta, pobirajo se le prostovoljni prispevki v svrhu kritja stroškov. Predavanje priredi Filharmonična družba v Ljubljani.

Marionetno gledališče «Atena» v Narodnem domu ima danes, v sredo, dve predstavi, prvo ob treh popoldne, drugo ob šestih zvečer. Na sporedu je novost pisatelja Mirana Jarca «Gašper, čarovnik in zdravnik». Ta igra za lutke je že pri premijeri dosegla lep uspeh. Ponovitev bo gotovo še bolj zadovoljiva. Pred Jarčevim dodeljankom se uprizarjo Pocijeva igra «Tri želje», zabavna in živahna stvarca v dveh slikah. Kot tretja točka je na sporedu groteskna šala «Gašperček-slikar». Kakor nam poročajo, se pripravljajo za nedeljo «Carobne gosle», najlepša Pocijeva pravljica igra v šestih slikah. Kmalu nato pa pride na vrsto «Gozdni kralj Lavrin».

Mariborsko gledališče, Danes popoldne ob 15. se uprizarjo v Mariboru zadnjič v tej sezoni zabavna in priljubljena otroška igra z godbo, petjem in plesom «Trnjulčica». Opozorjamo cenj. občinstvo, da veljajo za to predstavo znižane cene. Prihodnja premijera bo ena najbolj reprezentativnih Mollerovih komedij «Zlahtni mešan» v režiji g. Bratine. Ta komedija zahteva izmed mnogo številnih Mollerovih oderskih del največ znanega aparata: nastopi bo skoro ves ansambel mariborskega gledališča, dramski in operni. Pri predstavi bo sodeloval tudi orkester. Skupno bo nastopilo okoli 50 oseb.

58-letnica gledališkega delovanja Marije Rudičke-Strozzi v Zagrebu. V soboto 2. januarja je obhajala prvakinja stare generacije zagrebške drame ga. Marija Rudička-Strozzi na deskah zagrebškega gledališča svojo odersko 58-letnico. Igrala je vlogo matere Aaze v Ibsenovem «Peeru Gyntu». Jubilejanka je kljub svojemu 58-letnemu nepretrganemu umetniškemu delu sveža in čila igralka. Dramski zbor vidi v njej

jemal Tebe. Tebe, o Zora, ljuba moja! — Ne morem več pisati. Saj vidiš, kako mi misli begajo.

Naj Ti za zdaj zadoščajo samo le-te uboge in blažene vrstice, ki še omtirvajo v bridkosti samote, pa bi rade že pele od radosti; pošiljam Ti jih v pozdrav, zahvalo in dokaz, kako sem z vsemi mislimi tam, kjer bodo že jutri one same...!

Kaj se jim mara: na Tvojih lepih rokah bodo počivale, Tvoje čiste, milne oči bodo vanje sijale, a misli moje tožne in hrepeneče bodo tačas Tebe iskale.

O Zora moja, kdaj se spet nasmejem zlate zora tudi Janku?

VI BODETE VEROVALI

da eden par nogavic s šlogom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

»ključ«

traja kakor štirje pari drugih, tko kupite eden par. Dobivajo se v vseh prodajalnih.

vezorno umetnico, ki se nikdar ne iztrpa. Šopraj je že nad 70 let stara. Umetnici so čestitali režiser dr. Gavella, igralci in igralkice. Vel se naglašalo željo, da bi učakala učenka Josipa Preudenreicha svojo 60-letnico na odru pri svoji polni moči in neizčrpni igralski prepričljivosti.

Jubilej g. Rudolfa Bukšeka v «Faustu». Naš rojak g. Rudolf Bukšek bo obhajal v četrtek, dne 14. januarja svojo pevsko in igralsko petindvajsetletnico na ostješkem gledališkem odru. Ob tej priložnosti se vpripori velika Gounodova opera v petih dejanjih «Faust», v kateri bo pol jubilar vlogo Melista. Partijo Margarote bo pol sopranistka iz Zagreba, režiral bo Dragutin Vuković, v zborovskih nastopih pa sodeluje znano ostješko pevsko društvo «Kuhac».

Baritonist Cvečelj v zagrebški «Pikovici dami». V Zagrebu ima sedaj opera na sporedu Čajkovskega opero «Pikova dama», v kateri nastopajo bivši prvaki ljubljanskega Nar. gledališča: ga Zikova ter gg. Šimenc in Cvečelj.

Rimski-Korzakova «Snežulčica» v zagrebški operi. Zagrebška opera je te dni uprizorila v novi zasedbi Rimski-Korzakova «Snežulčica» z ruskim tenoristom Belno-Skupjenskim v glavni moški vlogi, z rusko umetnico Jeleno Ivonyjevo v vlogi Kupave, z Dragom Hrčičem v vlogi Mizrgrla in z go Zlato Gungjencem v naslovni vlogi. V operi je pel tudi slovenski basist Jostp Kržaj. Dirigiral je kapelnik Smodek.

Pevka Anka Milčičeva v Barceloni. Bivša primadona ostješke opere ga Anka Milčičeva se nahaja sedaj z nekim ruskim ansambliom v Barceloni, kjer je nastopila že parkrat v svojih najboljših vlogah z velikim

uspehom. Kritike, ki se tičejo njenih kreacij, so izredno laskave.

Iz beogradskega Narodnega gledališča. V soboto je bila na sporedu beogradske opere Malevjeva «Židovska» s tenoristom Zilnovijem v vlogi Eleazara. Rahelo je pol ga. Pisarovičeva (Richterleva), dirigiral je kapelnik Matučić. V nedeljo se je izvajal «Sevski brivca» s Rliavcem in Balabanom. Ostali spored obsega: Bizetova «Carmen», Čajkovskega «Pikova dama», «Mignon» in drame: «Julij Cezar», «V zatijaju», «Zaljubljen žena», «Psycho», «Zona Zamfirova», «Kovarnost in ljubezen».

Četki večor Narodnega konservatorija v Beogradu. V nedeljo zvečer se je vršila v Beogradu pod pokroviteljstvom društva ljubiteljev lepih umetnosti «Cvijeta Zuzorić», češka glasbena soseja. Izvajale so se skladbe Vit. Novaka, Antona Dvořaka, Votmačke, Foerstora in mlajših.

Mednarodni kongres dramatikov in skladateljev v Parizu. Meseca maja se bo vršil v Parizu mednarodni kongres dramatikov in pisateljev. Društvo dramatikov in komponistov v Parizu vabi na svoje zborovanje tudi naše umetnike odgovarjajočih strok. Prijave za udeležbo se pošljejo lahko naravnost na «Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques», 12. rue Memmer, Paris, ali pa na prof. Šrečka Albinija v Zagrebu, Gajeva ulica 51.

Rikard Strauss zopet na dunajski operi. Rikard Strauss je podpisal pogodbo, ki ga veže na celo vrsto kapelnških produkcij na dunajski Državni operi med 15. januarjem in 15. februarjem. Dirigiral bo med drugim cikel svojih lastnih oper, katere bodo uprizorjene s posebno svečanostjo.

Nove knjige in revije

Dva omladinska lista

«Venac» — «Naš glas».

Parkrat smo že obširneje poročali o «Venacu», omladinskem listu, ki izhaja v Beogradu pod večim uredništvom mladino ljubja Jorjemije Živanovića. Z letnikom 1925 in 1926 je ta list postal pred nasvojo XI. knjigo po vojni. Omeniti moramo tvoj, da razumejo Srbi pod «knjigo» eno polulete in da se to razdelitve drže več ali manj vse njihove revije. Uredba se je izkazala posebno praktično zlasti pri takih mesečnikih, ki izhajajo v večji obliki ter je prikladnejše, da si jih vezemo v manjše knjige.

«Venac» je izdal letos troje števk. Njegovo leto se začne s šolskim terminom in konča takrat kadar se bližajo ali nastopijo počitnice. V letošnjih treh številkah najdemo v «Venacu» obilico gradiva, ki je deloma slovstvenega, deloma poučnega in zabavnega značaja.

Ker priobčuje «Venac» poleg zrelih sestavkov tudi literarne poskuse dijakov, ima list važno vzgojno nalogo. Dijaki radi pišejo vani in mu pošiljajo svoje prispevke, urednik pa jih pridno bodri in jim daje poguma, da nadaljujejo tam, kjer so dani za to potrebni pogoji. V prvi številki letošnjega «Venca» najdemo med ostrotrudniki celo Slovence drja Antona Dobejaka. Napisal je pesem «Na Vidov dan» in list jo je priobčil v originalu s potrebnim tolmačem pod črto. Rad. Jovanović priobčuje «Školske pesmi», St. Živadinović objavlja kos povesti «Mika Izbeglica», Mark Twain je zastopan s povestjo potepuha Saviera, ki se kladi po svetu, M. Marković publicira prikaz angleškega pisatelja «Džungle» Rudyarda Kiplinga, ki spada med predstavitelje nove britanske književnosti. Zvezek prinaša tudi reprodukcijo slike «Kajmakčalan» od slikarja prof. Dragutina Pavlovića.

Drugi zvezek letošnjega «Venca» je posvečen Njegošu, vladiki, pesniku in učitelju narodnemu. Tudi v tej številki se oglašajo slovenski ostrotrudniki. To je Ernest Tiran, ki priobčuje possem «Mar več», V tretji številki beremo na uvodnem mestu R. Katalin «Jeretova pesem «Dana», istega pesnika «Glas z Jadrana» in pesmico «Istarski begunci». Med ostrotrudniki lista najdemo topot tudi Milana Kašanina in obota Nikolaja Velimirovića, ki nam opisuje Daljni Vzhod, mesto Kanton na Kitajskem. Mil. Marković nadaljuje sestavek o pisatelju Kiplingu. Listek se bavi s vsakovrstnimi zadevami, ki zanimajo posebno dijaški svet.

Udruženje slovenskih srednješolcev v Italiji je začelo pred kratkim izdajati mesečnik «Naš glas». V prvi številki novega mesecnika kličejo mladi srednješolci: «Bratje in sestre v zbor, v naše kolo! Brez fraz, lepotniških besed in obljub, z voljo do resne ga dela stopajo naši srednješolci v Italijo na plano.

«Naš glas» prinaša kratke članke in sestavke leposlovnega značaja. Tudi sportu in turistiki je odkazan v «Našem glasu» primeren kotiček. A. L. nam popisuje v prvi številki izlet na Učko. Jože Bajda pa se lotova težke naloge obrazlaganja idej o sebičnosti in sloveški družbi. Isti pisec govori o slovenskih dijaških listih v Julijski Krajini. Branimir Dobravski pa razmotriva vprašanje «Kje naj študiramo?». O ekonomskem položaju dištva v Sloveniji piše D. J. Maksim Česinsky daje «Nekaj smernic o potovanju».

Druga številka «Našega glasu» objavlja na čelu članek «U životu iz peresa Dragovana Vinkova, črtico «Berač Jurko» od Igorja Volke, pesmi, povestice in sestavek o Njegošu. Na posebnem mestu poroča «Naš glas» o zadnjem obnem zboru Udruženja Slovenskih srednješolcev v Italiji. Tugomil Ujčić se bavi s srednješolskim življenjem. Branimir Jadranski pa priobčuje «Dijaško pismo iz Jugoslavije», v katerem oavetljuje razmere tovarilov «dnešolcev v Jugoslaviji».

Tretji zvezek «Našega glasu» objavlja na uvodnem mestu reprodukcijo Meštrovicovega Kraljevića Marka. Sledi članek J. Movića «Mladost i doba», literarni spisi Mirjana Volkeva, Fr. M. Anturo, Draga Gervala, Iva Mihovilevića, Korotanskega, Igorja Volke, Istanke, N. N. N., Branimira Jadranskega, Tugomila Ujčića, Jože, A.

Na glavobol

sem že pesabil! Našel sem sredstvo, katero zvesto uporabljam. Čim začetim predneke glavobola, takoj zaužijem neprekaljive Aspirin-tablete Bayer.

In me glava sploh ne pričneboleti. Kupujem po samo pristne «Bayerove-tablete» v originalnih zavitkih z modro-belorusko zeleno znamko.

estetskemu čustvu tudi elepoti in «grdoti» sami, ter izklee neobhodne analitične in empirične relacije na vsakem estetskem čustvu. Vee to ga vede do končnega orisa načelne strukture vsakega estetskega čustva in pristojnega estetičnega objekta ter do ugotovitve zakonite šestorice elementarnih estetičnih objektov.

Drugi del obsega psihologijo kompleksnega estetskega doživljanja. Po razmotrivanju o razlikah med elementarnimi in kompleksnim estetskim doživljanjem ugotavlja avtor osobito dvojje kriterijev za svojo nadaljnjo izvedbo zakonitih pavst kompleksnega estetskega čustvovanja. Prvič utegne mo nahajati na objektih estetskega čustva še posebne relacije, drugi pa utegne estetsko čustvo samo biti v zakonitih analitičnih in empiričnih zvezah z ostalim čustvovanjem in stremljenjem. Iz prvega slučaja izvaja avtor zakonito šestorico elementarnih estetskih kategorij, ki jo po pretrsu drugega slučaja dopolni še s šestorico, oziroma štirinajstoroč «posebnih» takih kategorij. Vee to mu končno omogoča, padata načelno karakteristiko vsakega (elementarnega in kompleksnega) estetskega čustvenega stanja in pristojnih estetičnih objektov ter odbiti nasprotna teorije.

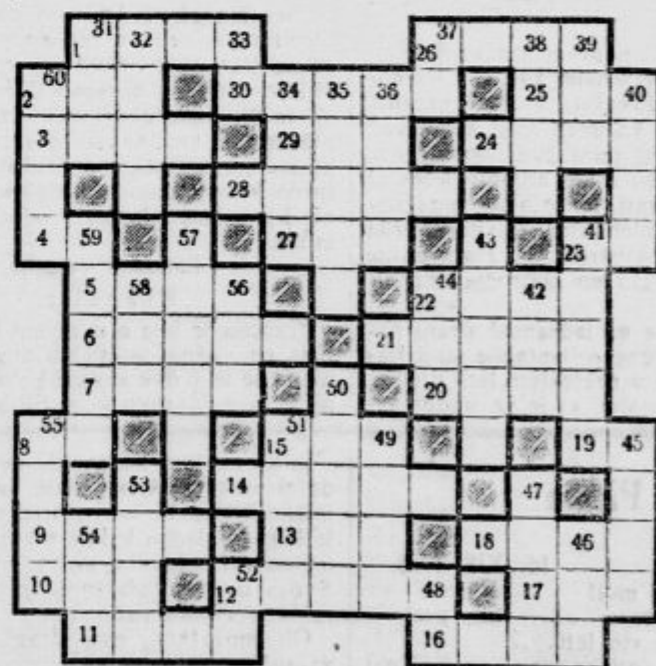
Tretji del knjige nudi normativno estetiko, pojmovano kot «logiko estetske pameti». Avtor poda kritiko sodobnega pojmovanja estetske norme in orisuje lastno stališče, ki mu omogoča, prenesti svoje pojmovanje človeškega spoznavanja tudi na estetsko polje ter ugotoviti zanimiv paralelizem med umskim in estetskim področjem kljub ostalim razlikam med njima. Zato mu tudi normativna estetika na estetskem polju ni nič drugega, nego tradicijska n. pr. Aristotelova logika — na umskem.

Četrty del se bavi z gornjimi izsledki s posebnim ozirom na umetnost, podaja nam definicijo in psihološki izvor umetnosti, nje klasifikacijo in mesto v kulturnem in splošno biološkem razvoju človeštva.

Knjigi je pridejan izrpen stvarni register. Naroda se knjiga pri založnici Zvezni knjižarni v Ljubljani, Maršini trg 8, dobi se pa tudi pri Tiskovni zadrugi, Prešernova ul. 54.

Križanka

Po daljšem presledku objavljamo danes zopet zanimivo križanko, ki jo je sestavil in nam jo dal na razpolago ugledni slovenski pedagog g. J. W. Križanka je razmeroma težka, vendar pa sestavljena tako premišljeno in pravilno, da jo bo s primeranim trudom vendar mogoče rešiti. V kolikor nam bo dopuščal prostor, bomo objavili imena onih, ki nam tekom enega tedna pošljejo pravilno rešitev.

Desede pomenijo:

v vodoravnih vrstah (1—30):

- 1.) prometna zgradba; 2.) selišče; 3.) živalno orodje; 4.) del voza; 5.) geometrijski lik; 6.) obrtnik; 7.) sestavina zraka; 8.) pijača (stara beseda); 9.) sveta žival; 10.) zver; 11.) sonodnik; 12.) vodna žival nižje vrste; 13.) krajevni prislov; 14.) slaven slavist; 15.) mesto v Sloveniji; 16.) naziv slovenske narodne pesmi; 17.) žensko ime; 18.) reka in gorovje v Rusiji; 19.) igralna karta; 20.) tolovadsko povelje; 21.) staroslovanski bog; 22.) obsejni ravni predeli visoko v Alpah; 23.) trdilna beseda; 24.) spona (za konje); 25.) raste na glavi; 26.) mesto v sed. Italiji; 27.) lakost, sila; 28.) del pobočja; 29.) jeza, bolest (stara beseda); 30.) slovenski časopis.

- v navpičnih vrstah (31—60):
- 31.) duhovnik (v orientu); 32.) evropsko glavno mesto; 33.) vezalna kratica; 34.) merica za mlinarja (stara beseda); 35.) slovenski časopis; 36.) pridevnik (pomeni barvo); 37.) kazalni zaimek; 38.) velik sesavec; 39.) zločinec; 40.) reka v Jugoslaviji; 41.) neke vrste melona; 42.) dvoica (latinska beseda); 43.) velika žila; 44.) domača žival; 45.) slaven Rimljan iz dobe republike; 46.) reka v severni Italiji; 47.) reka v Jugoslaviji in Albaniji; 48.) šolska ocena (kratica); 49.) jugoslov. kraj ob italijanski meji; 50.) ruski pisatelj; 51.) naziv ital. jezera; 52.) kratica v nadpisu ali naslovu; 53.) odlična operna pevka; 54.) število; 55.) dragi kamen; 56.) industrijska rastlina; 57.) gozdno drevo; 58.) prevozna priprava; 59.) ptica roparica; 60.) opoma pijača.

Gospodarstvo

Izpremembe splošne carinske tarife in bodoče trgovinske pogodbe

Pododbor za proučevanje carinske tarife je te dni dovršil podrobne razprave in zaključil poročilo plenumu Narodne skupščine o predlogih za izpremembe in izmenjavo splošne carinske tarife, ki je stopila na podlagi sklepa ministrskega sveta dne 20. junija l. l. v veljavo. Pododbor je sklenil nad 50 važnejših izprememb uvozne in 20 izprememb izvozne carinske tarife, o katerih bo imela sedaj še sklepati vlada, ker bo treba v logični zvezi in v sorazmerju s predlaganimi izpremembami na finalne produkte povišati, odnosno zmanjšati ali pa docela ukiniti carinske postavke na sirovine in polfabrikate, ki služijo za izdelavo predmetov, na katere je bila uvozna carina izpremenjena, da ostane carinska tarifa skladna in vsaj kolikortoliko logična.

Pričakovati je, da bo v toku meseca februarja carinska tarifa sprejeta v plenumu Narodne skupščine in da bosta obenem predloženi tudi že lani in predlanskim sklenjeni trgovinski pogodbi z Avstrijo in Italijo, ki še vedno nista ratificirani ter da dobimo tako definitivno bazo za sklepanje nadaljnjih trgovinskih pogodb z inozemskimi državami, ki so zaradi zaščitnih odredb teh držav proti našemu uvozu postale skrajno nujne. V nizu trgovinskih pogodb, ki se imajo skleniti v toku letosnjega leta, pride predvsem pogodba z Anglijo na vrsto. Za nas je posebno važna trgovinska pogodba s Češkoslovaško, nadalje trgovinska pogodba s Francijo in Nemčijo, dočim imajo z Albanijo, za katero so se predpogajanja že vršila in je sporazum povečini že dosežen, slovenski gospodarski krogi zaenkrat le še malo stikov.

Karakteristična tendenca predlogov pododbora za proučevanja carinske tarife je opetovano poudarjena skrb za našega kmeta, ki se nahaja zaradi pojave Rusije na svetovnem tržišču v početkih velike krize in mora neizbežno računati še z nadaljnjim padcem cen agrarnih produktov. Zavoljo tega je pododbor, ki je bil po svoji pretežni večini sestavljen iz zastopnikov agrarnih krogov, posvečal posebno pažno znižanju carin na razne potrebščine agrarne produkcije. Tako je n. pr. predlagan carine prosti uvoz na kalcijev fosfat, na katerega obstoji sedaj uvozna carina 12 zlatih dinarjev, na čilski soliter, ki je sedaj obremenjena z 10 zlatimi dinarji, na bakreno galico, ki ima 12 zlatih dinarjev uvozne carine; dalje je bil predlagan carine prosti uvoz petroleja, kolomaza, predčiščenega žvepla, soli, Thomasove žlindre in superfosfata, dočim je dosedaj znašala uvozna carina n. pr. na petrolej 5, odnosno 7 zlatih dinarjev, in na kolomaz, na katerega je znašala carina 20 zlatih dinarjev.

Obenem je predlagala sekcija, da se v izvozni carinski tarifi ukinejo carine za na žito, sladkor, sladkorno peso, slive, opij, konje in perutnino ter perje, da se s tem pojača naš izvoz, dočim je za ostale predmete izvozne tarife predlagala znatna znižanja.

Na drugi strani pa je pododbor predlagal povišanje uvozne carine na stavben les za 75 odst. in na drva za kurjavo od 0.50 na 3 zlate dinarje za kuhični miter, odnosno od 0.10 na 0.60 zlatih dinarjev na 100 kg. To zahteva je že svoječasno pod dr. Žerjavom stavilo ministrstvo šum in rudnikov, ker so letošnja pomlad znašale zaloge na starih drvih iz prejšnjih let nad 28.000 vagonov in je bilo skrajno neekonomično, da so se zaradi nizke uvozne carine v Vojvodino dovajale ogromne množice drv iz Rumunije in Madžarske. Pododbor predlaga tudi povišanje uvozne carine na sladkorno peso, in sicer na svežo od 2 na 10 zlatih dinarjev in na suho od 15 na 25 zlatih dinarjev. Nadalje predlaga uvedbo carine na sirov loj, katerega uvoz je bil dosedaj svoboden, in sicer v iznosu 10, odnosno za prešani 15 zlatih dinarjev. Zlasti pa tudi povišanje carine na apno od 1 na 3 zlate dinarje, ker so bila v letošnjem poletju poplavljeni z apnom iz Madžarske in Rumunije na škodo obratov domačih apnenic.

Obširna je bila razprava in borba radi uvedbe, odnosno povišanja carine na antracit, črni in rjavi premog ter lignit v znesku 0.50 zlate dinarja, na koks 1.50 zlate dinarja ter na brikete 1 zlati dinar, ker so tangirani v veliki meri interesi naše industrije, plinarn, kemičnih tovarn in železarn, posebno pa onih podjetij, ki ne uporabljajo inozemskega premoga kot kurilno sredstvo, marveč kot sirovine za kemično predelavo.

Vprašanje odprave uvozne carine na staro in sirovo železo je po dolgi borbi in debati ostalo nerešeno ter bo odločitev padla šele v plenumu Narodne skupščine. To vprašanje je za nadaljno usodo vseh železarn, posebno onih v Sloveniji, odločilne važnosti.

Za našo čevljarstvo industrijo in obrt je velike važnosti, da se je predlagalo povišanje zaščitne carine za čevlje, in sicer za ona, ki tehtajo v paru nad 1.25 kg od 400 na 520 Din, za čevlje od tričetrt do 5-4 kg teže v paru od 500 na 650 Din, za čevlje od pol do tričetrt kg od 800 na tisoč Din, za lažje čevlje od 1200 do 1500 Din ter za otroške čevlje od 1600 na 2500 Din. Povišanje je bilo

potrebno, da se spravi tarifa za čevlje v sklad in razmerje s povišano uvozno carino na gornje usnje, ki je stonila dne 20. julija v veljavo.

V skupni tekstilnih izdelkov je predlagal pododbor zvišanje uvozne carine na bombažne, lanene in volnene čipke od 1200 na 2000 Din, uvedbo uvozne carine na sirovo svilo v znesku 100 zlatih dinarjev, dočim je bil poprej uvoz svobodno ter povišanje carine na prejo iz umetne in naravne svile od 20 do 100 odst.

Nasprotno pa je bila predlagana znižana carina napram načrtu tarife na važne produkte poljedelskih industrij, kakor n. pr. na moko od 10 na 8 zlatih dinarjev, na melaso od 8 na 5 in na sladov ekstrakt od 40 na 5 zlatih dinarjev.

Razprava v skupščini ima sedaj izreči svoj votum glede smernic naše bodoče carinske in trgovinske politike ter proceniti projekt in predlagane izpremembe. Po čl. 14. carinske tarifnega zakona se imajo uvoznikom in izvoznikom v primeru, da Narodna skupščina predlagana znižanja in ukinitve sprejme, vrniti razlike med sedanjimi in bodočimi carinami skupno z vsemi plačanimi davčninami, dočim se v primeru sprejetja povišanih carin od interesentov ne bo zahtevalo doplačila razlike.

Naša gospodarska propaganda in svetovna razstava v Filadelfiji

Med mnogobrojnimi razstavnimi prireditvami letošnjega leta je po svoji organizaciji in gospodarskem pomenu za nas brez dvoma največje važnosti mednarodna razstava, ki jo priredijo Sevefiji. Interes obnovitve in poglobitve politike, interes obnove in poglobitve poslovnih stikov s kolonijami naših izseljencev v Severoameriških združenih državah nas moralno veže, da posvetimo tej mednarodni prireditvi prav posebno pažnjo.

Za udeležbo naših interesentov na tej razstavi so dani vsi predpogoji, ker bo država sama zgradila razstavnih paviljon in prevzela na lastne stroške prevoz razstavnih predmetov v Filadelfijo in nazaj. Interes na čim večji udeležbi na tej razstavi pa nam imperativno diktira obenem potreba sistematične gospodarske propagande za naše gospodarske prilike v Združenih državah in potreba pridobitve tega ogromnega in kapitalno močnega tržišča za naše izdelke. Po uradni statistiki zunanje trgovine za leto 1924 je naša trgovska bilanca z Združenimi državami znatno pasivna in znaša saldo v naše breme 270 milijonov dinarjev. Naš uvoz iz Združenih držav je znašal 26.7 milijonov kg v vrednosti 320.8 milijonov dinarjev, to je 3.9 % od vrednosti celokupne naše izvozne trgovine. Naš izvoz v Združene države pa je znašal 48 milijonov kg, torej skoraj še enkrat tako veliko množino kot naš uvoz, vendar reprezentira njegova vrednost samo 50.6 milijonov dinarjev, kar predstavlja le 0.53 % naše celokupne izvozne trgovine. V primeru z drugimi inozemskimi državami stojijo Združene države pri uvozu v našo kraljevino na 6 mestu, pri izvozu pa na 14 mestu.

Te številke govorijo dovolj jasno, da je treba porabiti filadelfijsko razstavo kot dobrodošlo priliko za pričetek sistematične gospodarske propagande, ki nam bo s časom omogočila zmanjšati sedanjim pasivum trgovske bilance.

Dočim posvečajo ameriške trgovske organizacije in industrijske velepodjetja, kakor tudi denarni zavodi našemu tržišču potom svojih konzulatov, sistematične časopisne propagande, publikacije, trgovskih zbornic, kakor tudi svojih privatnih trgovskih zastopstev, vse vsa leta od prevrata našemu tržišču podrobno pažno in sledijo vsem važnim gospodarskim dogodkom, so naši trgovski stiki z Združenimi državami minimalni, dasi ima mnogo naših izvoznih predmetov ugodne izgleda za izvoz na severoameriška tržišča. Efekt prizadevanja Amerikancev vidimo v znatnem porastu ameriškega uvoza v našo državo, ki se od leta do leta stopnjuje. Zato je skrajni čas, da povzamemo inicijativno tudi za organizacijo našega izvoza v Ameriko. V našem izvozu v Združene države stoji na prvem mestu po vrednosti izvoz celuloze, katere vrednost znaša nad 13 milijonov dinarjev. Na drugem mestu je dalmatinski cement v vrednosti 8.8 milijonov dinarjev, temu sledijo izdelki iz bauksita v vrednosti 7.3 milijonov dinarjev, na to umetna gnojila v vrednosti 5.5 milijonov dinarjev, nadalje surove kože od divjačine v vrednosti 3.5 milijonov dinarjev, potem buhač nad 2 milijona dinarjev, opeka in strešniki 1.5 milijonov dinarjev, čevlji 1.5 milijonov dinarjev, ustrojeno usnje nad 900.000 din., lesni zaboji 694.000 dinarjev, navadno pohištvo 547.000 dinarjev, oljivo olje 291.700 dinarjev, suhe višnje 268.000 Din, stavbeni les 145.000 dinarjev, Spirit 65.000 dinarjev in sladke pijače brez alkohola 50.000 dinarjev. Vrednost izvoza karbida v Združene države je znašala v preteklem letu 930.000 dinarjev in izvoz konopje 250.000 dinarjev. Kakor vidimo, ima največji delež na izvozu v Ameriko Dalmacija, potem Bosna in Šele na tretjem mestu ostale pokrajine.

Specijelno iz Slovenije bi se lahko organizirala v Združene države izvoz aluminijevih polfabrikatov, specijelnih jeklarskih izdelkov, raznih potrebščin za

ladjedelnice in lesne ter železarske stroje, izvoz čipk, sitarskih in žimarskih izdelkov, slaminikov, strojarskih in puškarskih izdelkov, pasarskega blaga, dalje raznih izdelkov živilne industrije, navadnega in upognjenega pohištva in mnogih drugih drobnih, a vendar lukrativnih predmetov za potrebe naših emigrantov, ako bi se stvari posvetila primerna pažnja.

Ugotoviti moramo, da naši gospodarski krogi iz neke nerazumljive konzervativnosti tej razstavi ne posvečajo potrebne pažnje, dočim se pri ministrstvu trgovine in industrije mora žalilob izgubljati mnogo dragocenega časa z borbo z društvo oblikujočih umetnikov, komu se bodo oddala dela za naš paviljon v Filadelfiji.

Naše eksportne veleindustrije pa tu, di srednja podjetja in celo male obrti, ki imajo že danes v Ameriki odjemalce, na tudi oni, ki jih še nimajo, lahko pridobijo s to razstavo novih naročil in odjemalcev ter kapitalno močna tržišča, ker bo filadelfijska razstava omogočila seznaniti ne samo naše izseljeniške kroge, marveč celo ameriško javnost z našimi proizvodi in gospodarskimi razmerami. Stvar bodoče naše trgovske pogodbe z Združenimi državami pa bo, da se omili uvozna carina na predmete, kjer nam danes še otežuje dostop na ameriška tržišča.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (5. t. m.) Pšenica: baška, 3 vagoni 295. Turščica: baška, 10 vagonov 130; sremska, 3 vagoni 120. Moka: oša, 1 vagon 465. Tendence neodločne.

Zagrebski tedenski sejem (5. t. m.) Majhon dogon, slab poset. Cene nespremenjene, le teleta so se podražila za 1 — 1.50 Din pri kg. Cene za kg žive teže: voli I. 10 do 10.50, II. 9 — 9.50, III. 7 — 7.50, bosanski I. 8.50 — 9, II. 7 — 7.50, III. 6 — 6.25, krave I. 8 — 8.75, II. 6 — 7, III. 3 — 5, bosanske II. 5 — 6, III. 3 — 4, teleta I. 10 — 12 (zaklana 13 — 16), svinje, nepitane 14 — 15, sremske 13 — 15 (zaklana domače 13.50 do 15, sremske 15 — 16) Din. Krma: navadna detelja 125 — 150, lucerna 130, seno I. 105 — 125, II. 75 — 87.50, otava 120, slama 75 — 80 Din za 100 kg.

Dunajski goveji sejem (4. januarja.) Dogon 1707 komadov, od tega iz Jugoslavije 34. Cene za 10 do 15 grošev pri kg višje. Za kg žive teže motraljo: voli I. 1.60 do 1.90 (izjemno 1.95 — 2.20), II. 1.35 — 1.55, III. 1.10 — 1.30, buki 1.10 — 1.60 (izjemno 1.70), krave 1.05 — 1.45, slaba živina 0.60 do 1 šilling.

Dunajska borza za kmetijske produkte (4. decembra.) Zelo mrtva kupčija. Cene nespremenjene. Notirajo vključno blagovno prometni davki brez carin: pšenica: domača 40 — 40.50, madžarska poljska 45 do 47; rž: domača 28.75 — 29.25; ječmen: domači 25 — 41; nova turščica: 23.25 — 23.25; ovce: domači 28 — 29.50.

— Ponovna čvrstost dinarja zaradi intervencije v inozemstvu. Dinar, ki je po božiču oslabil, se je predvečerašnjim in večeraj zopet mednarodno okrepil. Ta okrepitev se pripisuje v zagrebških borznih krogih, kakor javljajo iz Zagreba, intervencijam Narodne banke v inozemstvu. Narodna banka je uvidela škodljive posledice valovanja dinarjevega tečaja in se zato prizadeva dvigniti tečaj dinarja zopet na staro višino 9.20 v Curlihu. Zakaj banka ni že poprej intervencirala, ni znano.

— Trgovinski pogodbi z Anglijo in Francijo. Iz Beograda poročajo: V pondeljek se je vrtila v Beogradu seja naše in angleške delegacije za predpogajanja okrog sklenitve trgovinske pogodbe med našo kraljevino in Anglijo. Anglijo zastopata angleški poslanik Cunard ter angleški trgovinski ataše, našo vlado pa dr. Otokar Rybač, Sava Kukić, Marković in Gavrilović, ki je obenem tudi tolmач. Glavna pogajanja se bodo vršila v Londonu. Kot baza za pogajanja je vzeti angleški načrt. Večeraš so bila predpogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe s Francijo. Francijo zastopata francoski poslanik Grenard in francoski trgovinski ataše, našo državo pa dr. Rybač, dr. Vošnjak Kukić in Todorović.

— Promet s kislovo kislino. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opozarja interese na odločbo ministrstva za narodno zdravje, objavljeno v »Službenih Novinah« z dne 23. decembra 1925, ki se nanaša na ureditev prometa s kislovo kislino. Pred kratkim izdani novi predpisi, ki bi imeli stopiti v veljavo s 1. januarjem t. l., se razveljavljajo. Dokler ne izide nova naredba, ostanje v veljavi predpisi, ki so prej veljali v poedinih pokrajinskih državah. V področju Slovenije velja zopet naredba bivšega avstrijskega ministrstva notranjih del in trgovine. Po tej naredbi je prodaja kislovo kisline v koncentraciji pod 20 odstotkov brez nadaljnjega prepuščena prostemu prometu. Glede prometa s kislovo kislino v močnejši koncentraciji pa so predpisane posebne varnostne odredbe. Ta se sme prodajati na drobno samo zanesljivim odraslim osebam v dobro zaprtih steklenicah, ki nosijo napis »koncentrirana kislova kislina« ali »kislova esenca« ter lahko vidno svarilo, da se tekočina v nerazredčenem stanju ne sme uživati. Pri razpošiljanju je treba tako kislovo kislino shraniti v dobro zaprtih posodah, tako da se ni bati, da bi vsebina iztekla. Posoda se mora opremiti z napisom, iz katerega je razvidno, da vsebuje pošiljka kislovo kislino.

— Poziv na poslednje vplačilo delnic Narodne banke. Iz Beograda poročajo: Uprava Narodne banke poziva vse vplačnike novih delnic, da najdlje do 30. aprila 1926 položijo poslednje peto vplačilo v znesku 576 dinarjev na delnico.

— Vest o nameri znižanja cen špirta. Zagrebški »Jutarnji list« poroča, da se bo na šestmesečni rok proizvajalci špirta dne 12. t. m. sklenili znižanje dosedanjih cen špirta. Cene bodo znižane vsem vrstam špirta baje za 3 Din pri litru.

— Priročje o kakovosti naših suhih čepelj. Iz Beograda poročajo, da se priročje glede kakovosti suhih čepelj dnevno množe tako iz tuzemstva kakor iz inozemstva. Čepeljam se pri odpremljanju posveča posebno pozornost in doseva blago često v raztrganih in zamazanih vrečah na odrejena mesta. Zato povpraševanje po naših čepeljah popušča, kar ima za posledico padec cen.

— Povišana obrestna mera Državne hipotekarne banke. Ministrstvo trgovine in industrije je odobrilo, da sme Državna hipotekarna banka zahtevati večjo kakor 7.5 odstotno obrestno mero za hipotekarna posojila.

— Cenovnik za zavarovanje valute ob izvozu, veljaven od 1. do 15. januarja t. l., je objavljen v »Uradnem listu« št. 1.

— Ustavitev poravnalnega postopanja. Sklep, s katerim je sodišče ustavilo poravnalno postopanje glede Josipa Bratanića, lesnega trgovca v Brežicah, je pravomočen.

— Nov narok. Zaradi ugotovitve naknadno prijavljenih terjatev je določen v konkurzi zadevi Leopolda Trobevske narok na 29. t. m. ob 9. pri okrajnem sodišču v Sevnici.

— Nov organ denarnih in zavarovalnih družb. V Zagrebu je začel izhajati »Glasnik za štednjo, kredit in osiguranje« strokovni organ denarnih in zavarovalnih zavodov v državi. List ima svoja uredništva v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani. Letno stane 150 dinarjev. Administracija: Zagreb, Maravska ulica 30. List bo izhajal mesečno. Ker je zbral okrog sebe naše najboljšie finančne strokovnjake in zastopnike denarnih ter zavarovalnih zavodov, obeta postati dobro in informativno strokovno glasilo za vse, ki se zanimajo za ta vprašanja. Priporočamo.

— Dolgovna pogodba Zedinjenih držav z Italijo. Iz Newyorka poročajo, da bo glede pogodbe, ki se nanaša na italijanski dolg, prišlo v senatu do zelo ostre debate. Veliko čestilo senatorjev izjavlja, da je italijanski finančni minister Volpi dosegel preugodne pogoje, kakršni Zedinjene države ne morejo odobriti.

— Povečana pasivnost italijanske trgovinske bilance. Iz Rima poročajo: Iz doslej znanih podatkov o italijanski zunanji trgovini, izhaja, da se trgovinska bilanca Italije v letu 1925. zaključuje z znatno večjo pasivnostjo kakor koncem leta 1924.

— Madžarske banke in nova valuta edince. Kakor javljajo iz Budimpešte, se budimpeštanski denarni zavodi s 1. t. m. uvedli tako v notranjem prometu kakor v prometu s komitenti novo madžarsko denarno edincico pengő. Zakon o tej novi valuti je stopil v veljavo tudi 1. t. m., vendar ostane do 1. januarja 1927. v veljavi stare papirne krome, obenem pa se bo pengő uporabljal fakultativno.

— Nove edince za mere v Turčiji. Turška parlamentarna komisija za trgovino proučava vprašanje uvedbe novih edince za dolgozeme in utežne mere v Turčiji. Uvesti se nameravata meter in kilogram.

— Nova velebanka v Newyorku. Iz Newyorka poročajo, da namerava ameriški kapital Clarence Dillon fuzionirati tri banke v eden velikanški bančni zavod z eno milijardo dolarjev kapitala. Nova velebanka naj bi konkurirala skupini Morgan in vsem drugim privatnim bančnim organizacijam.

Borze

5. januarja.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševala, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki.) Vrednote: investicijske 77.50 — 78.50, vojna škoda 316 — 316, (316), zastavni listi Kranjske 20 — 22, komunalne Kranjske 20 — 22, celjska posojilnica 200 — 205, Ljubljanska kreditna 210 — 0, Merkantilna 100 — 104, Praskedion 947 — 0, Slavenska 50 — 0, Kreditni zavod 175 — 185, Strojne 125 — 0, Veveč 110 — 0, Stavna družba 100 — 110, Šešir 115 — 120, (115). — Blago: les: hrastova, zdrava, suha, meterska drva, fco vag. nakladalna postaja 1 vagon 18.75 — 18.75 (18.75); smrekove hmeljeve, zimsko sečne, dolge, brez tankega vrha, zadaje letne rasti, od 6% — 8% m, na koncu 7 — 8 cm debele, neodrgnjene la neokoničene, fco vag. naklad. postaja, 2 vagona 8 — 5, (5); borove deske, 50, 60, 65, 70 mm, največ od 50 mm, 4 m, suhe, paralelne, I, II, monte, fco vagon nakladalna postaja, 1 vagon 510 — 510, (510); drva, suha, 1 m dolž, fco naklad. post., 2 vagona 22 — 22, (22); bukovih hloidi, la, od 30 cm pr. napr., od 3 m dolžine napr., fco nakl. post. 0 — 250; bukovih prago, 200, 16, 26, 16, po zahtevi nemšk. drž. železnice, fco Salzburg 50 — 54; poljski prideiki in potrebščine: pšenica domača, fco slov. postaja 1 vagon 300 — 300, (300); turščica: umetno suha, fco vag. slov. post. 0 — 165, drobna, v peči sušena, fco vag. slovenska postaja 0 — 175, nova, času primerno suha, fco vag. nakladalna postaja 0 — 130; ajda domača, fco vag. slov. postaja 0 — 260; proso rumeno, fco vag. slov. post. 0 — 215; otrobi drobni, fco vag. naklad. postaja 0 — 130; krompir štaterski, fco vag. nakl. post. 0 — 75; Tomaževa žlindra, fco vag. slov. post. 0 — 146; žlizi: beli, fco vag. sremska postaja 0 — 200 rjavi, fco vag. sremska postaja 0 — 185, pijače: slivovka 50% gar. fco Postojna tranz. 0 — 1600.

ZAGREB. V bančnih vrednotah je bil promet nekoliko večji. Tečaj brez večjih sprememb. Položaj v industrijskih vrednotah nespremenjen. Vojna škoda, promptna, se je trgovala po 316 — 318. — Dinar je v Curlihu zopet poskočil. Zato je bila na zagrebškem deviznem tržišču tendenca precej zlačna in so tečaj vsih deviz popustili za nekaj točk. Blaga dovolj: Intervencije ni bilo. Skupni promet v devizah 8.8 milijona dinarjev. Notirale so devize: Dunaj 791.8 — 801.8, Berlin 1388.75 — 1348.75, Italija izplačilo 226.42 — 228.82, ček 226.42 — 228.82, London izplačilo 273.14 — 275.14, Newyork

ček 56.10 — 56.70, Pariz 214.25 — 218.25, Praga 166.3 — 168.3, Švica 1087.8 — 1095.8, valute dolar 55.49 — 56.09, frir. 210 — 214, lire 226.8 — 229.2; efekti: banki: Eskompta 119 — 120, Poljo 17 — 18, Kreditna 133 — 135, Hipo 64 — 65, Jugo 106.5 — 106.75, Obrtna 77 — 82, Praskedion 987.5 — 960; industrijski: Esplotacija 37 — 40, Šecerana 390 — 410, Isis 65 — 70, Nilag 0 — 35, Gutmann 300 — 305, Slavonija 40 — 42, Trbovlje 0 — 335, Vevče, zaključek 120; državni: investicijsko 77.5 — 78, agrarne 45 — 50, Vojna škoda, promptna 317.5 — 318.5, za februar 292 — 296.

BEograd. Devize: Dunaj 796 — 796.5, Berlin 1343 — 1345, Bukarešta 0 — 26, Italija 227.5 — 228.5, London 274 — 274.15, Newyork 56.37 — 56.4, Pariz 216 — 216.5, Praga 167.25 — 167.35, Sofija 40.5 — 41.5, Švica 1091 — 1092.

CURIH. Beograd 9.17, Berlin 123.075, Newyork 517.125, London 25.0875, Pariz 19.675, Milan 20.87, Praga 15.25, Budimpešta 0.007260, Bukarešta 2.375, Sofija 3.7125, Varšava ca. 60, Dunaj 72.90.

TRST. Efekti: obilježje Julijske Kraljevine 66.90, Živnostnosti 276, Lloyd 1005, Oceanija 146, Krka 448, Dalmacija 260, Devize: Beograd 43.90 — 44.25, Dunaj 348 do 354, Praga 73.25 — 73.75, London 120.15 do 120.30, Pariz 94 — 94.50, Curih 478 do 480. Valute: dinarji 43.50 — 44, 20 zlatih frankov 93 — 97, zlata lira 478.04.

DUNAJ. Beograd 12.56 — 12.60, Berlin 168.75 — 169.25, Budimpešta 99.17 — 99.47, Bukarešta 3.2250 — 3.2450, London 34.8850 do 34.8850, Milan 28.59 — 28.71, Newyork 708.45 — 710.95, Pariz 26.95 — 27.11, Praga 20.9950 — 21.0750, Varšava 87.50 — 88, Curih 137.07 — 137.57, Sofija 5.04 — 5.08; dinarji 12.4925 — 12.5525.

PRAGA. Beograd 59.775, Curih 653, Milan 136.95, Newyork 33.70.

BERLIN. Beograd 7.435, Newyork 4.195, Praga 13.413, Curih 81.10, Milan 16.925.

LONDON. (Opoldne). Beograd 274, Newyork 485.09, Italija 120.20, Praga 163.75, Švica 25.10.

NEWYORK. (zaključno 4. t. m.) Beograd 1.77 in pol, London 4.85 in ena osmina, Italija 4.03 in tri četrtine, Praga 2.96 in četrt, Dunaj 14.12 in pol, Švica 19.33 in pol.

Dopisi

BREGANA. Sokolsko društvo je priredilo na Silvestrovo zabavo z zelo pestrim sporedom. Dramatični odsek je uprizoril veselejšo »Dramoklejev meč« in »Zamorec«. Igralci so to pot izvršili svoje vloge izvrstno ter jih je občinstvo pozdravilo z burnim aplavzom! Na koncu je bil še kratek prizor »Petrek pri fotografu«, katerega je dobro izvajal Josip Klement. Dvorana je bila navzlic slabemu vremenu nabito polna. Upamo, da nas bo dramatični odsek sokolskega društva v kratkem zopet presenetil s kakšno igro.

ROGAŠKA SLATINA. V nedeljo, dne 3. januarja je uprizorilo tuk. povski društvo »Sloga« igrati: »Ženin iz Nazareta« in »Na Botlehemskih poljanah«. Igralci so v polni meri izvršili svoje dolžnost. Posebno odobravanje so želi Jožef, Marija in Ečehiel. Predstavo je posebno povzdignila naša originalnih svojedobnih kostumov, da je bil gledalec nehoti postavljati v dobo pred 2000 leti. Udeležba je bila nad vse pričakovane velika, kar kaže potrebo in zanimanje našega naroda za enake prireditve. Društvo pa bi svetovali, da nas v kratkem zopet razveseli s primerno prireditvijo, da se naše zmsko družabno življenje nekoliko pozivi.

SREDIŠČE. Na Stefanovo je priredil tukajšnji Sokol C. Golarjevo komedijo »Vdova Rošinka«. Igra je uspela nad vse pričakovanje dobro. Pred izvajanjem nam je šolski ravnatelj brat Kost podal nekoliko črtic iz Golarjevega življenja in njegovega delovanja kot pisatelja in pesnika. Pojasnil je potem v poljudnih besedah vsebino igre, da je občinstvo poedinim prizorom lažje z umovanjem sledilo. Naslovna vloga je bila v rokah sestre Praprotnikove, ki se je prav dobro živela v dušo bahate postarane kmetice — vdove, ki bi rada bila še vedno mlada. Mterko Manico je podala sestra Šinkova. Ta vloga nikakor ni bila pripravna za njo. Za kmečko dekle je bila mnogo preveč afektirana. Brat Jurjašević v vlogi Janeza je bil zelo dober. Podal je zdravega kmečkoga fanta nepristransko, obenem pa fino. Želimo mu, da ne popusti. Brat Witoski kot Balantač je bil kot po navadi zelo dober, le tu in tam je pretiraval. Ostale vloge so bile povoljne. Šepetalec je bil v prvem dejanju mnogo preglasen. Obisk je bil dober, samo želeli bi bilo, da se v bodoče skrbijo tudi za primerno toplino dvorane. Zastor na odru se naj v bodoče poveže čisto nazaj, ker drugače občinstvo sedeče ob straneh ne vidi na oder. Na splošno se pa mora reči, da se dramatično društvo letos v vsakem oziru mnogo bolje potrudilo kot lani in mi želimo v bodoče še mnogo uspehov!

LIMBUŠ. Tudi v našem kraju je društveno življenje prav živahno. Izobraževalno društvo, ki je bilo ustanovljeno pred dve letoma, je uprizorilo dne 12. decembra kot svojo 20. gledališko predstavo »Domna«, ki je bila prav dobro riskana in je v vsakem oziru dobro uspela. Društvo je točkom zadnjih dveh let uprizorilo razen več šolajter tudi Meškovo ljudsko igro »Pri Hraščevih« in Medvedovo »Stari in mladi«. Pri vsaki predstavi je nast

Sax Rohmer:

Rdeči detektiv

— Ta hodnik vodi od glavnega stopnišča vzdolž obeh Kazminih sob k malim stopnicam zadaj v hiši. Te stopnice peljejo iz pritličja hiše do vrha in sicer iz zadnjega dela iste veže kot glavne stopnice.

— Ali nima hiša kakega drugega izhoda?
— Ne.
— Ako je torej pričanje možaka Spinkerjeve agencije pravilno, sta bila gospa Irvin in Kazma še v stanovanju, ko je prišla policija.

— Naravno. Premišljeval sem o tem mnogo v Vine Streetu, predno sem prišel v Old Bond Street. Zastržili smo ves hišni blok pet minut po mojem prihodu, in je še sedaj zastražen.

— Ali so še drugi uradi na onem hodniku?
— Ne. Na levi je bela stena, na desni so edino vrata, ki se odpirajo v Kazmino pisarno. Sicer so še druga stanovanja v istem nadstropju, toda vsa poleg velikega stopnišča.

— Kakšna stanovanja?
— En advokat in en trgovski agent.
— In v spodnjem nadstropju.
— Neka modistka po imenu Rénan.
— V zgornjem nadstropju?
— Družba «Cubanis Cigarette Company», neka preskrbovalnica za službe in elektriki.

— Nihče drugi?
— Nihče.
— Kam vodijo zadnje stopnice v najvišjem nadstropju?
— Na hodnik, ki je sličen onemu poleg Kazminnega stanovanja. Na desni hodnika ste dve okni, iz katerih se vidi na ozko streho in na vrh arkad, na levi je pa «Cubanis Cigarette Company». Ostali uradi so na drugi strani pri glavnih stopnicah.

Mary Kerry je nekaj časa molče strmela pred se.

— Kazma in gospa Irvin sta lahko šla dol v prvo nadstropje ali pa gor v tretje nadstropje, ne da bi jih bil videl možak Spinkerjeve agencije, je dejala zamišljeno.

— Toda na cesto nista mogla, draga moja! je zakričal Kerry.

— Ne, na cesto nista mogla.

Spet je umolknila. Njen mož jo je z zanimanjem opazoval; ona pa je dejala:

— Če je bil Sir Lucien Pyne umorjen ob četrtna osem, kot kaže njegova potrtura ura, ga ni umoril egiptčanski sluga, kajti po poročilu Spinkerjevega detektiva je rjavopolni možak prej odšel. Morda ga je zabolila gospa Irvin?

Kerry je odkimal z glavo.

— To ni bil suneč ženske roke, je odvrnil. To je bila krepka moška roka.

— Kazma?
— Menda?

— Mr. Quentin Gray se je s taksijem vrnil in žel po stopnicah gor, kot poroča Spinkerjev detektiv, okoli četrtna osem, in prišel pet minut pozneje ves prepadel in razburjen dol.

Kerry je obdajal sebe in svojo ženo z oblaki rezkega dima.

— Imamo samo besedo Mr. Graya, da ni bil drugič notri, Mary; toda verjamem mu. To je vročerkven prenapetost, toda poštenjak.

— Potem je bil Kazma, je rekla gospa Kerry. Toda kdo je Kazma?

Njen možak se je kratko nasmejal.

12

— To je točka, ki mi ni jasna, je odgovoril. Čuli smo že o njem na policiji in znano nam je, da je pod krinko prodajalca orientalskih parfumov izvrševal posel vedeževalca. Na ta način ga ni bilo mogoče zasledovati. Več kot eno uro sem raziskoval mehanizem za vedeževanje, toda kdo je Kazma in kake narodnosti je, o tem nimam pojma.

— Prodajal je dišave?

— Da, Mary. Prva soba je pravcat orientalski bazar. Tu so razstavljene imitacije starinskih steklenic in lončkov s Kazminimi kremami, parfumi in kadilom, kakor tudi ozke, lesene škatlice s turškimi igračkami in kup egiptčanskih rožnih vencev, sohic in enakih stvari, ki so po mojem mnenju pristne.

— Nič knjig ali pisem?

— Prav nič, razen njegovih lastnih reklam, telefonskega seznama in enakih stvari.

— In notranja pisarna?

— Popolnoma prazna.

— Vse so odnesli isti ljudje, ki so izpraznili žepe mrtveca, je dejala gospa Kerry s proroškim glasom. Mr. Gray je dejal, da je imel čokolado s seboj. Kje jo je pustil?

— Mary, občudujem te, je navdušeno vzkliknil Kerry. Škatla je ležala na divanu v prvi sobi. Rekel je, da jo je tam pustil preden je odšel iskat taksij.

— Ali je znano, če je morda gospa Irvin že kdaj prej bila pri Kazmi?

— Da. Prihajala je k njemu precej redno nakupovat parfume.

— Ne da bi si dala prorokovati?

— Ne, kot je dejal Mr. Gray, nego da si kupi parfumov.

— Ali je bil Mr. Gray kdaj prej ž njo tam?

— Ne. Zdi se, da je bil Sir Lucien Pyne njen stalni družabnik.

— Ali si mnenja, da je bil on njen bivši ljubimec?

— Mislim, da Mr. Gray sumniči nekaj takega.

— In Mr. Gray?

— Ta ni njen tako star prijatelj kot je bil Sir Lucien. Vendar si domišljujem, da je njen mož sumil Mr. Graya.

— Dan, ali misliš, da je imel izvesten vzrok, da ga je sumničil?

— Ne, je odvrnil Kerry odločno, ne verjamem. Fant je sicer zaljubljen vanjo, toda mislim, da ni bilo drugega, kot da je ljubil njeno družbo. On je dedič Lorda Wrexborougha in gospa Irvin je znana kot krasotica. To je čisto vsakdanja zadeva in v večini slučajev ne pomeni prav nič.

— Ne poznam ljudi te vrste, je dejala Mary Kerry. Kje je stanoval Sir Lucien?

— V Albemarle Street ravno okoli oglja.

— Pravil si mi, da je imel samo dva služabnika: kuharja, ki je bil obenem njegov strežaj in ki ni stanoval pri njem in še enega moža — nekega tujca.

— Da, napol zamorca, po imenu Juan Mareno. Državljan Zedinjenih držav, kot sam trdi.

— Ti ne moreš tega človeka trpeti?

— To je prokleto svinja! se je Kerry jezno zadrli. Na Marena imam posebno piko. Coombes preiskuje papirje Sira Luciena. Njegovo življenje je polno skrivnosti. Menda sploh ni z nikomur občeval in tudi ne morem najti, da bi imel odveta.

— Dobiti moraš v pest Egiptčana.

— Služabnika? Da, zgrabili ga bomo še danes jutraj in potem bomo zvedeli, kdo je Kazma. Povej mi, v katerem stanovanju se skriva Kazma?

Mary Kerry je molče strmela pred se, tako da je njen mož moral ponoviti vprašanje:

— V katerem stanovanju se skriva Kazma?

— V nobenem, je dejal v svojem zamaknjenju. Zastržili ste prepozno to poslopje, to vem.

— Kaj? je vzkliknil Kerry in razburjeno okrenil glavo. Saj je bil vendar Brisley vso noč pred vrati!

— Nič zato! Ušli so!

Kerry je pomenljivo pokimal s svojo skrbno počesano glavo.

— Ti imaš vedno prav, Mary, je dejal. Toda vrag me vzemi, če... Ne, nikdar! Ko bomo zgrabili služabnika, bomo kmalu tudi imeli Kazmo.

— Kaj še! je zamrmrala njegova žena. Sedaj ne boste njeli Kazme.

— Toda Mary! S tem mi ni prav nič pomagano. To me le še bolj meša.

— Dan, stvar ni dovolj jasna. Gotovo je samo to, da se za skrivnostnim umorom Sira Luciena skriva še temnejša skrivnost. To je največja zadeva, ki si jo sploh kdaj imel. Ne išči Kazme. Skušaj poizvedeti, zakaj je ženska hodila k njemu, in skušaj najti pomen ozkega okenca za velikim naslonjačem... da — na videz je gledala v duhu neki oddaljen, samo njej viden predmet — opazuj Marena...

— Toda gospa Irvin...

— Njena usoda je v božjih rokah!

— Kaj misliš, da ni mrtva?

— Še strašnejše kot mrtva! Razum jo je zapustil.

Naenkrat je Mary Kerry zaprla oči in solze so ji začele kapati iz njih. Nato se je naglo obrnila k svojemu možu in mu dejala:

— O, Dan, moraš jo najti! Moraš! Uboga reva, ti ne veš, kako strašno trpi.

— Draga moja, je rekel in jo objel. Kaj je ž njo?

Obrisala si je solze iz oči in se skušala nasmejniti.

— Vse sem videla v duhu, je dejala skromno. Toda slika mi je izginila. Že sem imela ključ do skrivnosti. O, nekaj strašno sirovega in nesramnega se je zgodilo.

Ura na kamnu je začela biti. Kerry je gledal rožnato lice svoje žene z odkritim občudovanjem. Videti je bila tako ljubka, nežna in mirna, da kar ni mogel razumeti, kako ima čudni dar narave, ki ga je bila podedovala od matere.

— Bog pomagaj! je dejal, jo srčno poljubil in se dvignil. Draga moja vrni se v posteljo. Jaz moram proč. Moram med drugim govoriti danes jutraj z gospodom Irvinom.

Nekaj minut pozneje je že hitel skozi zapuščene ulice in mislil samo na svojo ženo. Vkljub temu pa je, kot je bila to njegova stanovska navada, pozornost pazil na vse strani. Ko je hitel preko dvorišč v bližini železniške postaje, je blesek srebrnega ročaja njegove malaka palice zbujal zanimanje dveh apašev, ki sta slonela vsak na drugi strani v senci železnega stebra. Nikjer ni bilo žive duše v bližini in edino oddaljeni zvoki Londona so motili tišino.

Brezslušno sta mu sledila dvajset korakov. Večji je bil prvi pri njem, dobil je pa s pestjo tako strašen udarec v obraz, da je odletel daleč proč.

Nato se je obrnil Kerry proti drugemu napadalcu.

— Samo gani se, mu je zaklical divje, in ti razbijem čepinjo.

Cestna svetiljka mu je zasijala naravnost v obraz in ko ga je manjši apaš videl, je vzkliknil:

— Beži, Bill! Rdeči Kerry je!

je!

Nato sta oba apaša bežala, kot da bi jim bil za petami sam vrag.

Kerry jih je trenutek opazoval z zadovoljnim smehljajem. Nato je šel naprej. Ta dogodek mu je prišel ravno prav. Pregnal mu je misli na dom in postal je spet skrbno trenirani šampion pravice, ki stoji kot neviden ščit med človeško družbo in zločincem.

JAKOB PERHAVEC

tovarna za izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov
Maribor, Meljska cesta 3

priloga svoje najfinije likerje vseh vrst, dezertna vina, kakor Vermuth, Marsala in Marsalet. Istotako je v zalogi vedno pristna slivovica, brinjevec, rum ter konjak.

341 a

TRGOVINA

z velikim skladiščem za drva, premog, rezan in tesan les, umetno gnojilo, cement, apno in deželni pridelki na največji in živahni cesti Maribora se prodaja. Ponudbe na upravljalni listi pod „Zlata gruda“

100-

Novost!

Novost!

Domača industrija!

Vesta - Radiumplastikan - senčniki

neprekosljivi, najdekorativnejši v vsakem slogu in barvi!

Vesta, svetlobna industrija, tovarna lestencev in svetlobnih teles

Atelje: Kolodvorska ulica 8/I.

90-a

Prometni zavod za premog, d. d. v LJUBLJANI

prodaja premog iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsa vrste in vsakega izvora ter priloga posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briki

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15/I.

70-a

Inventurna prodaja

pri

TEKSTILBAZARJU

PO ZELO ZNIZANI CENI:

svileni jumperji, flanele, sukno, dublji, velurji in vse zimsko blago.

OSTANKI

pa se prodajajo za inventurno nizko ceno pri

TEKSTILBAZARJU

LJUBLJANA, KREKOV TRG ST. 10
pritličje in prvo nadstropje.

12026 a

IVAN ZAKOTNIK

MESTNI TESARSKI MOJSTER

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 45

Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, pavi-ljoni, verande, lesene ograje l. t. d.
Gradnja lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

G.

Tovarna furnirja.

Potrži globoke žalosti sporočamo tužno vest, da je naša ljubljena mama, stara mama, tašča in teta, gospa

Jadviga Vencajz

vdova davčnega nadupravitelja

dne 5. januarja 1926 po dolgem bolehanju prevredna s tolažili svete vere mirno zatisnila svoje trudne oči.

Pogreb nepozabne bo dne 6. januarja 1926 ob pol 4. popoldne v Mokronogu.

Zahjuči ostali.

ZLATOROG

Katera gospodinja ne pozna v modro-rumene škatlice pakiranega

ZLATOROG-TERPENTINOVEGA MILA, katero je vsled čudovitega uspeha pri pranju in velike izdatnosti splošno priljubljeno!

ZLATOROG TERPENTINOVO MILD

se izdeluje iz najboljših sirov in dodatkom terpenina, je torej tudi za najfinije perilo popolnoma neškodljivo!

ZLATOROG TERPENTINOVO MILO

je najboljša, najdragocenejša zlata vredna Da to simboliziramo in vzbudimo tudi v naših krogih zanimanje za to neprekosljivo milo, se vspeša od 1. avgusta 1925 v vsaki tisoči komad

10 - frankovni zlatnik, kateri se pojavi pri uporabi mila. Dosedaj se je našlo že mnogo zlatnikov!

Poskusite tudi Vi srečo kupite en komad

ZLATOROG

terpentinovnega mila

Perite z njim in pričakajte se o njegovi zvanredni kakovosti. Morda boste tudi Vi našli zlatnik!

Zahvala.

Vsem, ki so spremili našega nadvse ljubljenega

Joška

na zadnji poti k večnemu počitku, kakor tudi vsem, ki so nas tolažili in darovali cvetje, izrekamo najpriščnejšo zahvalo.

Ljubljana, 4. januarja 1926

Zaljujoča rodbina
WAGNERJEVA.

99-a

Prodajam

vsled družinskih razmer pod ugodnimi pogoji posestvo sestojajo iz velike stanovanjske hiše, v kateri je že 30 let dobro vpeljana trgovina. Hiša pripadaja je tudi za gostilno. Zraven je veliko gospodarsko poslopje. Poslopja ležijo s Studencah ob prometni cesti Poljane - Ptuj, pol ure od kolodvora. Proda se z 6 orali zemlje ali tudi brez zemlje.

99-a

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižjih tarifi Rajko Turk, carinski posrednik. Ljubljana, Masarykova cesta 9., nasproti carnarne. Vse informacije brezplačno!

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne
namene občinstva, vsaka beseda 50 par.
Najmanjši znesek Din 5.—

Ženitve, dopisovanje ter oglašje strogo trgovaškega
značaja, vsaka beseda Din 1.—
Najmanjši znesek Din 10.—

Obiti

STAMPILJE
T. RABIC
Ljubljana
KLODOVSKA UL.

Gostilno z mesarjio
ali samo gostilno, leženo
v najem v bližini Maribora,
Plaža ali Celja. Naslov v
upravi »Jutra«.

Posel:
Čevljarstvo mojstril
Zaradi družinskih razmer in
prevelikega dela od 4 do 5
ur dnevno v najem čevljarstvo
delavca. — Delavnica je
svetla, s postorom za 2-10
delavcev, s elektrifikacijo in
vodo za tuširanje. — Do
središča je oddaljeno 6 do 8
čevljarstvo mojstril. Dala je
na to številno delavnico
nadostiti. — Delavnica je
na sredi trga in blizu
kraj. — Kjer se nahaja, naj
se ogleda osebno pri meni.
— J. J. Zupančič, Del. Loga-
tec.

Radio-klinika
popravila sestave, de-
la, plačila in akumulacije
Do polnjenja akumulacij
J. Gore, Ljublj. kreditna
banka.

Pouk
Dve dami
kolita takoj počenja o pla-
tilenju. — Dopise s
osobno honorarjem pod
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Realec
sedemdeset let in štiriindvajset
let, v najem na sosednji
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Inštruktor
daje ure in vseh predmetov
vsega in vsega. — Naslov
pove upravo »Jutra«.

Francoščino
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Službe
(doba)
Trgovski pomočnik
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Kuharici
dobri in znan, plačam 250
do 400 Din mesečno. Po-
nudi se postati na Torko
Bijevičev, Beograd. — K. M.
Mihajlova ulica br. 7/IV.

Kot enčka
ali za svojo se sprejme
odvaja, inteligentna, čedna
delavica. — Poslušajo
družinske poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Kuharici
dobri in znan, plačam 250
do 400 Din mesečno. Po-
nudi se postati na Torko
Bijevičev, Beograd. — K. M.
Mihajlova ulica br. 7/IV.

Več krojaških po-
močnikov
na danke dolo in v večini
sprejme »Elite«, Prešernova
ulica 3.

Repariranje električnih
strojstev
1) Dva stroja in moči
2) Dva stroja in moči

pisarniške moči
Lestovsko pisarne poslušajo
poslušajo. — Poslušajo
družinske poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Izvoljeni blanci
v izvoljeni blanci, se sprejme
takoj na delu v svrhu
vsega in vsega. — Naslov
pove upravo »Jutra«.

Dva praktikanca
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Urnik
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Kurjači
3 lapinaca kurjači za par-
no kupa sprejme takoj. —
Kupnja tovarna. Moste pri
Ljubljani.

Komerc. vodja
s provizorijskim referencami
se 18 let v trgovini v Slo-
veniji, majhna agila moč,
dobro organiziran in ima
kot tak vodstvo. — Poslušajo
družinske poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Išče se šofer
za tovorni avto, ki ima
»Fiat«, avto, tudi za lu-
karni avto, ter se pri
poslužitvi, v poslužitvi, v
poslužitvi, v poslužitvi.

Urarski vajenec
pridružen v poslužitvi se sprejme
takoj pri Ludviku Zajcu,
Zaloška cesta 27.

Mizar, vajenec
krepkega, ki ima vselej do-
bo, sprejme takoj. — Poslušajo
družinske poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Provizorijski potnik
kolonialne stroje, ki ima
27 let star, se sprejme takoj
na Stajersko in Prekmurje.
— Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Pletilko na stroj
dobro izvoljeno, 1850
Cecilija, Osrednji, Rimski
Toplice.

Prodajalec
manufaktur, modne ali
galanterijske stroje, ki ima
27 let star, se sprejme takoj
na Stajersko in Prekmurje.
— Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Učenko
sposoben in poslušajo, ki je
dobro izvoljeno, 1850
Cecilija, Osrednji, Rimski
Toplice.

Knjigovodja
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Pokrovski vajenec
pridružen v poslužitvi se sprejme
takoj. Naslov pove upravo
»Jutra«.

Postrežnica
za 20 do 40-10 in 14/15
do 16 dnevno, se sprejme
takoj. — Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Kontoristinja
večja strojna poslušajo, ki ima
27 let star, se sprejme takoj
na Stajersko in Prekmurje.
— Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Prvovrstni livar
vzornik in kovin (Glocken
u. Metalleser) in izpra-
viti kovski poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Perfektne
s dobrih priporočil, se sprejme
takoj. — Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Službe
(iščeto)
Mlad gospod
1850 primerno službe v ka-
kavski poslušajo. — Poslušajo
družinske poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Prodajalica
1850 službe v mestu ali na
delež. — Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Samostojen uradnik
trgovski poslušajo, ki ima
27 let star, se sprejme takoj
na Stajersko in Prekmurje.
— Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Stenografinja
in stenografija, ki ima
27 let star, se sprejme takoj
na Stajersko in Prekmurje.
— Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Mesarski vajenec
ki se je 18 let v mestu, se
sprejme takoj. — Poslušajo
družinske poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Šolerski praktikant
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Dekle
pridružen v poslužitvi se sprejme
takoj. — Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Blagajničarka
sposobna in poslušajo, ki ima
27 let star, se sprejme takoj
na Stajersko in Prekmurje.
— Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

19leten mladenič
1850 službe v mestu ali na
delež. — Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Starejša prodajalica
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Izobražena ženska
ki ima lastno poslušajo, se sprejme
takoj. — Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Gospodična
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Službo službe
ali kakršnokoli, ki ima
27 let star, se sprejme takoj
na Stajersko in Prekmurje.
— Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Intel. gospodična
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Izvoljena šivilja
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

KOKS — ČEBIN
Wolffova 1/II. Telefon 581/111

la Remscheidske
žage
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Pozor, peki!
Stroji za del. testa
(Teletest) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za mešanje
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

2 valjenki
s mešansko solo 1850
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Prodajalica
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Strojnik
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Strojnik
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Izobražena ženska
ki ima lastno poslušajo, se sprejme
takoj. — Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Gospodična
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Službo službe
ali kakršnokoli, ki ima
27 let star, se sprejme takoj
na Stajersko in Prekmurje.
— Poslušajo družinske
poslušajo. — »Jutra« pod
»Praksa 7«.

Intel. gospodična
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Izvoljena šivilja
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

KOKS — ČEBIN
Wolffova 1/II. Telefon 581/111

la Remscheidske
žage
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Pozor, peki!
Stroji za del. testa
(Teletest) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za mešanje
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stroji za drobtine
(Mixer) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Otroški voziček
dobro ohranjen, se sprejme
takoj. — Naslov pove upravo
»Jutra«.

Motorno kolo
malo rahlo, 2 preveliki,
gre s mesta, ogroženo pro-
stora. Naslov pove upravo
»Jutra«.

Radio
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Nova suknja
lepa, temno, srednje-
velika, se sprejme takoj. —
Naslov pove upravo »Jutra«.

Tovorni avto
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Elek. motor
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

1 lesena postelja
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Kupim
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Stelaže in pulte
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Manufaktura
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Prazne stebelnice
»Odeli«
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Izložbeno okno
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Čarka-jeva prevod
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Vozna plahta
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Železni sodi
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Foto - aparat
(Schmidt) poslušajo. —
»Jutra« pod »Praksa 7«.

»Dom in svet«
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Varn. blagajna
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Prodajalica
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Prodajalica
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Prodajalica
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Kupim hišo
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Enodružinska hiša
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Soba z 2 posteljama
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Soba z hrano
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Soba in kuhinja
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Dijak
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane poslušajo na upravo
»Jutra« pod »Praksa 7«.

Opremljena soba
poslušajo otroške gospodinj-
stve in poslušajo manjše.
Pisane posluš

Vsem cenj. gostom in znancem želi
srečno in veselo Novo leto
Josip Beljan, gostilničar,
Kočevje.

Naznanjam, da sem svojo odvetniško
pisarno preselil
na Kralja Petra trg št. 3 (pred sodnijo)
Dr. I. Brejc.

Žage, pozor!

Zelo dobro vpeljan zastopnik tovarne
gradbenega materiala **Išče zastopstvo**
proti proviziji samo onih žag, ki so spo-
sobne konkurence in imajo za redno po-
tovanje po Vojvodini avto na razpolago.
Popolna varnost. Garaža v lastni hiši.
Ponudbe je poslati pod „**Okretan**“ na Publi-
citas d. d. Oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva
ulica broj 11.

DRVA

70a

60 do 70 vagonov lepih gabrovih in
bukovih drv sekanih v mesecu no-
vembru in decembru, od katerih bi
lahko 10 vagonov takoj dobavit za
ostale dobava meseca marca in aprila
najboljše kupcu **prodam**.
Naslov se izve v upravi „Jutra“.

Zobotehnik- praktikant se sprejme takoj.

Predizobrazba: 4 razredi srednje
ali meščanske šole.
Več v upravnistvu „Jutra“.

1000 delnic

sijajno uspešajočega podjetja
Slovenska gradbena in industrijska d. d.
„**Slograd**“
se ugodno prodaj.
Vsa bilančna pojasnila pod „Bodočnost“
na anončni biro „Vera“, Ljubljana,
Aleksandrova cesta. 13028

Med

14. zajamčeno čist, priraden, 1 kg 16 Din
pošiljamo a 5 kg po povzetju.
Braća Živanović. Zemun.

Opozorjamo

vse interese, da je pri pismenih vpra-
šanjih, ki naj jih upravnistvo pismeno
reši, brezpogojno priložiti poštino in
manipulacijsko pristojbino v znesku
Din 2.—. Posebno opozorjamo na to
one stranke, ki žele, da se jim po pošti
pošlje naslove od malih oglasov.
Vsa vprašanja in prošnje glede naslo-
vov od „malih oglasov“ bodo romale
v koš, ako ne bo priloženih
Din 2.—

Potrt neizmerne žalosti naznanjam
vsem znancem in prijateljem prečnujo
vest, da je moja nadse ljubljena in
blaga soproga, gospa

Marija Ciglar roj. Vivoda

28. decembra po dolgi, mučni bolezni,
previdena s tolažili sv. vere, v najlepši
dobi svojega življenja m rno v Gospodu
zaspala. — Tripla predrage smo 30. de-
cembra na pokopališču v Cerknici polo-
žili v prerani grob.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze globokega
sočutja ob smrti moje ljubljene soproge
izrekam vsem in vsakemu svojo naj-
iskrenejšo zahvalo. Pos bno se zahva-
lujem stanovskim tovarišem cerkniške,
rakovske in grahovske postaje, gg. orga-
nom finančne kontrole in znancem, ki
so jo v tako častnem številu spremili
na zadnji poti k večnemu počitku.
Vsem iskrena hvala!

Cerknica-Ziri, 3. januarja 1926.

Globoko žalujoči:
Ivan Ciglar, ozirolik.

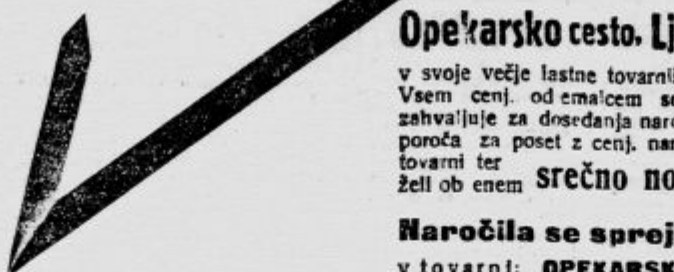
KARTONAŽNA TOVARNA

„ALBA“

(AL. Babka) Ljubljana

v ljudno naznanja

preselitev s 1. januar. 1926
z Rimske ceste 19 na

Opekarsko cesto. Ljubljana

v svoje večje lastne tovarniške prostore.
Vsem cenj. od emalcem se najtopleje
zahvaljuje za dosedanja naročila, se pri-
poroča za poset z cenj. naročili v novi
tovarni ter
želi ob enem **srečno novo leto!**

Naročila se sprejemajo:

v tovarni: **OPEKARSKA CESTA**

in v trgovini: **KONGRESNI TRG**

AUTO

bodočnosti

mali „OPEL“

precizen fabrikat 2 in 4 sedežen ter priklonni voz

nad 50% prihranka

„OPEL“ poslovnica

ZAGREB, Illica 73

Dražba.

V četrtek, dne 14. januarja 1926. ob 9. uri
dopolodne se vrši v sobi štev. 15 pri okrajnem
sodišču v Ljubljani javna dražba sledečih ne-
premičin:

Moderno urejene stanovanjske hiše
in garaže z ograjenim dvoriščem ter stavbeno
parcelo štev. 78/5, oboje ležeče v Krakovskem
predmestju. Dalje travnik št. 212/2 s skladiščem
in travnik št. 225/20 v Trnovskem predmestju.
Kupci se vabijo.

Ustanov. l. 1842.

Specijalno

Električni obrat.

imitiranje vseh vrst **lesa in marmorja** kakor tudi vsa druga
pleskarska in črkoslikarska dela izvršuje tvrdka

Brata Eberl nasl. MARTINC, CERNE & Co. d. z o. z. Ljubljana

Igriška ulica 6 (poleg dramskega gledališča).

Železnato vino

iz tovarne dr. G. Piccoli,
Ljubljana, Dnajakta o. 6
krepla malokrvna, nervos-
na ter ostalele odraščajo in
onemoglosti v celoti iz-
vršujejo.

Nova vila v Rogaški Slatini

se bode v ponedeljek 11. januarja 1926
ob 10. uri dopoldne po sodni dražbi
prodala pri sodišču v Rogatcu.
K vili, ki leži blizu kolodvora in je
posebno primerna za letoviščarje, spada
zemlji če v izmeri 165 a.
Skupna cenilna vrednost Din 96 000.
Prometne zveze zelo ugodne.

Franjo Cvilak

Slovenska Bistrica

bellinica voska, obrt medu in
voščenin
priporoča

vsem blagohotnim trgovcem ter konsu-
mentom svojo veliko zalogo voščenih sveč
(lepo okrašenih in belih) vseh vrst svit-
kov, lepe prave stearinske „Barok sveče“
za lustre vseh barv (zvrtenne) kakor tudi
božičnih sveč vseh barv v kartonih
(gladke in zvrtenne). Priporočam tudi za
miklavžev: veliko zalogo miklavžev,
krampusov kakor tudi druga modena
pečiva.

Postrežba solidna — Zahtevajte cenik!
Cene zmerni — Trdka odlikovana s
zlato kolajno. — Velekonsumentni po-
sobne cene. 398-a

Odda se lepo pi- sarn. prostora

na prometni ulici.
Vhod z ulice. Pi-
smene ponudbe pod
„Pisarna“ na
Aloma Company,
Ljubljana, Cankar-
jevo nabrežje 1.

„Jutro“ roman LUCIFER

kateriga skozi tiskozav
peta vsebina, prepletena
s fantastičnimi zapletljaji
od začetka do konca, ki
prinašajo navdušenje in
čitatelju z interesantnim
razmotavanjem vsak hip
presenečenja, ki mu že
sledi razočaranje in kon-
sternacija in zopet pre-
senečenje tako, da so
čitatelji nestrpno pričaka-
vali vsako nadaljevanje
romana, je izšel iz
se dobiva pri upravi
„Jutra“ v Ljubljani.
Vsi ki so ga čitali
in oni, ki niso imeli
te prilike, naj si ga
takoj naroče za svoje
domače knjižnice.

**Bolj zabavati
Vas ne more
nobena knjiga!**
vezana stane Din 55.
broštrana pa Din 45.